

OBRANA

**Posledná
rotácia**

**Bezpečnostná
konferencia
GLOBSEC**

Zbrane z ISAF

**Rozhovor
s ministrom
obrany SR
Martinom
Glváčom**

**Novinky z veľtrhu
IDEB 2014**

Prápor štyroch národov

Na počesť víťazstva

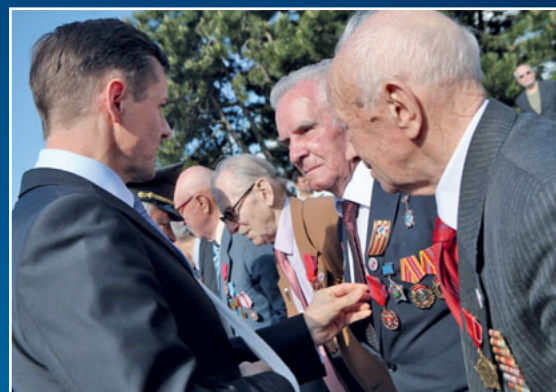

Minister obrany Slovenskej republiky Martin Glváč a štátny tajomník Miloš Koterec si pri príležitosti Dňa víťazstva nad fašizmom uctili pri pamätníku na bratislavskom Slavíne obeť druhej svetovej vojny. „Deň víťazstva nad fašizmom je pre nás všetkých mimoriadne dôležitý. S úctou si pripomínáme hrdinov, ktorí obetovali svoje životy v boji za mier a slobodu,“ povedal šéf rezortu obrany.

Štátny tajomník ministerstva obrany Miloš Koterec pri tejto príležitosti odovzdal pamätnú medailu ministra obrany SR III. stupňa deviatim žijúcim bojovníkom proti fašizmu za účasť v národnom boji za oslobodenie v rokoch druhej svetovej vojny.

Na pietnej spomienke sa zúčastnili aj predseda vlády Robert Fico, členovia vlády, podpredseda Európskej komisie Maroš Šefčovič, zástupcovia NR SR, zástupcovia diplomatických misíí a členovia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov vrátane priamych účastníkov odboja.

Úctu padlým vojakom prišli vzdať aj prezident SR a hlavný veliteľ Ozbromených síl SR Ivan Gašparovič, predstavitelia Kancelárie prezidenta SR a predstavitelia Vojenskej kancelárie prezidenta SR.

Generálporučík
Milan Maxim,
náčelník Generálneho
štábu OS SR

Vážení profesionálni vojaci a zamestnanci, v tomto roku si pripomíname 69. výročie Dňa víťazstva nad fašizmom – dňa, ktorý ukončil najväčší ozbrojený konflikt v dejinách. Pomaly, ale isto všetci zabúdame na hrôzy vojny, aj keď sa neudiala v krajine vzdialenej tisícky kilometrov, ale zasiahla náš národ priamo a bolestivo. Cieľom bojov pred viac ako 69 rokmi bola obrana hodnôt demokratického zriadenia. S rovnakým cieľom pokračujeme aj dnes v boji proti medzinárodnému terorizmu. Naše tradície, úcta k našim predkom a ich odkaz nás vedú a vždy budú viesť k obrane hodnôt najvyšších – hodnôt ľudských. Angažovanosť Slovenska a príslušníkov našich ozbrojených síl v medzinárodnom prostredí, pri formovaní globálneho bezpečnostného prostredia je toho najlepším dôkazom. Slovenská republika sa ako členská krajina Severoatlantickej aliance a Európskej únie na mnohých miestach sveta usiluje o naplnenie odkazu vojakov, ktorí bojovali za našu slobodu v druhej svetovej vojne.

Nedávno som bol vymenovaný do funkcie náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Považujem za potrebné zdôrazniť, že túto funkciu vnímam ako obrovskú zodpovednosť voči vám – svojim podriadeným, ale aj zodpovednosť voči všetkým občanom Slovenskej republiky. Zároveň to považujem za možnosť spolupracovať so schopnými a erudovanými odborníkmi, na ktorých profesionalitu sa budem vo výkone svojej funkcie spoliehať. Teším sa na spoluprácu s vami a verím, že bude vždy korektná a na najlepšej úrovni. Od našich rozhodnutí závisí prítomnosť, a najmä budúcnosť našich ozbrojených síl, preto vás vyzývam, aby ste aj naďalej plnili svoje úlohy odhodlane a profesionálne s cieľom zabezpečiť obranu a bezpečnosť Slovenskej republiky.

Je nesmierne dôležité, aby sme si neustále uvedomovali, že mier a stabilné bezpečnostné prostredie nie je samozrejmosťou. Teroristické hrozby neutíchajú a príslušníci ozbrojených síl svojou každodennou prácou na tieto hrozby zodpovedne reagujú nielen v európskom, ale i celosvetovom kontexte. Vážime si preto všetkých, z ktorých hrdinstva a príkladu čerpáme poučenie a silu pri prekonávaní prekážok modernej doby, ako aj formovaní duchovného povedomia našich ozbrojených síl. Všetkým padlým, aj tým čo prežili, patrí za našu slobodu, za náš každodenný život úprimná vďaka.

Na obálke: Generálny tajomník NATO Anders Fogh Rasmussen navštívil Slovensko • Foto: TASR – Michal Svítok

4 **AKTUÁLNE: Slovensko preberá predsedníctvo vo V4**

6 **Rozhovor s ministrom obrany Martinom Giváčom**

8 **TÉMA: IDEB 2014 a Globsec**

18 **Posledná rotácia ISAF**

21 **Rusko zvýši vývoz zbraní**

22 **Anders alebo PL-01 Concept?**

24 **Ručné zbrane slovenských vojakov v ISAF**

26 **Bitka na Moravskom poli**

30 **S- 300 na Kolíňanskom vrchu**

34 **Prápor štyroch národov**

36 **Mobbing – teror na pracovisku**

44 **Ošetrovanie v poľných podmienkach**

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/
Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXII. • č. 6/2014 • Redakčná uzávierka 23. 5. 2014 • Do výroby zadané 26. 5. 2014 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR, Komunikačný odbor • Vedúci oddelenia: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847 e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleonora BUJACKOVÁ, tel.: 0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk • Fotoeditor: Mgr. Ivan KELEMENT, tel.: 0960 31 28 06, 0903 820 698, e-mail: ivan.kelement@mod.gov.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Adrian MOLČAN • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, Komunikačný odbor MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslovenské tlačiarne Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910. NEPREDAJNÉ

Predsedníctvo ako výzva

Slovenská republika od 1. júla preberá predsedníctvo v rámci Vyšehradskej skupiny. Spolupráca stredoeurópskych krajín v rámci V4 je stará viac než dvadsať rokov. Začala sa 15. 2. 1991 ako rámec spolupráce medzi tromi, po rozpade ČSFR medzi štyrmi krajinami.

Krátky pohľad späť

Cieľom spolupráce bolo od začiatku prekonať historicky podmienené napätia v regióne a vydláždiť cestu k integrácii postsocialistických krajín do politických inštitúcií západnej Európy.

Spolupráca medzi krajinami V4 je flexibilná a relatívne málo inštitucionalizovaná. V roku 2000 bol zavedený systém rotujúceho predsedníctva, ktorého úlohou je pripraviť program predsedníctva (resp. akčný plán) zabezpečujúci dlhodobú kontinuitu spolupráce. Predsedníctvo trvá od začiatku júla do konca júna ďalšieho roka a krajiny V4 sa v ňom striedajú. Ku koncu predsedníctva sa oficiálne stretávajú premiéri V4. Úzus je taký, že za rok sa stretnú aspoň raz aj ministri obrany a náčelníci generálnych štábov, nehovoriac o stretnutiach na nižších úrovniach.

V oblasti obrany došlo k zintenzívneniu spolupráce po ekonomickej kríze, ktorej znakom boli škrt v obranných rozpočtoch a vyšší dôraz na zmiernenie ich následkov formou medzinárodnej spolupráce.

Viditeľným dôkazom schopnosti V4 hovoriť v oblasti obrany jedným hlasom sú deklarácie so spoločnými postojmi k zásadným aktuálnym otázkam. Za posledné obdobie šlo napr. o deklaráciu ôsmich ministrov (obrans a zahraničných vecí), zverejnenú na konferencii GLOBSEC 2012, vyhlásenie ministrov obrany krajín V4, Francúzska a Nemecka z marca 2013, deklaráciu pripravenú na GLOBSEC 2013 či spoločný list adresovaný H. van Rompuyovi pred Európskou radou o obrane v decembri 2013.

Súčasný stav spolupráce

Smerovanie spolupráce upravuje program predsedníckej krajiny a jeho obsah odráža konsenzus členov V4, ale zohľadňuje priority predsedníckej krajiny. Predsedníctvo zvoláva stretnutia k aktuálnym otázkam (napr. k situácii na Ukrajine) a koordinuje spoločné pozície v rámci kľúčových medzinárodných organizácií, ako sú EÚ a NATO.

Do júna 2014 predsedá V4 Maďarsko. Okrem jeho programu upravuje smerovanie spolupráce v oblasti obrany predovšetkým dokument zo 14. 10. 2013, keď premiéri v Budapešti prijali vyhlásenie, v ktorom vydali svojim ministrom obrany tri úlohy:

- pripraviť dlhodobú víziu so stratégiou spolupráce krajín V4 v oblasti obrany,
- posilniť spoluprácu v oblasti výcviku a cvičení formou každoročne organizovaných spoločných cvičení,
- preskúmať možnosti vytvoriť rámec pre posilnenú spoluprácu v oblasti obranného plánovania.

Odpočít plnenia úloh má byť hotový do konca predsedníctva, teda do konca júna 2014. K pokroku došlo najmä v prvej a tretej oblasti prijatím dokumentov na rokovaní ministrov obrany V4 vo Visegráde 14. 3. 2014.

Prvý má názov Long Term Vision of the Visegrad Countries on Deepening Their Defence Cooperation a identifikuje tri oblasti pre rozvoj praktickej spolupráce v ďalšom období: a) rozvoj spôsobilostí, b) budovanie mnohonárodných jednotiek a c) spoločné vzdelávacie a výcvikové aktivity a cvičenia. Ministri sa zhodli na tom, že pre implementáciu

vízie bude pripravený viacročný akčný plán, ktorý bude každoročne aktualizovaný a prezentovaný ministrom obrany. Dokument vytvoril tzv. „senior body“ na úrovni štátnych tajomníkov a/alebo politických riaditeľov, ktoré bude strategicky usmerňovať obrannú spoluprácu, identifikovať oblasti spoločného záujmu a dozeráť na spustenie spoločných kooperatívnych projektov a implementáciu akčného plánu.

Druhý dokument sa volá Framework for an Enhanced Visegrád Defence Planning Cooperation a jeho zámerom je systematizovať spoluprácu v oblasti obranného plánovania na základe procesu obranného plánovania NATO. Pre konzistentnosť úsilia vznikne V4 Planning Group pod vedením riaditeľov pre obranné plánovanie, ktorá zastreší prácu expertov a bude pripravovať rozhodnutia pre politickú úroveň. Pod ňou budú pracovné skupiny pozostávajúce z expertov. Dokument bude obsahovať tri prílohy, z ktorých jedna sa bude týkať vzájomnej výmeny obranných plánovačov medzi jednotlivými ministerstvami krajín V4 na spôsob NORDEFECO. Synchronizácia obranných plánov by mala prebehnúť v štyroch krokoch:

- analýzou a porovnaním národných dokumentov týkajúcich sa plánovania,
- identifikáciou vzájomne výhodných oblastí spolupráce,
- zriadením pracovných skupín pre perspektívne oblasti spolupráce,
- implementáciou projektov ich zakomponovaním do národných plánov a procesov.

Bojová skupina ako vlajkový projekt

Najviditeľnejším a najpokročilejším projektom vojenskej spolupráce medzi krajinami V4 je príprava bojovej skupiny EÚ krajín V4 (V4 EU BG). Ide o konkrétny príspevok regiónu do budovania spôsobilostí rýchlej reakcie. Bojová skupina EÚ je jednotka v sile pozemného práporu (1 500-členné jadro) plus prvky bojovej podpory a bojového za-

bezpečenia (celkovo do cca 3 500 osôb) schopná rýchleho nasadenia do vzdialenosti 6 000 km od Bruselu do 10 dní od prijatia politického rozhodnutia Rady EÚ, a to kedykoľvek počas šesťmesačnej pohotovosti bojovej skupiny. Vojaci OS SR už boli spolu s ČR súčasťou EU BG v druhom polroku 2009, ako aj v prvom polroku 2010 ako súčasť poľsko-nemecko-lotyško-litovsko-slovenskej BG. Pripravovaný (tretí) príspevok do V4 EU BG je zatiaľ najpočetnejším – malo by ísť do 560 PrV OS SR, a to predovšetkým:

- mechanizovaná rota s poľnou nemocnicou a logistickou podporou (do 150 osôb),
- rota RCHBO s logistickou podporou (do 140 osôb),
- proporčné zastúpenie vo veliteľstvách (do 40),
- dopravná rota (do 100),
- národný podporný prvok/NSE (do 50 osôb).

Vedúcou krajinou V4 EU BG je Poľsko, ktoré prispeje 1 450 vojakmi, kým ČR 600 a Maďarsko 670 vojakmi.

Idea pripraviť spoločnú EU BG krajín V4 je stará takmer desaťročie, pričom to bola SR, ktorá ju jednak iniciovala, a jednak výrazne posunula vpred počas svojho predchádzajúceho predsedníctva v rokoch 2010/2011 v máji 2011 v Levoči. Ide o dlhodobý proces, ktorý si vyžaduje politickú kontinuitu: Letter of Intent k V4 EU BG bol podpísaný vo Varšave v marci 2013, memorandum o porozumení vo Visegráde v marci 2014. Prípravu V4 EU BG spustila vláda I. Radičovej a viacnásobne potvrdila súčasná vláda ako platný medzinárodný záväzok SR.

Výzvy na najbližšie obdobie

V júli 2014 preberie SR od Maďarska rotujúcu štafetu predsedníctva, ktorú potom odovzdá ČR 30. júna 2015. Niešť ju bude po štvrtý raz odvtedy, čo bol v roku 2000 zavedený systém rotujúceho predsedníctva. V pripravovanom programe predsedníctva SR vo V4 je obrana jednou z priorit.

- MO SR chce zabezpečiť kontinuitu pokračovaním v rozbehnutých iniciatívach, dať spolupráci nové impulzy najmä so zameraním na prípravu V4 EU BG, ale aj naštartovať diskusiu o možnostiach spolupráce na báze V4 EU BG po roku 2016. V praxi to znamená pokračovať v organizácii zaužívaných stretnutí na rôznych úrovniach.

- SR bude počas svojho predsedníctva zodpovedať za implementáciu akčného plánu vyplývajúceho z dlhodobej vízie a realizáciu prvých stretnutí novovytvorených skupín. Bude potrebné flexibilne reagovať na neočakávaný vývoj v zahraničí, ale aj na nové impulzy, ako je napr. poľská iniciatíva „nového začiatku“ pre obrannú spoluprácu vo V4 z apríla 2014 a zakomponovať do bežiacich procesov s cieľom minimalizovať duplicity medzi nimi.

- Naďalej bude pokračovať snaha o koordináciu pozícií k otázkam spoločného záujmu v rámci V4 na okraj podujatí EÚ a NATO (počas predsedníctva SR to bude napr. summit NATO v septembri 2014 či Európska rada v júni 2015).

- MO SR tiež plánuje počas trvania svojho predsedníctva vo V4 zorganizovať spoločné rokovanie ministrov obrany krajín V4 s krajinami ďalšieho regionálneho formátu spolupráce s názvom Stredoeurópska obranná spolupráca (Central European Defence Cooperation – CEDC), na ktorej participujú okrem SR aj ČR, Maďarsko, Rakúsko, Slovinsko a Chorvátsko.

- Najväčšou výzvou bude zachytiť kľúčové iniciatívy rozpracúvané paralelne v NATO a v EÚ a usilovať sa vtlačiť im regionálny rozmer a tak prispieť jednak k praktickým výsledkom v rozvoji obranných spôsobilostí, jednak k symbolickým úspechom v podobe zviditeľnenia a zachovania „značky“ V4.

K úspešnej prezentácii V4 došlo naposledy v máji na konferencii GLOBSEC, kde v jednom paneli diskutovali o aktuálnom stave a vyhliadkach spolupráce dvaja ministri a dvaja štátni tajomníci ministerstiev obrany krajín V4, pričom obrane sa vo svojom paneli venovali aj všetci štyria predsedovia vlád Vyšehradskej skupiny. No a nepochybne aj návšteva ministrov obrany Slovenska, Poľska a Česka na bratislavskej výstave IDEB dokazuje širokú paletu tém, o ktorých je možné diskutovať na rôznych úrovniach.

Text: Lubomír Tokár
Sekcia obrannej politiky MO SR
Foto: Pavol Vitko

Minister obrany SR Martin Glváč:

Požiadavky vojakov sú pre rezort prvoradé

Stretnutie s generálnym tajomníkom NATO Andersom Fogh Rasmussenom, plány modernizácie našich ozbrojených síl či nadchádzajúce predsedníctvo Slovenska v rámci V4 – aj to sú aktuálne témy rozhovoru s ministrom obrany SR Martinom Glváčom, ktorý odpovedal na otázky Pavla Vitka.

Spoločne s prezidentom Ivanom Gašparovičom ste sa nedávno stretli v Bratislave s generálnym tajomníkom NATO Andersom Fogh Rasmussenom. Ten konštatoval, že v rámci výdavkov na obranu je dôležitý nielen ich objem, ale aj kvalita projektov, na ktoré sa vynakladajú. Osobitne zdôraznil nevyhnutnosť posilniť investície do modernizácie armády. Aká bola vaša reakcia?

Generálny tajomník Rasmussen pri našom spoločnom rokovaní ocenil, že sa nám podarilo zdvojnásobiť výdavky na rozvoj, presne v zmysle ako sme o tom hovorili na summite v Chicagu ešte v roku 2012. Vzhľadom na to, že väčšina krajín neplnila a neplní záväzkov voči NATO, aby do obrany smerovali 2 % HDP, dohodli sme sa, že je potrebné zvýšiť výdavky na rozvoj tak, aby sme sa priblížili k 20 % z celkového rozpočtu ministerstva obrany. Keď som preberal rezort, na modernizáciu išlo asi 8 %, nám sa podarilo zvýšiť investície na zhruba 16 %. To považujem za absolútne kľúčové k vojakom a občanom tejto krajiny a budeme sa snažiť tieto výdavky ešte zvyšovať. Väčšinu techniky v pozemných aj vzdušných silách máme po dobe životnosti a takýto stav je neudržateľný. Samozrejme, tlak na zvýšenie výdavkov na obranu je vyšší v kontexte situácie na Ukrajine. Nachádzame sa však aj v určitej sociálno-ekonomickej realite. Dnes možno nemáme na papieri vyššie percento výdavkov v kapitole rezortu obrany, ale s ministrom financií Petrom Kažimírom máme dohodu, že ak budeme mať vysúťažené konkrétne akvizície, sadneme si k financovaniu.

Problémy v armáde sú azda všade, takže kde chcete začať s modernizáciou?

Som veľmi rád, že generálny tajomník NATO navštívil Slovensko práve v čase najzásadnejších rozhodnutí, ktoré urobila vláda od vzniku Slovenskej republiky. Bezpečnostná rada a vláda SR prijali Konceptiu Vzdušných síl OS SR, ktorá je zásadným

strategickým dokumentom. Chceme zabezpečiť prezbrojenie ručných zbraní a modernizáciu kolesovej techniky. V najbližšom čase plánujeme rozbehnúť akvizičný proces na prenájom letových hodín pre nadzvukové letectvo, vyhlásiť tender na nové viacúčelové vrtuľníky a zabezpečiť obnovu kapacít dopravného letectva. Modernizáciu nastavujeme tak, aby sme ju dokázali pokryť z nášho rozpočtu. Musím sa však pristiaviť aj pri tom, že po prebraní rezortu sme nenašli po predchodcoch žiadne rozvojové programy.

Na veľtrhu obrannej techniky IDEB ste rokovali s rezortnými partnermi z Českej re-

publiky a Poľska Martinom Stropnickým a Tomaszom Siemoniakom aj o prípadných spoločných krokoch pri akvizícii novej vojenskej techniky. O ktoré projekty by malo ísť?

Spolupráca krajín V4 v oblasti obrany je na veľmi dobrej úrovni. S ministrami sa pravidelne stretávame a hľadáme prieniky možnej spolupráce. Dovolím si tvrdiť, že v rámci Vyšehradskej štvorky je obranná spolupráca jednou z najdynamickejších. Len nedávno sme na spoločnom rokovaní v maďarskom Visegráde podpísali tri dokumenty, ktoré majú byť základom pre rozvoj spolupráce v rôznych oblastiach. Chceme

napredovať v rozvoji spoločných spôsobilostí, cvičeniach, obstarávaníach, ale aj v prípadných spoločných aktivitách v rámci medzinárodného krízového manažmentu. Čo sa týka spoločného obstarávania, je našou povinnosťou, aby sme vzhľadom na ekonomickú situáciu zladžovali vybavenie a výzbroj, aby sme takýmto spôsobom ušetrili finančné prostriedky. S Českou republikou aktuálne rokujeme o ručných zbraňoch a kolesovej technike. Takisto máme v pláne zaviesť pravidelné spoločné cvičenia. Vyvrcholením spolupráce krajín V4 bude spoločná bojová skupina EÚ, ktorá bude v pohotovosti v prvej polovici roka 2016.

Slovenské republika od začiatku júla preberá predsedníctvo v rámci Vyšehradskej štvorky. Aké budú hlavné ambície nášho rezortu obrany?

Samozrejme, budeme sa snažiť nadviazať na doterajšiu úspešnú spoluprácu v rámci zoskupenia V4, a to aj v zmysle nedávno prijatých dokumentov, ktoré som spomínal. Taktiež je našou povinnosťou pokračovať v naplňaní úloh zadaných predsedami vlád minulý rok v októbri v Budapešti a zabezpečiť celkovú kontinuitu nášho úsilia. Plánujeme pokračovať v spolupráci odborníkov na obranné plánovanie. Intenzívnejšia výmena a spolupráca na úrovni obranného plánovania by mala v konečnom dôsledku viesť k postupnému prehlbovaniu kompatibility medzi ozbrojenými silami krajín V4. Jednou z tém v rámci programu slovenského predsedníctva je aj spoločná obrana vzdušného priestoru. Plánujeme každoročne organizovať spoločné cvičenia krajín V4. Čo sa týka nášho vlajkového projektu – spoločnej bojovej skupiny krajín V4 – budeme dohliadať na finálnu fázu prípravy. Verím, že všetko pôjde podľa plánu a bojová skupina bude včas pripravená na certifikáciu v druhej polovici roka 2015. Rovnako sme otvorení spolupráci s tretími krajinami a chceme podporovať formát V4 plus aj počas nášho nadchádzajúceho predsedníctva. Formát V4 plus na vysokej úrovni je užitočný, lebo prináša možnosti, ako koordinovane komunikovať a hľadať spoločné záujmy s tretími krajinami, a to aj globálneho významu, ako napríklad s Brazíliou v októbri 2013.

V polovici mája Bezpečnostná rada a vláda prijali vami predkladanú koncepciu Vzdušných síl OS SR, ktorá je zásadným strategickým dokumentom. Aké sú jej hlavné ciele?

Koncepcia vzdušných síl je zásadným strategickým dokumentom, ktorý rezortu obrany doteraz chýbal. Pripravili ju odborníci zo vzdušných síl a reaguje na zlý stav leteckej techniky. K návrhu koncepcie letectva prebehli odborné konzultácie o navrhovaných riešeniach. Tie boli prezentované expertom v oblasti vojenského letectva, ako aj politikom, ktorí v minulosti pôsobili v rezorte obrany a venujú sa tejto problematike. Také niečo sa udialo v rámci rezortu historicky prvý raz. Som veľmi rád, že koncepciu

schválila Bezpečnostná rada SR aj vláda. Čoskoro by sa mal začať akvizičný proces.

Kde je v rámci avizovanej modernizácie slovenských ozbrojených síl možný prienik záujmov rezortu obrany a slovenského obranného priemyslu?

Nákupy pre ozbrojené sily sme si mohli dovoliť aj vďaka neustálemu prehodnocovaniu bývalých zmlúv a tomu, že tie aktuálne sú maximálne transparentné.

Obranný priemysel SR prešiel zložitou reštrukturalizáciou, pretože sa musel prispôbiť zmenám štruktúry a požiadavkám armády, ktorá sa postupne transformovala na plne profesionálne ozbrojené sily. Navyše faktom je, že rezort obrany dlhodobo zápasí s nedostatkom financií na modernizáciu techniky a výzbroje. Napriek tomu sa nám opatreniami vnútri rezortu podarilo v posledných dvoch rokoch zdvojnásobiť podiel výdavkov práve na tento účel. Kým v roku 2011 bol historicky najnižší, iba 8,53 % z rozpočtu, v roku 2013 bolo na rozvoj vyčlenených 15,19 % a v tomto roku by to malo byť, aj napriek nižšiemu rozpočtu rezortu, ešte viac – takmer 16 %. Výsledkom našej práce sú napríklad nové vozidlá TATRA, AKTIS, Land Rover či kontajnery na pitnú vodu pre logistické zabezpečenie vojsk. Tieto nákupy sme si mohli dovoliť aj vďaka neustálemu prehodnocovaniu zmlúv a tomu, že všetky naše nákupy sú maximálne transparentné. Tu by som rád zdôraznil, že v zmysle programového vyhlásenia vlády podporujeme uplatnenie produktov bezpečnostného a obranného priemyslu Slovenskej republiky, vrátane jeho zapájania do mnohonárodných projektov. Navyše v posledných dvoch rokoch došlo k oživeniu spolupráce medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Združením bezpečnostného a obranného priemyslu Slovenskej republiky. Združeniu poskytujeme informácie o prioritách v rozvoji obranných spôsobilostí, ktoré sa týkajú vyzbrojovania, obstarávania výzbroje, techniky a materiálu vrátane akvizičných požiadaviek. Pre obranný priemysel sú to cenné informácie, pretože ich môže využívať na prípravu svojich vývojových a výrobných kapacít a plnenie požiadaviek Ozbrojených síl SR. Obranný priemysel sa však nemôže spoliehať len na zákazky z OS SR. Možnosti ako maximálne využiť svoj potenciál musí hľadať aj v zahraničí, najmä v krajinách NATO a Európskej únie.

Ktoré kroky v oblasti šetrenia a prerozdelenia vnútorných zdrojov považujete za najúčelnejšie a ktoré aktuálne plánujete?

Zásadnou zmenou v porovnaní s minulosťou je to, že všetky nákupy sú maximálne transparentné a pri modernizačných projektoch prihliadame na reálne potreby vojakov. Pripravili sme Bielu knihu o obrane SR a tiež strategický dokument Koncepcia Vzdušných síl OS SR. To znamená, že aj pri nákupoch postupujeme v zmysle rozvojových plánov a nekupujeme niečo len preto, že nám zrazu na konci roka zostali nejaké peniaze a rýchlo ich chceme minúť. To bolo v minulosti bežné. Dalším významným krokom je neustále prehodnocovanie zmlúv, aby sme neplatili za niečo viac peňazí len preto, že to bolo vysúťažené v čase, keď boli ceny ešte iné. Menej tak platíme napríklad za servis áut, ktorý bol predtým predražený, ale aj za nákup pneumatík. Snažíme sa získavať externé zdroje mimo rozpočtu ministerstva. Pre naše špeciálne jednotky sme od amerického partnera získali materiálnu pomoc v objeme 20 miliónov eur, čo považujem za ocenenie skvelej práce našich vojakov v zahraničí. A našli sme aj možnosť čerpania peňazí z eurofondov, hoci doteraz všetci tvrdili, že sa to nedá.

Ako náš rezort koordinuje svoje postoje s aliančnými partnermi v rámci pokračujúcej eskalácie konfliktu na Ukrajine?

Pravdou je, že konflikt aký je dnes na Ukrajine, nebol v blízkosti našich hraníc veľmi dlho. Situáciu u našich susedov považujeme za jedno z najväčších ohrození vôbec pri architektúre bezpečnosti Európy a tomu sme podriadili aj všetky kroky. Ale usilujeme sa, či už v rámci rezortu alebo na úrovni vlády a bezpečnostnej rady, preferovať vždy diplomatické riešenia. Samozrejme, svoje pozície koordinujeme jednak s aliančnými partnermi a jednak v užšom formáte prebieha spolupráca aj na úrovni krajín V4.

V akom stave sú prípravy na ukončenie činnosti slovenských vojakov v operácii ISAF?

Ukončenie pôsobenia našich vojakov v operácii ISAF pripravujú ozbrojené sily v úzkej súčinnosti s NATO a velením ISAF. V súlade s platnými mandátmi Národnej rady SR sa naše pôsobenie v tejto operácii skončí k 31. decembru 2014. No ako som už viackrát povedal, sme zodpovedným členom Aliancie, a preto v Afganistane zostaneme tak dlho, ako to bude nevyhnutné. Po potrebnom legislatívnom procese bude naše pôsobenie v Afganistane pokračovať účasťou v novej misii Resolute Support.

Čo predovšetkým očakávate od nového náčelníka generálneho štábu generálporučika Milana Maxima a aké hlavné ciele stoja pred ozbrojenými silami?

Predovšetkým očakávam, že bude pokračovať spolupráca medzi civilnou a vojenskou časťou rezortu minimálne na takej dobrej úrovni ako doteraz. Kým v minulosti vedenie rezortu prijímalo zásadné rozhodnutia bez vojakov, my sme tento systém zmenili a ich požiadavky sú pre nás prvoradé.

Výzvy od Dunaja

Už po piaty raz sa v priestoroch bratislavského výstaviska Incheba pri Moste SNP uskutočnil medzinárodný veľtrh obrannej techniky IDEB. Od 14. do 16. mája na ploche 24 000 metrov štvorcových predstavil najmodernejšiu obrannú techniku. Prezentovalo ich 165 vystavovateľov z 18 krajín Európy, Ázie a Ameriky.

V tomto roku si Slovensko pripomína 10. výročie svojho vstupu do Severoatlantickej aliancie. A bolo to vidieť i cítiť na smerovaní veľtrhu. Rovnako ako prepojenie so Stredoeurópskym zahraničnopolitickým a bezpečnostným fórom GLOBSEC v rámci nového projektu Stredoeurópsky týždeň bezpečnosti.

Stredoeurópska integrácia

Tohtoročný IDEB okrem iného znamenal aj novú kvalitu spolupráce krajín Vyšehradskej štvorky v oblasti obrany (nepochybne aj pod vplyvom udalostí za ich východnou hranicou na Ukrajine). Na pozvanie ministra obrany Martina Glváča navštívili IDEB jeho rezortní kolegovia z Česka a Poľska Martin Stropnický a Tomasz Siemoniak. Jedným z hmatateľných výsledkov rokovaní bola podpísaná dohoda o spolupráci medzi Slovenskom a Poľskom pri zaisťovaní bezpečnosti. Ministri okrem iného diskutovali o mnohých spoloč-

ných projektoch, spoločných obstarávaníach zbraní a techniky, ktoré by krajinám v konečnom dôsledku mohli ušetriť finančné prostriedky. Jedným z takých príkladov spoločného postupu by sa mohlo stať obstarávanie rádiolokačnej techniky.

V spomínanom kontexte je pozitívne, že medzi ocenené exponáty patrí aj modernizované bojové vozidlo pechoty na platforme BVP-2 s označením IFV ŠAKAL. Je výsledkom česko-slovenskej spolupráce. Po prvý raz bolo predstavené na minuloročnom veľtrhu IDET v Brne a po roku mohli odborníci vidieť významný posun v realizácii projektu. Pri exponáte sa so záujmom pristavil aj nový náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Milan Maxim, ktorý si prezrel celú výstavu. „Ako bývalého veliteľa pozemných síl a absolventa vysokej školy pozemného vojska vo Vyškove ma, samozrejme, najviac zaujali vystavované prostriedky pre pozemné sily. Modernizované BVP ŠAKAL, kolesové

obrné transportéry, ale aj strelné zbrane. A keďže som bol aj veliteľom síl výcviku a podpory, tak aj rôzne simulačné technológie a prostriedky skvalitňujúce výcvik. Bol by som veľmi rád, keby sa nám v dohľadnom čase podarilo dostať do ozbrojených síl aj napriek napätému rozpočtu aspoň časť vystavovaných exponátov a zlepšiť tak materiálne a výcvikové vybavenie útvarov a zariadení,“ konštatoval generálporučík Milan Maxim.

Bratislavský veľtrh vytvoril priestor na diskusiu o nevyhnutnej modernizácii našich ozbrojených síl. Minister obrany Martin Glváč zdôraznil, že rezort by chcel okrem iného obmeniť vojenské vozidlá a ručné zbrane. Aj

preto, lebo SR sa zapojí do bojovej skupiny EÚ zloženej z vojakov krajín Vyšehradskej štvorky, ktorá by mala byť v pohotovosti už v roku 2016. V priebehu výstavy predviedli dynamické ukážky príslušníci Vojenskej polície. Návštevníci výstavy mohli sledovať zadržanie unikajúceho páchatela pomocou služobného psa a vyhľadávanie výbušnín, ukážky nastraženia pasce, sebaobrany, ako aj sprevádzanie a ochranu VIP osôb v konfliktnom priestore. Okrem toho sa mohli stretnúť s osobnosťami z armádneho športu. Autogramy rozdávali olympionici Anastasia Kuzminová, Jozef Gönci, Petra Vlhová, Martin Tešovič, ale napríklad aj česká kráľovná bielej stopy Kateřina Neumannová.

Ocenenia z Bratislavy

Veľtrh obrannej techniky IDEB priniesol množstvo technologických novinek a zlepšení. Odborná porota zložená zo zástupcov Incheby a Ministerstva obrany SR z nich vybrala tie, ktoré v jednotlivých kategóriách vynikali. V kategórii Letecká technika ocenenie získalo lietadlo L-410 UVP-E20 spoločnosti Aircraft Industries, Kunovice z Českej republiky (ocenený stroj majú aj slovenské vzdušné sily v dopravnom krídle v Kuchyni). Celokovový hornoplošník v štandardnej verzii slúži na prepravu až 19 cestujúcich a nákladu. V závislosti od vybavenia je vhodný pre špeciálne misie rôzneho typu. Možnosť inštalácie špeciálnych výmenných kitov zvyšuje úžitkovú hodnotu lietadla. Stroj poskytuje vo svojej kategórii najpriestrannejšiu kabínu pre cestujúcich.

Spoločnosť Aliter Technologies, a. s., Bratislava v kategórii Systémy C 412 uspela s DCU mini-dátovou rádiovou bránou. Výrobok umožňuje vytváranie mobilných účelových sietí prostredníctvom úzko pásmových rádiových zariadení. Zabezpečuje dynamické smerovanie dát aplikácií systému velenia a riadenia, vyberajúc dostupný prenosový kanál s najvyššou prenosovou rýchlosťou. Zariadenie má malé rozmery a nízku hmotnosť, čím je vhodné na použitie v prenosných alebo osobných aplikáciách.

V kategórii Systémy velenia, spojenia a prieskumu najviac zaujal mLD – malý laserový prieskumný systém jednotlivca spoločnosti CSBC, s. r. o., Bratislava. Bolo pri ňom vidieť aj príslušníkov martinského práporu výcviku, kde pripravujú nových profesionálnych vojakov a v rôznych odborných kurzoch najmä poddôstojníkov. Zaujal ich okrem iného aj malými rozmermi a nízkou hmotnosťou. Ale i možnosťou uplatnenia pri konštrukcii systémov pre digitálneho vojaka a systémov zameriavania ručných zbraní a integrácie prvkov bojového prieskumu do systémov predigitálneho vojaka. Je to vlastne prídavné zariadenie k ručným zbraňam na meranie súradníc cieľov a ich identifikáciu IFF spolu s elektronickou mapou. Meria vzdialenosť a získané údaje prenáša digitálnym spojovacím systémom. Aj z pohľadu veliteľa trenčianskeho veliteľstva síl výcviku a podpory plukovníka Martina Stoklasu za-

L-410 UVP - E20

Aktis 4x4 - PPHM5

riadenie prináša novú kvalitu do prípravy vojakov. Zaujali ho aj niektoré ďalšie vystavené simulačné technológie, strelecké trénažéry, ale aj celý balík služieb a spôsobilostí, ktoré napríklad prezentoval v poľskom stánku obrnený transportér Rosomak.

Diaľkovo ovládaná zbraňová stanica ZSRD08-P spoločnosti EVPÚ, Nová Dubnica si odniesla zaslúžene palmu víťazstva v kategórii Pozorovacie značkovacie prostriedky. Odborníkov zaujala modulárnym usporiadaním s kamerovým systémom a s rôznymi alternatívami lafetácie zbraňových systémov. Napríklad guľometu, granátometu s možnosťou doplnenia o vrhače dymových granátov a zvýšenie balistickej odolnosti systému.

V stánku spoločnosti Grand Power z Banskej Bystrice bolo možné vidieť okrem iného aj ocenenú športovú pištoľ Model P 40L. Zaujalo jej konštrukčné riešenie s možnosťou vyhotovenia hlavne až do kalibru .40S&W. Martinská firma MSM priťahovala návštevníkov oceneným exponátom v kategórii Tanky, vozidlá a dopravné prostriedky bojovým vozidlom pechoty IFV ŠAKAL na platforme BVP-2. Vozidlo disponuje slovenskou diaľkovo ovládanou bezposádkovou vežovou stanicou Turra - 30, vyzbrojenou 30 mm kanónom a 7,62 mm spriahnutým guľometom, vrhačmi dymových granátov a vypúšťacím zariadením pre protitankové riadené strely z EVPÚ Nová Dubnica. Pristavil sa pri ňom aj veliteľ pozemných síl brigády generál Ondřej Novosad. „Šakal je vo vojskových skúškach. So záujmom očakávame ich výsledok. Zaujali ma predovšetkým vystavené kolesové obrne-

né transportéry. Práve v tejto oblasti by sme už čoskoro radi videli v útvaroch pozemných síl nové vozidlo. Ale aj ručné zbrane z expozície českej zbrojovky,“ poznamenal generál

Model P-40L

DCU mini
- dátová
rádiová
brána

Novosad. Lebo aj v tomto segmente je potrebná inovácia a obmena výzbroje.

Už dlhodobo dodáva nielen pre naše ozbrojené sily obuv bardejovská spoločnosť Obuv – špeciál. Aj na tohtoročnom veľtrhu získala ocenenie. Tentoraz za taktickú obuv s membránou Gore-Tex – S14170. Moderná ľahká a stabilná obuv je vybavená podrážkou s membránou Gore-Tex so všestrannou odolnosťou a pohodlným nosením.

Očakávania odberateľov

Česká firma Retia z Pardubic v poslednom období vyvinula zaujímavé rádiolokačné prostriedky. Tentoraz si cenu odniesla za rádiolokátor krátkého dosahu ReVISOR. Zaujalo predovšetkým technické prevedenie a operatívne použitie v bojovej situácii pri využití prehľadného riadiaceho systému rádiolokátora. Okolo exponátu bolo vidieť počas

Kontajner pre pracovisko štábu

ReVISOR - RL krátkého dosahu

Taktická obuv s membránou Gore-tex

výstavy odborníkov zo vzdušných síl, najmä z útvarov rádiolokačného prieskumu. Prezrel si ho aj veliteľ vzdušných síl brigády generál Miroslav Korba. „Tohtoročný medzinárodný veľtrh obrannej techniky IDEB 2014 bol opäť veľmi bohatý a zaujímavý. Z množstva vystavovanej a odprezentovanej techniky ma zaujala najmä kategória letectva a v neposlednej miere aj nové technológie zbrojného priemyslu“, konštatoval generál Korba.

Výrobky firmy Tanax Trucks, a. s., z Bánoviec nad Bebravou sú v našich ozbrojených silách známe. Najmä rôzne verzie nákladných automobilov Aktis. Na tohtoročnom IDEB-e bol ocenený plnič pohonných hmôt

Aktis 4x4 – PPHM5. Vozidlo je určené na prepravu a distribúciu pohonných hmôt s možnosťou dopĺňovania stacionárnych nádrží a vlastných nádrží aj v ťažko dostupnom teréne.

Martinská spoločnosť Vývoj naplno bodovala aj svojím ďalším exponátom, kontajnerom pre pracovisko štábu. Získal ocenenie v kategórii Prostriedky krízového manažmentu. Jeho najväčšou výhodou je variabilita. Môže sa využiť v rôznych podmienkach a situáciách. Od krízových, živelných pohrôm až po použitie pri humanitárnych nasadeniach. Spomínané výhody pracoviska oceňujú napríklad aj vo Švédsku, kam martinská spoločnosť svoj výrobok dodáva.

Bratislavská výstava bola na jednej strane limitovaná množstvom finančných prostriedkov, ktoré sa v našom regióne (hádám s výnimkou Poľska) v posledných rokoch vynakladajú na obranu, ale aj výstrahou, ktorú pre náš región priniesli udalosti za našou východnou hranicou na Ukrajine. Okrem iného znamenajú zvýšený záujem verejnosti o ochranu a bezpečnosť našich krajín.

Text: Jozef Žiak

Foto: Jozef Žiak, Ivan Kelement

Dialkovo ovládaná zbraňová stanica ZSRD08 - P

mLD - laserový prieskumný systém

GLOBSEC

s generálnym tajomníkom NATO

Najvýznamnejším hosťom tohtoročnej bratislavskej bezpečnostnej konferencie GLOBSEC bol generálny tajomník NATO Anders Fogh Rasmussen, ktorého 15. mája prijal prezident Ivan Gašparovič spolu s ministrom obrany SR Martinom Glváčom.

Na konferencii GLOBSEC okrem šéfa Severoatlantickej aliancie Andersa Fogh Rasmussena diskutovali aj premiéri Slovenska, Česka, Maďarska a Poľska Robert Fico, Bohuslav Sobotka, Viktor Orbán, Donald Tusk a okolo 800 expertov zo 60 krajín. Zaradila sa medzi najvýznamnejšie konferencie svojho druhu v európskom aj svetovom meradle.

Modernizácia ako výzva

„Aliancia má veľký význam pre Slovenskú republiku, pretože vstup do NATO pred desiatimi rokmi bol pre nás strategickým rozhodnutím pre budúcnosť krajiny,“ zdôraznil prezident Gašparovič na stretnutí s Rasmussenom. Vo vzťahu k vývoju situácie na Ukrajine prezident uviedol, že Slovensko je odhodlané pomôcť Ukrajine vo všetkých oblastiach, v ktorých to bude potrebovať. „Som rád, že sa nám podarilo podpísať aj Memorandum o dodávke plynu reverzným tokom na Ukrajinu,“ zdôraznil prezident. Zastáva tiež názor, že Aliancia sa pri ukrajinskej kríze zachovala veľmi rozumné, pričom „treba hľadať riešenie situácie na Ukrajine politickou a diplomatickou cestou“. Generálny tajomník NATO v rozhovore ocenil prínos Slovenska pre NATO, zároveň však apeloval na plnenie aliančného záväzku vynakladať na obranu 2 % HDP.

Rasmussen dodal, že dôležitý je nielen objem, ale aj kvalita vynaložených prostriedkov. Preto osobitne zdôraznil nevyhnutnosť posilniť investície do modernizácie armády. Minister obrany Martin Glváč informoval generálneho tajomníka NATO o ambíciách rezortu v oblasti modernizácie a vyzbrojovania. Povedal: „Som rád, že sa stretávame v čase najzásadnejších rozhodnutí, ktoré urobila vláda od vzniku Slovenskej republiky. Bezpečnostná rada SR a vláda prijali Konceptiu Vzdušných síl OS SR, ktorá je zásadným strategickým dokumentom. Urobili sme opatrenia, aby čo najviac peňazí išlo do výzbroje a modernizácie. Predovšetkým chceme zabezpečiť prezborenie ručných zbraní a modernizáciu koľosovej techniky. V najbližších mesiacoch plánujeme rozbehnúť akvizičný proces na prenájom letových hodín pre nadzvukové letectvo.“

Premiéri V4 stoja pri sebe

„GLOBSEC je čoraz lepším priestorom na diskusiu lídrov a analytikov z centrálnej Európy aj z ďalších krajín sveta a dnes o to viac, ak

si uvedomíme, že Slovensko hraničí s Ukrajinou, ktorej územie sa stáva ohniskom značnej instability,“ povedal pre OBRANU veľvyslanec USA na Slovensku Theodore Sedgwick. Z tohto pohľadu zhodnotil ako mimoriadne pozitívne, že na konferencii v Bratislave sa stretli premiéri krajín V4 a že „stoja pri sebe“. Potvrdilo to aj stretnutie a rokovanie premiérov Slovenska, Česka, Maďarska a Poľska. Robert Fico, Bohuslav Sobotka, Viktor Orbán a Donald Tusk hovorili o energetickej bezpečnosti nášho regiónu. „Existuje súlad medzi krajinami V4 pripraviť osobitný krízový mechanizmus v prípade, ak by došlo k odstaveniu dodávok zemného plynu z Ruska cez Ukrajinu,“ povedal R. Fico. Samozrejme, premiéri hovorili aj o obrane vrátane väčšej spolupráce a koordinácie vojenských aktivít. „Efektívnosť výdavkov vynakladaných na obranu sa v rámci V4 môže zvýšiť aj vďaka spolupráci v oblasti školstva či výcviku. Som presvedčený, že sa nám bude dariť aj v oblasti obranných akvizícií,“ avizoval český premiér Bohuslav Sobotka. Dodal: „Podporujeme aj spoločný projekt Battle group v rámci

V4 a verím, že táto vojenská jednotka bude pripravená na jar 2016.“ Poľský premiér Donald Tusk, podobne ako R. Fico, poďakoval Viktorovi Orbánovi za ročnú prácu, ktorú odvieďlo Maďarsko ako predsednícka krajina V4. „Rozhodnutia Vyšehradskej skupiny sú veľmi sledované aj v kontexte toho, že tri z našich štyroch krajín susedia s Ukrajinou. Dôležité je aj napriek niektorým rozdielom vytvoriť spoločnú pozíciu. Naše postoje musia byť príkladom aj pre ďalšie európske štáty,“ zdôraznil Donald Tusk. „Veľmi rád to v Bratislave konštatujem, že ekonomický rast Poľska nás príjemne prekvapil, čo sa prejaví aj na výdavkoch na obranu, teda v oblasti, v ktorej chceme v rámci V4 intenzívne spolupracovať,“ dodal. Maďarský premiér Viktor Orbán sa ešte raz vrátil k potenciálnej kríze v dodávkach zemného plynu cez Ukrajinu a aj na základe skúseností z prvej plynovej krízy je presvedčený o nevyhnutnosti prehĺbenia spolupráce v rámci vyšehradského zoskupenia. „Som presvedčený, že stredoeurópski premiéri sú schopní myslieť inšpiratívnym spôsobom,“ dodal. „Verím, že predsedníctvo,

GLOBSEC 2014

14 - 16 May | Bratislava

The Leading Foreign Policy and Security Forum in Central Europe

Generál Petr Pavel: Rozmýšľajme spoločne

Medzi dôležitých hostí Stredoeurópskeho týždňa bezpečnosti v Bratislave patrila aj náčelník Generálneho štábu Armády Českej republiky generál Petr Pavel. Spýtali sme sa ho, aký význam majú konferencie, akou je GLOBSEC, aj pre vojakov.

Ich užitočnosť vidím v tom, že takéto konferencie vytvárajú určitú akademickú pôdu, kde môžu aj vojaci neformálne diskutovať k niektorým otázkam, ku ktorým by sa inak verejne vyjadrovať nemali. Majú tu možnosť aj mimo oficiálnych rokovaní vyjadriť svoje obavy, námety, názory a zároveň si vypočuť názory mnohých odborníkov. Tí zase majú z našej strany takouto formou spätnú väzbu. Takže určite i preto takéto konferencie ako vojaci vítame.

Majú medzinárodné veľtrhy obrannej techniky ako sú IDEB a IDET budúcnosť a zmysel v konkurencii oveľa väčších podujatí tohto typu?

To, samozrejme, nie je prvoradá otázka pre vojakov, ale predovšetkým pre politikov, výrobcov a obchodníkov. Veľtrhy vo všeobecnosti význam majú, pretože udávajú trendy. Armády majú možnosť oboznámiť sa s tým, akým smerom sa ubera obranný priemysel. Je zrejmé, že veľtrhy IDEB v Bratislave a IDET v Brne svojím rozsahom nemôžu konkurovať tým veľkým a je aj pre mňa otázkou, či sa budúcnosti neobnoví k diskusia, ktorá by napríklad viedla k predĺženiu intervalu jednotlivých výstav. Alebo či neuvažovať povedzme o takpovediac putovnom veľtrhu v rámci krajín V4. Aj z hľadiska zdravého sedliackeho rozumu by to malo racionálny základ v združovaní prostriedkov. Ale ako som už povedal, nie je to celkom otázka pre mňa.

Aké sú ťažiskové projekty modernizácie českej armády?

Aktuálne považujem za najdôležitejšie, že sme dotiahli do úspešného konca predĺženie prenájmu lietadiel Gripen. V najbližšom čase nás čaká výmena letiskových rádiolokátorov a nákup mobilných rádiolokátorov. Potom v dlhodobjšom horizonte potrebujeme realizovať náhradu dosluhujúcich bojových vrtuľníkov, pričom prejdeme pravdepodobne na ľahší viacúčelový vrtuľník. Ešte za horizontom tejto výmeny je náhrada bojových vozidiel pechoty, ktoré nám končia okolo roku 2020. Budeme to musieť riešiť buď ich modernizáciou, alebo prezbrojiť na nový typ. Ďalším horizontom je modernizácia delostrelectva, konkrétne aj náhrada húfnic Dana. Okrem toho pred nami stojí veľa menších projektov. Napríklad v oblasti komunikačných a informačných technológií, kde by sme chceli prejsť na nové moderné dátové úložisko siete. O ďalších menších projektoch nemá teraz až tak zmysel diskutovať, ich riešenie nám prinesie aj život.

Politici hovoria o spolupráci Čechov a Slovákov aj pri prezbrojení. Ako to vidíte vy?

Určite vítam záujem o spoluprácu so štátmi, ktoré majú podobnú techniku ako my, alebo majú podobný cyklus prezbrojovania a modernizácie. Konkrétne so Slovenskom v poslednom období intenzívne pracujeme na nákupe letiskových a mobilných rádiolokátorov. Verím, že ak sa na Slovensku podarí doviesť do úspešného konca akvizíciu lietadiel Gripen, boli by sme schopní veľmi intenzívne nadviazať a rozšíriť spoluprácu v oblasti príslušného výcviku a údržby techniky. Ďalej vidím ako veľmi sľubný projekt, ktorý by sa mohol realizovať nielen so Slovenskom, ale aj v rámci V4 – spoločný vývoj novej modulárnej pásovej platformy. Takýto projekt by bol určite zaujímavý pre nás, Slovensko, Poľsko aj Maďarsko, ale je výhodou, a výzvou by bol aj pre krajiny, ako je Bulharsko, Rumunsko či Chorvátsko, pretože ich armády majú rovnaké alebo podobné bojové vozidlá a budú určite uvažovať buď o ich modernizácii, alebo náhrade.

ktoré sa začína 1. júla pod vedením Slovenska, nadviaže na všetky vynikajúce aktivity maďarského predsedníctva a bude rovnako schopné vniesť do tejto významnej regionálnej štruktúry ďalšie nové impulzy," vyslovil svoje presvedčenie Robert Fico.

Bojová skupina

Posun v spolupráci v rámci V4 na GLOBSEC-CEU prezentovali v rámci spoločnej panelovej diskusie aj štátny tajomník MO SR Miloš Koterec, český minister obrany Martin Stropnický, poľský minister obrany Tomasz Siemoniak a štátny tajomník maďarského ministerstva obrany Tamás Varga (minister M. Glváč sa so svojimi rezortnými partnermi z Česka a Poľska stretol následne na IDEB-e). Partneri konštatovali, že súčasťou prípravy spoločnej bojovej skupiny V4, ktorá bude v pohotovosti od prvého polroka 2016, sa stane aj jej participácia na cvičení NATO s názvom Trident Juncture 2015. Miloš Koterec zdôraznil, že od 1. mája funguje spoločná ochrana vzdušného priestoru v prípade núdze medzi Slovenskou a Českou republikou. Podľa M. Koterca by sa taká spolupráca v budúcnosti mohla rozšíriť na všetky krajiny v rámci V4. „Navzájom vieme prejsť z teritória do teritória. Sme veľmi blízko takej dohody s Poľskom, s Maďarskom sme to rozbehli už dávnejšie. Viem si predstaviť cross border ochranu v celom priestore V4,“ skonštatoval štátny tajomník slovenského rezortu obrany. Minister obrany Českej republiky Martin Stropnický k situácii na Ukrajine povedal: „Dostali sme sa do situácie, že vlastne čelíme riziku, ktoré je svojím spôsobom bezprecedentné, pretože nejde o klasický konflikt. Je tam veľmi nebezpečná situácia, ktorá nás všetkých zamestnáva a musíme na ňu reagovať“. Tomasz Siemoniak ocenil, že jeho krajina medziročne zvýšila výdavky na obranu o 24 %, pričom z celkového objemu ide 20 % na modernizáciu, do ktorej sa výrazne zapája aj domáci obranný priemysel. „Naším spoločným vlajkovým projektom bude práve bojová skupina, ktorá musí byť využiteľná v celom rade cieľov, pretože ak by sme len niečo podpísali, naše obranné kapacity to neposilní. Posilnia ich len reálne sily, akou je práve battle group,“ zdôraznil poľský minister obrany. Tiež uvažoval, že vytvorenie uvedenej skupiny by nemalo byť len jednorazovou časovo ohraničenou záležitosťou, ale že by mala mať svoju budúcnosť. „Bojová skupina nie je cieľom, je len prostriedkom, ktorý budeme mať k dispozícii,“ podčiarkol Tamás Varga.

Počas konferencie GLOBSEC Miloš Koterec podpísal Memorandum of Agreement s generálnym manažérom komunikačnej a informačnej agentúry NATO (NCIA) Koenom Gijsbersom, ktoré sa týkalo zlepšenia zabezpečovania spolupráce v oblasti výmeny relevantných technických údajov medzi NCIA produktmi a obrannými systémami Slovenskej republiky. Táto spolupráca obsahuje implementáciu, rozvoj, testy, hodnotenie a overovanie základných technických

štandardov, technológií a systémov, ako aj ich ďalších možností v oblasti projektov C4ISR (Command, Control, Communications, Computers, Intelligence, Surveillance and Reconnaissance).

Jeden za všetkých...

„NATO je založené na solidarite. Jeden za všetkých, všetci za jedného. Všetci si môžu užívať ochranu NATO, ale zároveň musia aj prispievať k záväzkom voči Aliancii,“ zdôraznil Anders Fogh Rasmussen na stretnutí s premiérom Robertom Ficcom. Podľa neho kríza na Ukrajine ukazuje, ako na obrane záleží. „Chápeme, že zvyšovať rozpočet na obranu nie je jednoduché, ale je to potrebné. Obrana niečo stojí, ale ak nemáme zaručenú bezpečnosť, stálo by nás to ešte viac,“ zdôraznil generálny tajomník NATO na návšteve Slovenska. Predseda vlády SR Robert Fico povedal, že rozumie snahám Aliancie, aby členské krajiny, ktoré si neplnia záväzkov financovať obranu vo výške dvoch percent HDP, urýchlili tempo približovania sa k plneniu tohto záväzku. Tiež uviedol, že Slovensko len nedávno prešlo náročnou konsolidáciou verejných financií a nachádza sa v zložitejšej situácii ako iné štáty NATO a otázka zvyšovania rozpočtu na armádu je na Slovensku veľmi citlivá. Zároveň však konštatoval: „Sme pripravení robiť opatrenia aj v štruktúre rozpočtu na armádu. Kým v tomto období išlo na modernizáciu len 8 až 9 %, budúci rok to bude 18 až 19 %.“

Návšteva generálneho tajomníka NATO na Slovensku, no aj GLOBSEC a IDEB sa niesli v znamení 10. výročia nášho členstva v Aliancii. A ako samotnú úroveň GLOBSEC-u, ako aj pokus o jeho prepojenie s IDEB-om, vnímajú v Bruseli? Odpovedal nám slovenský veľvyslanec pri NATO Tomáš Valášek: „GLOBSEC sa stal najväčším bezpečnostným fórom v strednej Európe, zvýšila sa kvalita ľudí, ktorí sem prichádzajú. Na mimoriadne vysokej úrovni sa diskutuje o globálnych problémoch – a to hovorí nielen o úrovni konferencie, ale aj o význame nášho regiónu. No a časové zladenie s IDEB-om považujem za logický krok, keď sa ľudia z priemyslu môžu oboznámiť so širším kontextom bezpečnosti a naopak, ľudia z think-tankov, ktorí riešia politické otázky, sa môžu presvedčiť, či ich názory môžu byť podopreté aj reálnymi možnosťami v oblasti vyzbrojovania.“

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement

Slovenská republika na obranu vynakladá ročne približne 1 % HDP. Na porovnanie, vlani z NATO na obranu najviac investovali USA (4,4 %) a Veľká Británia (2,4 %). Najmenej Lotyšsko (0,8 %), Albánsko a Luxembursko (po 0,4 %). Priemer európskych štátov NATO je 1,6 %. Z V4 vynakladá na obranu najviac Poľsko (vlani 1,8 %). Česko je na tom o čosi lepšie ako my (1,1%), Maďarsko slabšie (0,9 %).

Generál John R. Allen: Udržme kontinuitu

Na konferencii GLOBSEC vystúpil tiež americký generál vo výslužbe John R. Allen, bývalý veliteľ operácie ISAF (júl 2011 – február 2013) a súčasný poradca ministra obrany USA, ktorý 15. mája navštívil aj ministerstvo obrany.

Aké to bolo stretnúť sa so slovenskými vojakmi, s ktorými ste spolupracovali v Afganistane a ešte predtým v operácii Iracká sloboda?

Keď som na vašom ministerstve po mojej otázke, ktorí z prítomných vojakov slúžili v Afganistane či v Iraku, videl, koľko sa zdvihlo rúk, bolo to, ako keď sa opäť stretne rodina. Slovákom môžem len zagratulovať k ich úspechom a vyjadriť spokojnosť s ich prácou, ako aj vysloviť uznanie krajine, ktorá ich vyslala.

Čo bude dôležité urobiť v tomto roku do skončenia operácie ISAF?

Budeme naďalej pokračovať najmä v budovaní afganských bezpečnostných zložiek. Zároveň budeme pokračovať v sťahovaní koalíčných síl, ich techniky aj výzbroje. Aktuálne sa v Afganistane musíme zamerať na druhé kolo prezidentských volieb, ktoré sa uskutoční 14. júna. Tieto voľby sú rozhodujúce pre budúcnosť krajiny a bude pre nás dôležité zabezpečiť tak inauguráciu nového prezidenta, ako aj prenos právomocí z prezidenta Karzaja na jeho nástupcu. V konečnom dôsledku sa treba pripraviť na plnenie novej operácie Resolute Support, ktorá sa začne v Afganistane po roku 2014 a bude to výcviková, poradenská a asistenčná misia. Zároveň sa koalíčné armády musia zamerať na vyhodnotenie skúseností získaných v operácii (lessons learned).

Čo sa mohlo s prihliadnutím na doterajšie skúsenosti robiť v ISAF inak?

Ide hlavne o kontakt a vzťahy s obyvateľstvom, vrátane získania si jeho väčšej dôvery, ako aj výraznejšieho presvedčenia, že náš pobyt v Afganistane bol pre ich dobro a pre rozvoj krajiny. Táto sociálna dimenzia pochopenia a vnímania našej práce je veľmi komplexná a v značnej miere ovplyvňuje dosiahnutie cieľov. Na našej strane je preto úlohou číslo jeden viac pochopiť ich náboženské, etnické a kmeňové súvislosti, ich zvyky, kultúru a jazyk. Afganistan je veľmi chudobná krajina, nerozvinutá aj v zmysle účinnosti a efektivity vládnutia, ako aj výkonu ekonomiky. K tomuto prostrediu musíme prispôbiť stratégiu a zladit' ciele s prostriedkami. Aj preto niektoré ciele, ktoré sme si určili, boli na začiatku možno privysoké a niektoré veci pôjdu pomalšie. Napokon – a je to jedna z najdôležitejších vecí, treba viac rátať s fenoménom korupcie, kriminality a problematiky pestovania či obchodovania s drogami. Tieto veci sme do istej miery riešili ako tri autonómne kategórie, no sú veľmi prepojené, spolu súvisia a vzájomne sa ovplyvňujú. Ak by sme išli druhý raz do takejto krajiny, popri boji s Talibanom či povstalcami by sme venovali väčšiu pozornosť tak spomenutým fenoménom, ako aj ich prepojeniu, čo je aj v Afganistane v budúcnosť rozhodujúci kľúč k úspechu.

Generál Allen na GLOBSEC-u vysoko vyzdvihol význam a výsledky operácie ISAF, vďaka ktorej sa o. i. mimoriadne zlepšila v Afganistane zdravotnícka starostlivosť, úroveň školstva či postavenie žien. Na ministerstve obrany o. i. tiež povedal, že v misii Resolute Support by podľa jeho názoru a odporúčaní mohlo v Afganistane slúžiť 13 600 amerických vojakov a 6 000 spojencov. Očakáva však, že to bude skôr 10 500 Američanov a 3 000 vojakov spojeneckých síl. Zdôraznil, že pre Západ by nebolo dobré, keby sa lojalita Afganistanu presmerovala na Peking či Dillí, a preto je čas, aby Západ do kontinuity vzťahu s Kábulom investoval (It's time for West to invest!). No a vzhľadom na to, že na operácii ISAF sa zúčastnilo dovedna až pol stovky krajín, je podľa neho mimoriadne dôležité zároveň udržať kontinuitu vzniknutých partnerstiev.

Pietna spomienka na Bradle

Minister obrany SR Martin Glváč sa v sobotu 3. mája zúčastnil na pietnej spomienke na Bradle venovanej pamiatke generála M. R. Štefánika. „Štefánik dal veľa nielen Slovensku, ale aj medzinárodnému spoločenstvu. Je našou povinnosťou pripomínať si ho, pretože jeho politická i diplomatická kariéra môžu byť vzorom pre súčasnosť,“ uviedol. Prezident a hlavný veliteľ Ozbromených síl SR Ivan Gašparovič v príhovore zdôraznil, že generál Štefánik „pracoval zo všetkých síl na uskutočnení svojich ideálov. Za ich naplnenie bojoval na mnohých frontoch – vedec, diplomat, ale aj vojak. Dnes jeho pôvodné myšlienky dozrievajú v suverénnom, demokratickom a právnom štáte, v Slovenskej republike.“

Foto: TASR

John R. Allen v Bratislave

Budúcnosť Afganistanu a jeho bezpečnostných síl boli hlavnými témami prednášky generála Johna R. Allena, bývalého veliteľa operácie ISAF v Afganistane, ktorá sa uskutočnila 15. mája na Ministerstve obrany SR. Súčasný poradca ministra obrany USA pre otázky bezpečnosti na Blízkom východe zhodnotil desaťročné pôsobenie vojsk NATO v Afganistane. Vyzdvihol progres, ktorý sa podarilo v Afganistane dosiahnuť; od zlepšenia bezpečnosti, nárastu kvality afganských bezpečnostných síl, zvýšenia gramotnosti obyvateľstva či zvýšenia veku, ktorého sa obyvatelia Afganistanu dožívajú. Upriamil pozornosť na výzvy, ktoré stoja pred Afganistanom, celým regiónom i medzinárodným spoločenstvom. Dôležitou otázkou je budúca podoba misie Resolute Support, ktorá má nahradiť operáciu ISAF.

Foto: Ivan Kelement

60 rokov skrývaná tvár

Tvár Milana Rastislava Štefánika sa po 60 rokoch vrátila do Bratislavy. Z pôvodnej bronzovej sochy českého sochára Bohumila Kafku sa zachovalo iba torzo tváre. Osemdesiatkilogramový bronzový odliatok si verejnosť mohla pozrieť v Primaciálnom paláci do piatka 16. mája. Expozíciu s názvom 60 rokov skrývaná tvár Štefánika opäť v Bratislave otvorili minister obrany Slovenskej republiky Martin Glváč. „Som rád, že dnes môžeme širokej verejnosti ukázať fragment sochy, ktorá bola v roku 1954 zničená. Aj takto si môžeme pripomenúť zásluhy tejto významnej osobnosti našich dejín,“ uviedol. Primátor Bratislavy Milan Ftáčnik ocenil iniciatívu MO SR zorganizovať v spolupráci s Hlavným mestom SR Bratislava, Nadáciou M. R. Štefánika a Slovenskou národnou galériou výstavu pri príležitosti 95. výročia úmrtia M. R. Štefánika a 100. výročia začiatku prvej svetovej vojny.

Národní predstavitelia NATO

Vedúceho zboru národných vojenských predstaviteľov členských krajín NATO pri SHAPE, nórskeho generálmajora Tronda R. Karlsena prijal 13. mája v Bratislave náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Milan Maxim pri príležitosti ich výjazdového stretnutia na Slovensku. Vyzdvihol aktivitu národných predstaviteľov aliančných krajín a zároveň ocenil ich prácu ako jeden z najdôležitejších prvkov zastupujúcich národné veliteľstvá v najvyššom spojeneckom veliteľstve v NATO v Európe. Národných predstaviteľov členských krajín NATO prijal aj štátny tajomník Ministerstva obrany SR Miloš Koterec. Delegácia navštívila Leteckú základňu v Sliači a v Centre výcviku v Lešti sa zoznámila s praktickou činnosťou a úlohami Centra výnimčnosti NATO pre oblasť EOD a Národného centra EOD Nováky.

Zmeny v Martine a Trenčíne

Veliteľ martinského Práporu výcviku podplukovník Roman Petrík 13. mája odovzdal svoju funkciu podplukovníkovi Róbertovi Kecsövi. Na slávnosti sa zúčastnil veliteľ Síl výcviku a podpory plukovník gšt. Martin Stoklasa, riaditeľ Personálneho úradu v Liptovskom Mikuláši plukovník Ivan Sálaši a ďalší. Róbert Kecsö pôsobil v rôznych pozíciách v posádke Martin, naposledy ako zástupca veliteľa Práporu výcviku. V trenčianskych kasárňach SNP 15. mája slávnostne prevzal funkciu zástupcu veliteľa brigády bojového zabezpečenia plukovník Miroslav Ollé, ktorý sa po štvorročnom pôsobení vo funkcii veliteľa Národného centra EOD v Novákoch vracia do posádky Trenčín.

Štúrovo pero aj o vojakoch

V rámci 19. ročníka celoslovenskej novinárskej súťaže stredoškôľakov a vysokoškôľakov Štúrovo pero odborná porota ocenila 26. apríla vo Zvolene aj časopisy, ktoré sa popri hlavných študentských témach venujú vojakom alebo vojenským tradíciám. Cenu mesačníka MO SR Obrana a Personálneho úradu OS SR – regrutačnej skupiny Banská Bystrica získali redakcia časopisu Nulák zo SPŠ elektrotechnickej v Poprade za článok Kosovo... vojak... tri deti... ovocie... a časopis Nové vierozvesti z Gymnázia sv. Cyrila a Metoda v Nitre za článok Víťazstvo skryté v zdanlivej porážke.

Nový náčelník generálneho štábu

Z rúk odchádzajúceho náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky generálporučíka Petra Vojteka prevzal 6. mája štandardu náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučík Milan Maxim. Týmto aktom nastúpil do najvyššej funkcie v Ozbrojených silách SR.

Prezident SR a hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR Ivan Gašparovič vymenoval generálporučíka Milana Maxima za nového náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR. „Som presvedčený, že svojimi skúsenosťami, ktoré ste získali nielen na Slovensku, ale aj v misiách v zahraničí ste ten pravý, kto dokáže rozvzduchnúť armádu dať do takého stavu, že bude schopná plniť všetky úlohy,“ povedal prezident.

Generálporučíka Milana Maxima do funkcie slávnostne uviedol minister obrany Martin Glváč. Odchádzajúci náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Vojtek nástupcoví zaželel veľa úspechov a vyslovil presvedčenie, že bude pokračovať v rozvoji ozbrojených síl. Nový náčelník generálneho štábu chce pokračovať najmä v modernizácii armády a plnení záväzkov, ktoré nám vyplývajú z členstva v NATO.

Vymenovaniu nového náčelníka GŠ OS SR predchádzal slávnostný akt povýšenia a vymenovania generálov OS SR a odbojárův. Dekréty o povýšení a mienovaní do generálskej hodnosti z rúk prezidenta SR Ivana Gašparoviča prevzali genmjr. Milan Maxim, plk. Daniel Zmeko, ako aj veterán východného odboja plk. v. v. Ján Il'janovský a veterán západného odboja plk. v. v. Milan Píka.

Foto: Ivan Kelement

Ruský scenár vojenskej operácie na Kryme

Tichá vojna

Invázia ruských ozbrojených jednotiek na Krym nebola pre časť politológov a analytikov, venujúcich sa danému regiónu, veľkým prekvapením.

Ešte pred začiatkom Zimných olympijských hier v Soči boli medializované informácie o možnom nasadení ruských vojsk na Kryme. Tie boli z dôvodu zabezpečenia bezpečnosti počas zimnej olympiády vo väčšom rozsahu rozmiestnené neďaleko od polostrova Krym. Ruská invázia bola neočakávanou len pre ukrajinskú vládu, ktorá bola zamestnaná vnútornými politickými a bezpečnostnými problémami.

Rusko, na rozdiel od konfliktu v Gruzínsku v roku 2008, keď v rámci rozsiahleho vojenského cvičenia niekoľko mesiacov rozmiestňovalo vojakov a techniku popri hraniciach s Gruzínskom, v prípade invázie na Krym využilo nový spôsob vedenia ozbro-

jeného konfliktu. Išlo o spôsob, pri ktorom došlo k rýchlemu nasadeniu tzv. „utajenej armády“ (ozbrojených osôb bez insígnií a s maskovanými tvármi) so skrytým velením a komunikáciou.

Rusko 26. 2. 2014 začalo aktívnu fázu realizácie vopred pripraveného plánu politicko-vojenskej operácie na Kryme. Rozhodnutie o spustení aktívnej fázy bolo prijaté po tom, ako Rusko nedokázalo udržať pri vláde Janukovyča.

Postupy

Rusko predovšetkým využilo v mediálnom a kybernetickom priestore prvky cieľenej propagandy. Rozsiahla informačná vojna

mala napomôcť vyhroteniu situácie na Kryme. Zabezpečilo bezproblémový tok svojej propagandy, ktorá prostredníctvom televíznych kanálov, tlače a internetu šírla informácie o „vojne s banderovcami a fašistami“. Medializované tzv. utláčanie po rusky hovoriaceho obyvateľstva, jeho prenasledovanie a strach z vývoja situácie na Ukrajine sa stali základom šírenej propagandy. Na dosiahnutie lepšieho výsledku sa v propagande stavilo na etnické a jazykové rozpory. Média rozširovali obraz boja proti banderovcom, ktorý bol ľahšie vnímaný ako boj proti Ukrajincom. Takýmto spôsobom bola vytvorená ruská verzia reality, rozširovaná na viacerých mediálnych frontoch vrátane sociálnych sietí.

Po druhé, Rusko vyslalo tisíce dobre vyzbrojených, vyzbrojených a vycvičených bojovníkov bez akýchkoľvek označení, ktorí veľmi rýchlo dokázali obsadiť dôležité objekty, zorganizovať pouličné nepokoje a eliminovať pokusy o stabilizáciu situácie na Kryme. Na obsadzovaní polostrova sa podieľali najmä vojaci z brigády špeciálneho určenia výsadkových vojsk a príslušníci diverzno-prieskumnej

brigády špeciálneho určenia Hlavnej správy rozviedky (GRU)

Nevojaci

Okrem vojakov špeciálnych jednotiek a vojenskej rozviedky boli s najväčšou pravdepodobnosťou nasadení príslušníci ruských súkromných bezpečnostných služieb, najmä z Petrohradu a Moskvy, ktoré v prevažnej miere tvorili bývalí príslušníci silových štruktúr so skúsenosťami z vojnových operácií. Ich postupné zhromažďovanie v blízkosti hraníc s Krymom bolo „zakryté“ prebiehajúcim cvičením. Pre prípad, ak by došlo k ozbrojenej odвете alebo neplánovanému priebehu invázie, ruské ozbrojené sily mali vo zvýšenej bojovej pohotovosti v Západných a Centrálnych vojenských okruhoch pripravených takmer 50-tisíc vojakov rôznych druhov vojsk. Len na území Krasnodarského kraja, v blízkosti Krymu, bolo pripravených na nasadenie 15-tisíc vojakov. Okrem toho na polostrove pôsobí ruská Čiernomorská flotila. Podľa rusko-ukrajinskej bilaterálnej dohody mohla mať na území Krymu do 25-tisíc osôb, z ktorých malo byť len 12,5-tisíc vojakov, nie 25-tisíc, ako zvýšenú prítomnosť ruských vojsk obhajoval stály predstaviteľ RF pri OSN Čurkin.

Po tretie, bol zabezpečený prísun civilných destabilizačných skupín z územia Ruska. Na zvýšenie tlaku a vyvolanie dojmu hromadnej nespokojnosti miestneho obyvateľstva, ako aj túžby oddeliť sa od Ukrajiny, bol zabezpečený nepretržitý prísun radikálne nalaďených dobrovoľníkov a platených ruských extrémistov, ktorí tvorili radikálnu časť demonštrantov a tzv. krymskej domobrany.

Na financovanie destabilizačných skupín Rusko využíva banky s ruským kapitálom, ktorých je na Ukrajine deväť. Podľa vyjadrenia SBU boli koordinátorom destabilizačných skupín zasielané na bankové účty sumy od 200 do 500

USD denne, čím ich neprestajne motivovali v pokračovaní destabilizácie situácie.

Zradcovia

Po štvrté, išlo o získavanie vo svoj prospech príslušníkov silových rezortov a spravodajských služieb, ktorí poskytovali ruským zložkám požadované informácie a tiež neodporovali ruskej invázii. Podľa vyjadrenia analytika Sunhurovského z analytického centra Razumkova takmer 30 % príslušníkov ukrajinskej kontrarozviednej služby SBU (civilná a vojenská kontrarozviedka) sa stalo agentmi ruskej kontrarozviedky FSB a vojenskej rozviedky (GRU). K tomu prispel psychologický tlak, zastrašovanie, vydieranie, ako aj presvedčanie o výhodách služby v ruských silových zložkách. Sľúbili im, že v prípade prechodu na ruskú stranu im zostanú dosiahnuté hodnoty, uznané zápočty rokov služby a budú mať vyšší plat. Ekonomické a sociálne argumenty zapôsobili aj na príslušníkov ozbrojených síl. Z celkového počtu 18,8 tisíce ukrajinských vojakov a námorníkov dislokovaných na Kryme zostalo tam slúžiť 14,5 tisíce. Z toho je zjavné, že značná časť príslušníkov silových zložiek neodporovala ruskej invázii a v niektorých prípadoch aj priamo podporovala činnosť ruských a proruských destabilizačných a diverzných skupín. Preto velenie ozbrojených síl Ukrajiny napriek vydaným pokynom o zabránení obsadzovaniu vojenských útvarov nedokázalo svoj zámer zachovania Krymu v štruktúre Ukrajiny naplniť.

Burziáni

Ďalším krokom, ktorý síce priamo nesúvisel s ruskou vojenskou operáciou na Kryme, bolo využitie politickej hystérie na vytvorenie paniky na akciových trhoch. Po vojenskom zásahu na Kryme došlo 3. marca takmer ku kolapsu ruského trhu s akciami. Rýchlo zlacneli akcie najväčších spoločností vrátane energetických a finančných monopolov Ruskej federá-

cie. Po pravdepodobne umelo vyvolanom chaose na finančných trhoch a rýchlym výpredaji akcií ruské ministerstvo financií využilo ich prepád a vykúpilo späť ob-

V Moldavsku má Rusko podporu ruského etnika, separatistického Gagauzka a neuznaného Podnesterska.

rovský počet (v niektorých prípadoch až 30 %) akcií vlastných monopolov ako Gazprom a Sberbank. Ziskom na finančnej burze Rusko nielen posilnilo postavenie svojich monopolov, ale sa aj pripravilo na eliminovanie ekonomických sankcií zo strany USA a EÚ.

Polostrov Krym bol na overenie nového spôsobu vedenia ozbrojeného konfliktu zo strany Ruska najvhodnejší. Tu sú rozmiestnené ruské jednotky Čiernomorskej flotily, žije tu 58,5 % obyvateľstva sympatizujúceho s Ruskom a Krym je geograficky takmer izolovaný od ostatného územia Ukrajiny.

Perspektívy

Spôsob vedenia operácie bez použitia väčšieho počtu konvenčných ozbrojených síl a takmer bez výstrelu s najväčšou pravdepodobnosťou bude Rusko využívať aj v budúcnosti. Nasadením súkromných bezpečnostných služieb bude môcť zdôvodňovať, že nejde o ruských vojakov, a preto sa na nich nevzťahujú žiadne dohody, pravidlá a konvencie. Zjavne chýbajúci aktér medzinárodných vzťahov bráni medzinárodnému spoločenstvu viesť rokovania o zastavení agresie a prijímať adekvátne opatrenia voči nemu. Ako to bolo na začiatku ruskej invázie na Kryme.

Dnes už môžeme konštatovať, že skúška nového ruského scenára vedenia ozbrojeného konfliktu bola úspešná, a tak môže byť s určitými obmenami použitý aj na iných územiach, o ktoré bude mať Rusko záujem. Takýto spôsob vedenia vojenskej operácie, novinármi nazývaný aj tichá vojna, by hypoteticky mohlo použiť aj voči Moldavsku. Tu sú tiež vhodné podmienky na uplatnenie nového spôsobu vedenia ozbrojeného konfliktu. V Moldavsku má Rusko podporu ruského etnika, separatistického Gagauzka a neuznaného Podnesterska s 200-tisíc ruských občanov a dislokovanými ruskými vojenskými jednotkami.

Text: Juraj Beskid

Inštitút bezpečnostných a obranných štúdií

Foto:TASR/AP

Prezbrojení na GLOCK

Okrem iného doň zahrnuli aj špeciálnu telesnú prípravu. Pozostávala z rozvoja vytrvalosti a sily za sťažených podmienok v nepriestrelných vestách s balistickou ochranou a vo vojenskej obuvi. Veľa príslušníkov jednotky má už skúsenosti z pôsobenia v zahraničí. Mnohí práve z Afganistanu. Patrí medzi nich aj nadporučík Doležaj, ktorý bol od júna do decembra 2010 veliteľom strážnej čaty v Kandahare. „Najskôr sme začínali na bráne ECP-3, ktorú sme prevzali od vojenských policajtov. Potom sme v septembri otvorili bránu ECP-5. Vyzerá to tak, že budeme aj poslední slovenskí vojaci, ktorí na nej pôsobia,“ konštatuje nadporučík Doležaj. Spoločne s ním budú v Kandahare plniť úlohy aj ďalší vojaci, ktorí sa na ECP-5 vracajú po štyroch rokoch. Napríklad veliaci poddôstojník prvej strážnej čaty rotmajster Pavol Lipták, veliteľ družstva rotný Peter Jagelek či desiatnik František Bórik.

Strážna jednotka bola prezbrojená novým typom ručnej zbrane GLOCK-17. Strelecké cvičenia s touto novou zbraňou priniesli výborné výsledky. Vojaci sa pred odchodom na Lešť v priestoroch cvičiska na Kolíňanskom vrchu zdokonaľovali aj v oblasti ochrany konvojov a riešení krízových situácií spojených s jeho ochranou. Taktické cvičenie na Lešti, kde príslušníci jednotky okrem iného absolvovali aj taktické cvičenie s bojovou strelbou s využitím živej simulácie, poriadne preverilo ich pripravenosť na plnenie úloh v Kandahare.

Nadporučík Doležaj je spokojný s pripravenosťou vojakov. „Do prípravy sme zapracovali skúsenosti predchádzajúcich rotácií. Väčšinou mám ľudí z nášho nitrianskeho práporu. Doplnení sme vojakmi z našej brigády, najmä z Levíc a ďalej zo ženijného práporu Sereď. Ideme síce do známeho, ale predsa len trochu neznámeho prostredia. Situácia v Kandahare sa stále vyvíja. Čaká nás menší počet ľudí a vozidiel, ktoré budeme kontrolovať, lebo aj počet príslušníkov základne klesá. Teda vojaci budú mať viac možností všímať si okolie, čo je z bezpečnostného hľadiska určitá výhoda. V príprave sme sa zame-

Posledná rotácia

V priestoroch Centra výcviku Lešť nedávno vrcholila príprava júnovej rotácie slovenského kontingentu v operácii ISAF v Afganistane. Podľa všetkého to bude naša posledná na základni v Kandahare.

Spoločne sa pripravovali nielen príslušníci veliteľstva kontingentu, podporného prvku NSE, strážnej jednotky, ale aj poradenského tímu MSF SFAT. Budúci veliteľ slovenského kontingentu a súčasný zástupca veliteľa topoľčianskej mechanizovanej brigády plukovník Zoltán Iboš pripomína, že výcvik sa snažili v maximálne možnej

miere priblížiť reálnej situácii, ktorá slovenských vojakov čaká v Afganistane.

Strážna jednotka pozostáva predovšetkým z príslušníkov nitrianskeho mechanizovaného práporu. Jej veliteľ nadporučík Martin Doležaj poznamenáva, že jednotka absolvovala vo výcvikových zariadeniach v domácej posádke náročný výcvik.

rali na zvládanie neočakávaných situácií. Napríklad pri rôznych typoch napadnutia ako raketový, pozemný, kombinovaný útok, činnosť pri návšteve VIP osoby, jej sprevádzaní. Na to, ako ani v náznakoch neuraziť miestnych,“ hovorí 32-ročný rodák z Topolčian.

Pripomína, že až na mieste v Afganistane každý ukáže, čo v ňom naozaj je. Nemôže sa pretvarovať. Ukáže sa, ako vie zvládať stresy, krízové situácie. Podľa veliteľa strážnej jednotky je hlavné, aby splnili pridelené úlohy a vrátili sa všetci v poriadku domov.

Príprava v Nemecku i na Lešti

Príslušníci poradenského tímu MSF SFAT, ktorý tvoria najmä zástupcovia ľavického mechanizovaného práporu, absolvovali okrem prípravy na Lešti aj v rámci nadnárodnej prípravy výcvik v Spoločnom mnohonárodnom centre pripravenosti JMRC v nemeckom Hohenfelse. Podľa veliteľa tímu podplukovníka Petra Michlika sa v Nemecku venovali najmä problematike spolupráce s práporom Afganskej národnej armády, ktorý na účely výcviku imitovali príslušníci bulharských ozbrojených síl. Výcvik taktiež preveril príslušníkov jednotky na ochranu síl FPU (Force Protection Unit) počas presunov konvojov, v rámci ktorých sa rozohrávali rôzne incidenty. Práve táto jednotka pod vedením nadporučíka Jozefa Bačka plnila náročné úlohy aj na Lešti. Využívala pri tom obrnené vozidlá MRAP-2 (Mine Resistant Ambush Protected – odolný voči mínám, schopný ochrany živej sily pred nástrahami). Vozidlá dostalo Slovensko v rámci pomoci USA našim ozbrojeným silám. Všetkých sedem vozidiel sa využíva v martinskom prápore výcviku. Nadporučík Bačko sa môže plne spoľahnúť aj na skúsenosti svojho veliaceho poddôstojníka rotmajstra Martina Brodnianskeho. Veď má za sebou už tri pôsobenia v Iraku a dve v Afganistane.

Aj vďaka takým veteránom, ktorí vytvorili spoločne so svojimi menej skúsenými kolegami jednoliaty kolektív, je veliteľ slovenského kontingentu ISAF plukovník

Iboš presvedčený, že slovenskí vojaci v operácii ISAF všetky úlohy splnia.

Chceme potvrdiť dobré meno

Podľa neho je kontingent pripravený na výbornej úrovni. Niektoré nedostatky boli identifikované a odstránené v rámci záverečného udržiavacieho výcviku. Išlo najmä o určité postupy, komunikáciu v anglickom jazyku, a najmä aplikovanie najnovších informácií z miesta pôsobenia. V strážnej jednotke je to spomínaná komunikácia a v jednotke SFAT zasa poradenstvo. Reálne uskutočňovanie, stotožnenie s kultúrou a mentalitou afganských vojakov. „Nejdeme do neznáma. Zhruba 80 percent prostredia je známe. Zmena je v tom, že operácia ISAF sa postupne končí a v Afganistane to cítiť. Uvidíme, ako dlho budeme plniť operačnú úlohu. Sme pripravení plniť ju v časovom horizonte podľa potrieb. Navyše nás asi čaká administratívna a logistická časť, súvisiaca s ukončením činnosti v Kandahare a presunutím na Slovensko,“ poznamenáva

plukovník Iboš a dodáva: „Jednotka MSF SFAT bola pripravená tak, ako má byť. Jej príprava bežala kontinuálne 8 mesiacov. To ich predchodcovia nemali. Absolvovali národný výcvik, výcvik v Nemecku v simulačných centrách. Precvičili si použitie všetkých zbraní, ktoré má organiky v zostave. Okrem iného na rozdiel od svojich predchodcov, mala možnosť cvičiť aj s vozidlami MRAP u nás i v Nemecku. Strážna jednotka má skúseného veliteľa roty nadporučíka Doležaja. V rámci prípravy som s potešením zistil, že zvláda všetky procedúry. Zmeny na vstupnej bráne boli aplikované do jej prípravy a jednotka je pripravená. Obdobne môžem hodnotiť aj pripravenosť jednotky NSE, ktorú som si osobne preveril. Predovšetkým čo sa týka logistických a personálnych vecí. Spokojne s ňou môžem vyraziť do Afganistanu a ukončiť záverečnú fázu misie na základni Kandahar,“ zdôrazňuje plukovník Iboš.

Generálmajorka povedie UNFICYP

Generálny tajomník OSN Pan Ki-mun vymenoval 12. mája prvú ženu za veliteľku jednej z mierových misií svetovej organizácie. Nórska generálmajorka Kristin Lundová bude od augusta veliť Mierovým silám OSN na Cypre (UNFICYP). Má za sebou 34-ročnú armádnú kariéru, generálsku hodnosť získala ako prvá žena v Nórsku v roku 2009. V mierových misiách OSN pôsobila už v Libanone a bývalej Juhoslávii. Zúčastnila sa aj na misiách v Saudskej Arábii počas operácie Púštna búrka v roku 1991 a v Afganistane v rámci misie ISAF pod vedením NATO. Na Cypre bude veliť približne 990 vojakom a policajtom, ktorí monitorujú 180-kilometrovú nárazníkovú zónu, rozdeľujúcu ostrov na grécku a tureckú časť. Z funkcie veliteľa misie UNFICYP odchádza 13. augusta generálmajor Čchao Liou z Číny.

Foto: OSN

Ukrajina znovu zaviedla brannú povinnosť

Ukrajina 1. mája opäť zaviedla brannú povinnosť, ktorú len koncom minulého roka zrušila vláda bývalého prezidenta Viktora Janukovyča. Kyjev zdôvodnil znovuzavedenie odvodov rapídne sa zhoršujúcou situáciou na východe a juhu krajiny, ohrozením územnej integrity štátu, otvorenou agresiou zo strany proruských milícií a zasahovaním Ruska do vnútorných záležitostí Ukrajiny. Dočasný ukrajinský prezident Oleksandr Turčynov podpísal dekrét, ktorým sa obnovuje povinná vojenská služba pre mužov vo veku 18 až 25 rokov. Odvody sa majú obnoviť už v júni. Rusko vyjadrilo nad opätovným zavedením brannej povinnosti na Ukrajinu znepokojenie. Prezident Turčynov priznal, že vedenie krajiny nekontroluje situáciu v Donecku a priľahlej oblasti ani v susednom Luhanskom regióne. K pokusom o destabilizáciu dochádza aj v Charkovskej, Odeskej, Chersonskej, Mykolajivskej a Záporožskej oblasti.

Foto: TASR/AP

Čiernomorskú flotilu posilnia

Ruský minister obrany Sergej Šojgu 6. mája uviedol, že Čiernomorskú flotilu počas tohto roka posilnia ďalšie ponorky a vojnové lode najnovšej generácie. V súvislosti s pripojením Krymského polostrova a Sevastopola k Ruskej federácii považuje Kremľ za nevyhnutné pozmeniť program rozvoja Čiernomorskej flotily. V miestach jej dislokácie budú počas tohto roka vytvorené nové jednotky protivzdušnej obrany a námornej pechoty. Flotila dostane aj nové ponorky a najmodernejšie vojnové lode.

33,3 milióna utečencov

V dôsledku konfliktov a násilností bolo v roku 2013 vnútorne, v rámci svojich krajín, po celom svete vysídlených rekordných 33,3 milióna ľudí, o 4,5 milióna osôb viac než v roku 2012. Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR) a Nórska rada pre utečencov uviedli, že vlani ušlo zo svojich domovov 8,2 milióna ľudí vrátane približne 3,5 milióna obyvateľov Sýrie. V Sýrii každých 60 sekúnd ujde pred občianskou vojnou ďalšia rodina. Ostatné dve tretiny z 33,3 milióna ľudí po celom svete z domovov vyhнали vojny už v predchádzajúcich rokoch. Až 63 percent vnútorne vysídlených ľudí bojuje o prežitie najmä v Sýrii, Kolumbii, Nigérii, Kongu a Sudáne.

Námorná pechota na Sicílii

Ministerstvo obrany USA dočasne presunulo takmer 200 príslušníkov námornej pechoty (USMC) z jej španielskej základne na taliansky ostrov Sicília pre obavy zo zhoršovania bezpečnostnej situácie na severe afrického kontinentu. Opatrením sa zvýši schopnosť USA reagovať na akúkoľvek krízovú situáciu. "Aktivita má preventívny charakter, keďže bezpečnostná situácia v severnej Afrike sa neustále zhoršuje a môže nastať ohrozenie," uviedol hovorca Pentagonu Steve Warren, pričom druh ohrozenia nešpecifikoval. Nemenovaný americký činiteľ však pre Reuters potvrdil, že iniciatíva sa týka Líbye.

Francúzi zostanú v Afrike

Kontingent približne 2 000 francúzskych vojakov zostane pôsobiť v Stredoafrickej republike (SAR) najmenej do jesene s cieľom obmedzovať činnosť teroristickej siete Boko Haram. Oznámil to 8. mája francúzsky minister obrany Jean-Yves Le Drian. Uviedol, že francúzski vojaci zostanú v SAR, aby nepripustili, že bezpečnostné vákuum v tejto krajine využije Boko Haram vo svoj prospech.

Bulharská armáda chce nové lietadlá

Bulharský minister obrany Angel Najdenov ohlásil znížovanie počtu vojakov s cieľom využiť ušetrené financie na modernizáciu ozbrojených síl. Uviedol, že armáda do konca roka prepustí 1 300 vojakov. Za najnaliehavejší označil nákup nových bojových lietadiel, ktorý by mala vláda odobriť ešte v tomto polroku. Bulharsko dlhodobo avizuje snahu nahradiť svoje lietadlá prevažne sovietskej výroby modernejšími strojmi, ktoré by zodpovedali štandardom NATO. Minister nekonkretizoval, aké lietadlá chcú nakupovať. Bulharsko zrušilo povinnú vojenskú službu a od roku 2008 má profesionálnu armádu, ktorá ma 37 000 príslušníkov.

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

Rusko sa zaobíde bez Ukrajiny

Ruský prezident Vladimir Putin označil za nevyhnutné zvýšiť produkciu najnovších systémov protiletadlovej a protiraketovej obrany ako dodávok určených na export partnerom alebo spojencom Ruska.

Konkrétne sa zmienil o systémoch S-300, S-400 a Pancir S-1 (na obrázku), ktoré sú „na základe bojových a technických parametrov, ako aj vďaka jednoduchej obsluhu a spoľahlivosti lídrami na svetovom trhu so zbraňami“. Na zasadnutí Komisie pre vojensko-technickú spoluprácu so zahraničím 25. apríla Putin v Moskve upozornil aj na to, že ukrajinský vojensko-priemyselný komplex pre krízu v krajine prišiel o podporu štátu a hrozí, že prerušenie spolupráce s Ruskom bude preň kritické. Upriamil pozornosť na to, že dve tretiny zmiešaných ukrajinsko-ruských

podnikov pôsobiach v oblasti zbrojnej výroby sa nachádzajú na ruskom území. Dodal, že prerušenie spolupráce sa dotkne vojensko-priemyselného komplexu Ukrajiny, jeho zamestnancov a ich rodín. Podľa jeho názoru je však zachovanie výrobného, konštruktérského i výskumného potenciálu v záujme oboch štátov.

Kyjev pripúšťa, že prerušenie spolupráce s Ruskom v zbrojárskom priemysle by mohlo mať pre ekonomiku Ukrajiny závažné dôsledky. Prvý vicepremiér ukrajinskej vlády Vitalij Jarema však pred časom uviedol, že ukrajinské zbrojárne firmy sa

budú reprofilovať na potreby vnútorného trhu a budú sa podieľať na prezbrojení ukrajinskej armády. Dodal, že Ukrajina sa bude orientovať aj na vývoz na iné trhy.

Ruský vicepremiér Dmitrij Rogozin v súvislosti s touto situáciou prednedávnom uviedol, že ruský zbrojársky priemysel bude do dvoch rokov sebestačný a zaobíde sa bez ukrajinských partnerských firiem. Dodal, že na to nebudú potrebné veľké finančné náklady. Súčasne Rogozin pozval kvalifikovaných ukrajinských špecialistov, aby prišli pracovať do Ruska.

Text a foto: TASR

Poliaci potrebujú modernizovať, pomôcť môže aj

Ferrari zo Sliezska

So strednou viacúčelovou bojovou platformou Anders sa ešte pred štyrmi rokmi počítalo ako s budúcou pýchou poľského zbrojného priemyslu. Napriek tomu sa vývoj ambiciózneho projektu, jedného z prvých čisto poľských, zastavil. A dnes pozná svojho nástupcu. Naši severní susedia dúfajú, že nový tank priamej podpory PL-01 Concept, bude o niečo úspešnejší ako ten, ktorý dostal meno po vojnovom hrdinovi, generálovi Władysławowi Andersovi. Aj táto novinka by mala byť súčasťou veľkolepej modernizácie poľského vojska, ktorá sa už rozbehla.

Od Andersa k PL-01 Concept

Prototyp Andersa, vyrobeného v Centre pre výskum a vývoj mechanických zariadení (OBRUM) v Gliwiciach, po prvý raz verejnosti predstavili v roku 2010 na Medzinárodnom salóne obranného priemyslu v Kielcoch, no už o dva roky neskôr oznámilo poľské ministerstvo obrany, že o projekt tzv. ľahkého tanku nemá záujem.

Anders, medzičasom v ďalšom prototypy modifikovaný na bojový voz pechoty, totiž nebol vytvorený na zákazku miestneho rezortu a údajne nespĺňal jeho predstavy. OBRUM sa spoliehal aj na to, že poľská obrana by projekt spopularizovala v zahraničí a Poľsko by tak nadviazalo na exportný úspech tanku PT-91, ktorý sa využíva dodnes. Nestalo sa.

Poľský obranný priemysel tak potreboval projekt, vďaka ktorému by si bol schopný udržať svoju pozíciu na trhu a vytvoriť vojenské vozidlo svetových parametrov. Na základe poučenia z predchádzajúceho neúspechu by ním mal byť tank PL-01 Concept, ktorému sa tiež s humorom začalo hovoriť sliezske Ferrari, predovšetkým pre jeho naoko futuristický vzhľad.

Čaká sa na prototyp

Novinka v podobe PL-01 Concept začala svoju cestu na rovnakom mieste ako An-

viť o dva roky, s výrobou by sa malo naplno začať v roku 2018.

Tank priamej podpory bude ukrývať 940 konských síl, pohybovať sa môže rýchlosťou 70 km/h po cestách, 50 po neupravenom teréne. Dĺžka tanku PL-01 bude sedem metrov, šírka 3,8 a výška 2,8 metra. Bez problémov by si mal poradiť s mínami, bez prípravy môže vojsť do vody s hĺbkou 1,5 metra, s prípravou dokonca až do piatich metrov.

Jeden stroj má kapacitu pre štyroch vojakov, veliteľa a strelca, šofér sedí vpredu. Tank je krytý aramidovo-keramickým modulárnym pancierom, ktorý spĺňa štandardy NATO, konkrétne normu pre ochranu proti balistickým a výbušným strelám STANAG 4569. Trup a veža spĺňajú v prednej časti tieto normy s hodnotením 5+, ostatné časti majú prídavné pancierové panely, aby bol stroj a jeho posádka dostatočne chránená. Pancier zároveň absorbuje rádiové vlny.

ders. Koncern OBRUM ho predstavil opäť v Kielcoch, v septembri 2013. Tentoraz však na vývoji tanku spolupracoval s Britmi z koncernu BAE Systems, ktorý je jedným z najväčších svetových zbrojárskych výrobcov. Firmy, ktoré sú dnes jeho súčasťou, sa v minulosti podieľali aj na vývoji lietadiel Concorde či slávnych stíhačiek Spitfire.

Na salóne obranného priemyslu ukázali prvý náznak toho, ako by mal PL-01 Concept vyzeráť. Poľské médiá to nazvali pohyblivou maketou či predprototypom. Ozajstný prototyp tanku by sa mal obja-

Napriek modernému vzhľadu vychádza PL-01 Concept z klasických bojových tankov využívaných už od druhej svetovej vojny. Automatizovaná veža môže používať klasické projektily kalibru 105 alebo 120 mm, ale tiež riadené anti-tankové strely. Autodobíjanie umožňuje vyslať až šesť striel za minútu. Vojakom tiež pomáhajú laserové zameriavače, strelecká výbava je elektronicky stabilizovaná. Mimo veže je k dispozícii univerzálny poľský guľomet UKM-2000C, ktorý používajú aj armády pri operáciách v Afganistane či Iraku.

Modernizáciu si môžu dovoliť

Vývoj PL-01 Concept úzko súvisí so snahou poľskej armády mať k dispozícii viacúčelovú bojovú platformu, akou mal byť práve Anders. Počíta sa teda s viacerými variantmi využívania jednotného šasi. Concept by tak mohol slúžiť aj ako veliteľské vozidlo, odminovacie zariadenie a obrnené vyslobodzovacie zariadenie. Poľská armáda prejde v najbližších rokoch veľkou modernizáciou, chystá sa na ňu vynaložiť takmer 140 miliárd zlotých, čo je v prepočte približne 33 a pol miliardy eur. Začiatkom roka sa napríklad potvrdil záujem Poliakov o nové vrtuľníky, celkovo by ich chceli sedemdesiat. Dodávateľa si plánujú vybrať do konca roka.

To, že tam sa investície nekončia, potvrdil nedávno aj poľský prezident a veliteľ ozbrojených síl Bronisław Komorowski. V rozhovore pre časopis Polska zbrojna vysvetľoval: „Investície v podobe nákupu vrtuľníkov, bojových bezpilotových systémov, ich podpory, a modernizácie námorníctva si dnes môžeme dovoliť, pretože pokračuje náš ekonomický rast.“

Komorowski zároveň dodal: „Pre profesionalizáciu armády sme sa rozhodli skoro a jej efektom je redukcia početného stavu, musíme preto investovať do modernizácie. Udržanie profesionality veľa stojí, nemá zmysel financovať profesionálnu armádu, ktorá by mala zastaranú výzbroj a slabu vyškolených vojakov.“

Text: Filip Drábek
Foto: OBRUM, BAE Systems

Ručné zbrane slovenských vojakov v ISAF

Slovenskí vojaci pri nasadení v zahraničí používajú najmä ručné zbrane, ktoré dobre poznajú z bežného vojenského výcviku na našom území. Pôsobenie v operáciách prináša nové skúsenosti. Inšpiruje porovnávať jednotlivé druhy našej výzbroje s výzbrojou armád koalíčných partnerov.

Pi vz. 82

Pistoľ vzor 82

Už desiatky rokov slúži predovšetkým ako sekundárna zbraň jednotlivca. Patrí medzi moderné zbrane, aj keď jej konštrukcia bola

poznačená politickými a vojenskými obmedzeniami svojej doby. Faktorom limitujúcim výkon bolo použitie štandardného pištoľového náboja armád Varšavskej zmluvy 9×18 mm Makarov. Umožnil jednoduchšiu konštrukciu zbrane s pevnou hlavňou a neuzamknutým dynamickým

Najvýznamnejším nasadením slovenských vojakov v zahraničí v posledných rokoch je operácia ISAF v Afganistane. Základ výzbroje väčšiny slovenských vojakov v operácii tvoria 9 mm

pištoľ vzor 82 (Pi vz. 82), 7,62 mm samopal vzor 58 (Sa vz. 58), 7,62 mm univerzálny guľomet vzor 59 (UG vz. 59), 7,62 mm univerzálny guľomet PKMB, 7,62 mm ostreľovacia puška Dragunov SVD. V menšej miere sa v operácii vyskytujú 9 mm pištole GLOCK 17 a CZ 75D Compact, 5,56 mm automatická puška HK 416, 7,62 mm ostreľovacia puška HK417, brokovnica kalibru 12 BENELLI M4 Super 90, 5,56 mm guľomet MINIMI a rôzne iné zbrane.

záverom, ale zastavovací účinok na živé ciele a priebojný účinok na pevné prekážky zodpovedal nižšiemu výkonu náboja 9 mm Makarov – a to v porovnaní napríklad s 9×19 mm LUGER, používaným v NATO.

9 mm Pi vz. 82 je samonabíjacia pištoľ s oceľovým záverom a rámom. Záver je dynamický, neuzamknutý. Hlaveň je pevne spojená s rámom zbrane. Vratné ústrojenstvo je tvorené vinutou vratnou pružinou navlečenou na hlavň. Všetky ovládacie prvky sú obojstranné. Zbraň je vybavená manuálnou poistkou umožňujúcou zaistiť bicie kladivko len v napnutom stave. Zbraň má pevné mieridlá zvýraznené bielou farbou. Hlaveň má polygonálny vývrt. Spúšťový mechanizmus pracuje v režime SA/DA. Pi vz. 82 je vybavená poistkou, zabraňujúcou dopadu kladivka na zápalník, pokiaľ nie je spúšť úplne stlačená.

Skúsenosti

Bezpečnosť, spoľahlivosť a účinnosť pištoľi Pi vz. 82 je na základe získaných poznatkov z operácie ISAF dlhodobo vyhodnocovaná ako nepostačujúca. O problémoch v oblasti bezpečnosti svedčí niekoľko prípadov, keď počas manipulácie so zbraňou pri dodržaní všetkých bezpečnostných opatrení došlo k samovoľnému výstrelu po nabití. Jednou z nevýhod zbrane je, že pri natiahnutí záveru a zasunutí náboja

do nábojovej komory sa musí manuálne vrátiť do prednej polohy kohútik, ktorý pri natiahnutí záveru zbrane automaticky ostáva v zadnej polohe. Pôvodné požiadavky na konštrukciu pištole nerátali s možnosťou, že zbraň sa bude trvale nosiť v stave umožňujúcom okamžité použitie (zásobník v zbrani, náboj v nábojovej komore), ktorý sa v ISAF často vyžaduje na základe stálych operačných postupov a podľa momentálne vyhláseného bezpečnostného stupňa.

Zhrnutie niektorých poznatkov z použitia Pi vz. 82

- Absencia možnosti bezpečného vypustenia bicieho kohútika
- Zbraň nie je vybavená automatickou blokáciou zápalníka, čo závažne znižuje bezpečnosť pri jej páde
- Zbraň nie je vhodná na činnosť vo veľmi prašnom prostredí
- Nedostatočná mechanická odolnosť a životnosť jednotlivých súčastí zbrane
- Nepostačujúci výkon používaného streliva
- Nevhodné mieridlá pre činnosť v nočných podmienkach
- Nekompatibilná munícia s koalíčnými partnermi

POROVNANIE	Pi vz. 82	GLOCK 17
Hmotnosť (prázdna)	800 g	625 g
Hmotnosť (nabitá)	920 g	905 g
Hmotnosť zásobníka	75 g	78 g
Kapacita zásobníka	12 nábojov	17 nábojov
Dĺžka	172 mm	186 mm
Dĺžka hlavne	97 mm	114 mm
Šírka	35 mm	30 mm
Výška	128 mm	138 mm
Typ náboja	9 mm Makarov	9 mm LUGER
Druh vývrtu hlavne	polygonálny	hexagonálny
Počet polí vo vývrte hlavne	4	6
Počiatočná rýchlosť strely	400 m.s ⁻¹	360 m.s ⁻¹

V oblasti spoľahlivosti sa na Pi vz. 82 prejavuje vplyv prašného prostredia, dlhodobé nosenie a častá manipulácia so zbraňou. Pištoľ vyžaduje podstatne vyššiu mieru údržby, ktorú nie je možné vždy zabezpečiť, predovšetkým pri operáciách prebiehajúcich dlhší čas mimo stálych základní.

Častejšie sa vyskytovali niektoré poruchy činnosti spúšťového mechanizmu. Napríklad pri streľbe neostáva kohútik zbrane v zadnej polohe, zbraň funguje len v dvojčinnom režime, alebo pri plnom stlačení spúšte nie je možné vystreliť, kohútik ostáva zablokovaný v zadnej polohe, a treba stlačiť spúšť až nadoraz, keď sa kohútik oneskorene uvoľní a dôjde k oneskorenému výstrelu, alebo naopak, k výstrelu dôjde až po uvoľnení spúšte. Dochádza aj k poruchám činnosti poistky, keď poistka neostáva v zaistenej polohe, ako aj k poškodeniu podávača nábojov. Tieto poruchy s najväčšou pravdepodobnosťou spôsobuje dlhodobé nosenie zbrane a častá manipulácia s ňou. Dlhodobé nosenie nábojov v zásobníkoch spôsobuje aj častú únavu zásobníkových pružín.

Účinnosť pištoľi Pi vz. 82 je nepostačujúca vzhľadom na používaný náboj 9 mm Makarov, ktorý nespĺňa súčasné požiadavky v oblasti zastavovacieho účinku a ani priebojný účinok nie je dostatočný. Potvrdzujú to aj závery vyšetrovania jedného z incidentov, pri ktorom strela z Pi vz. 82 nedokázala preraziť dvere obité tenkým plechom.

Závažným problémom pri zahraničných operáciách je aj fakt, že náboj 9 mm Makarov nie je kompatibilný s municiou používanou koalíčnými partnermi v operácii

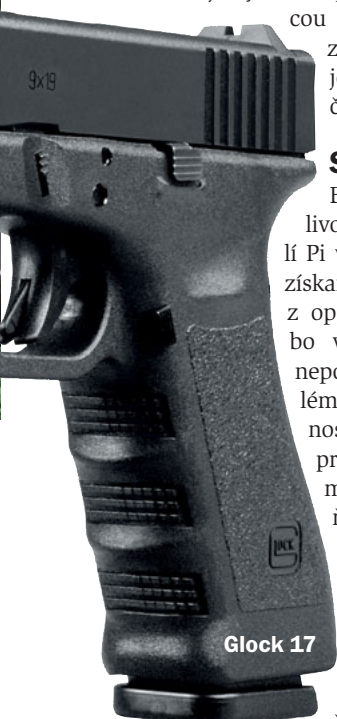
ISAF. Nie je dostupný v logistickom reťazci rozvinutom v priestore operácie ISAF a zásoby týchto nábojov sú zabezpečované v národnej zodpovednosti z územia SR, čo kladie zvýšené nároky na logistické kapacity OS SR.

Prechod na GLOCK 17

Bezpečnostná situácia v operácii ISAF sa za posledné roky trvale zhoršuje, čo sa prejavuje aj v stupňovaní povstaleckých útokov na príslušníkov ISAF. Vráťane tých, ktorí sú infiltrovaní do afganských bezpečnostných síl. Velenie OS SR preto rozhodlo v roku 2012 prezbrojiť slovenských vojakov v operácii ISAF novou spoľahlivou a účinnou záložnou zbraňou, ktorá tvorí dôležitý prvok osobnej ochrany jednotlivca. Po zvážení jednotlivých faktorov bola vybraná zbraň, s ktorou už naši vojaci majú určité skúsenosti a je zavedená do výzbroje OS SR – a to GLOCK 17 na náboj 9 mm LUGER. Zbrane boli koncom roka 2013 dodané s trítiovými mieridlami, taktickými svetlami a ku každej sú 4 zásobníky na 17 nábojov. K zbraniam sú určené plastové otočné taktické puzdrá na pištole a zásobníky, pripojiteľné na zavedený nosný modulárny systém.

Zavedením zbrane na náboj 9 mm Luger pre vojakov v operácii NATO sa dosiahne kompatibilita používanej munície s koalíčnými partnermi v operácii ISAF, pričom túto muníciu možno získať priamo v priestore operácie od koalíčných partnerov. Príslušníci poradenského tímu pre afganskú armádu, teda približne pol stovky vojakov z pozemných síl, sú už prezbrojení od začiatku roka 2014. Dodajme, že príslušníci 5. pluku špeciálneho určenia Glock používajú od začiatku svojho nasadenia v ISAF. Ostatné súčasti slovenského kontingentu budú prezbrojené od letnej rotácie, pričom s touto zbraňou už absolvujú výcvik. Zbrane budú vo výzbroji slovenských vojakov aj v prípadnom pokračovaní nasadenia v Afganistane po roku 2014, respektíve v iných operáciách medzinárodného krízového manažmentu.

Text: major Juraj Ondrejček
Strategické centrum krízového
manažmentu GŠ OS SR

Rudolf I.
Habsburský
zdraví
Ladislava IV.
Kumánskeho
nad mŕtvou
českého kráľa

Slávne bitky histórie **Moravské pole**

V deň sv. Rufa 26. augusta 1278 v bitke s vojskom rímsko-nemeckého cisára Rudolfa I. Habsburského pri rakúskej dedine Dürnkrut na tzv. Moravskom poli, len asi 30 km južne od Břeclavi, padol druhý najslávnejší český kráľ Přemysl Otakar II., nazývaný „kráľ železný a zlatý“. Dejepisci ho právom radia hneď za Karla IV. Luxemburského.

Najväčší z Přemyslovcov

Přemysl Otakar II. (asi 1233 – 1278) bol synom Václava I., ktorý síce v roku 1241 „zmeškal“ bitku pri Lehnici, ale ochránil Čechy pred mongolsko-tatárskym vpádom z Poľska a nasmeroval ho na Moravu a do Uhorska. Ako druhorodený mal Otakar pôvodne určenú cirkevnú dráhu, no keď v roku 1247 bez potomkov zomrel jeho starší brat Vladislav, stal sa moravským

markgrófom a dedičom trónu. Onedlho ho dokonca nespokojná šľachta bez vedomia kráľa zvolila za spoluvládcu a Václav I. to musel akceptovať. Už v roku 1249 však syna uväznil, ale v záujme zachovania rodu sa s ním rýchlo zmieril a po otcovej smrti v roku 1253 princ zaujal český trón.

Přemysl Otakar II., jeden z posledných Přemyslovcov „po meči“, bol veľkým vládcom a jeho léno rozlohou prekonal až

neskorší český kráľ a rímsko-nemecký cisár Karol IV. (1316 – 1378). Okrem českej koruny postupne získal aj tituly vojvodu rakúskeho, štajerského, korutánskeho a kranského, ako i vládcu Aquilei a Furlánska. Aj to mu dozaista znemožnilo stať sa rímsko-nemeckým cisárom, pretože nemeckí kurfirsti (ríšske kniežatá) sa báli zvoliť takého silného muža.

Doma Přemysl Otakar II. vládol rozvážne, dbal na ochranu majetku a dal značné práva obecným samosprávam a dokonca židom, ale bol to práve on, kto do krajiny povolal inkvizíciu a podnikol dve neúspešné krížové výpravy proti Slovanom v Prusku. Počas prvej v roku 1255 na hraniciach Poľska a Litvy založil mesto Kráľovec (Königsberg), dnešný ruský Kaliningrad.

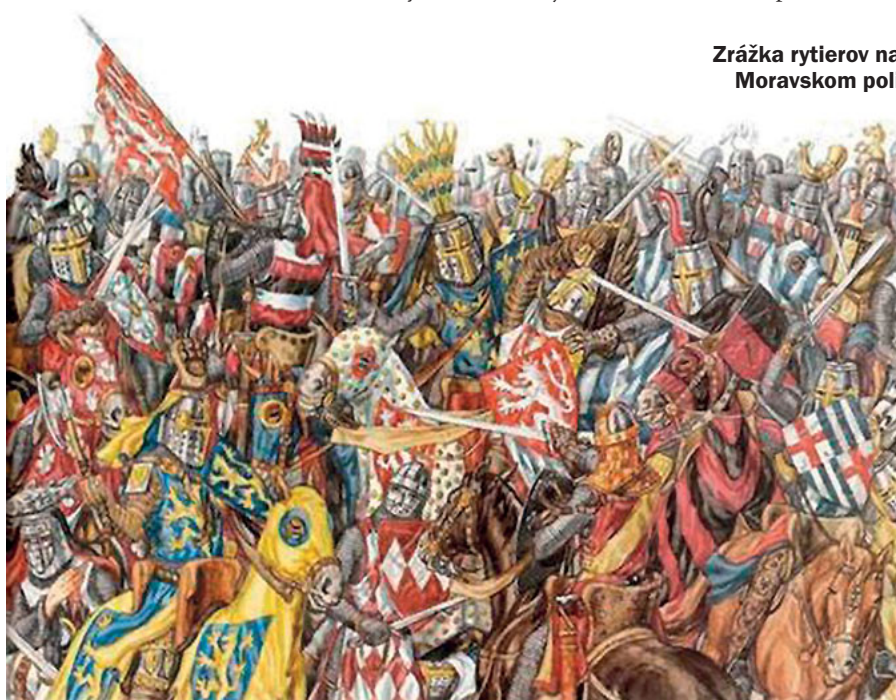
Starosti so susedmi

Veľmi nepríjemným susedom Českého kráľovstva sa stal uhorský kráľ Belo IV. Ten sa rýchlo spamätal z potupnej porážky, ktorú mu v roku 1241 na rieke Slaná uštedrili Mongoli, a po smrti posledného babenberského vojvodu Fridricha II.

Jazdecká
pečať
Přemysla
Otakara II.

Zrážka rytierov na
Moravskom poli

v roku 1246 si začal robiť nárok na jeho dedičstvo, zahŕňajúce i Rakúsko a Štajersko. Spor sa ťahal dlho a Belo IV. si po vpáde do Rakúska a na Moravu v roku 1254 vynútil od Přemysla Otakara II. časť Štajerska. Český kráľ neuspel ani pri výprave do Bavorska v roku 1258, keď ho zastavil Belov zať vojvoda Heinrich Bavorský. Potom sa karta obrátila a v roku 1260 Přemysl Otakar II. porazil uhorské vojsko pri Kressenbrunne a získal Štajersko definitívne. Práve tu ho Belovi Kumáni, drvení českými rytiermi, nazvali „kráľom železným“. K tomuto prívlastku neskôr pribudol i ďalší, menej presný, a to „kráľ zlatý“, hoci Otakarovým bohatstvom bolo skôr striebro.

Přemysl Otakar II. spečatil mier s Uhorskom sobášom s Belovou vnučkou Kunhutou. Keď však Belo IV. v roku 1270 zomrel, jeho následník Štefan V. vtrhol do Rakúska. Český kráľ nato v roku 1271 prekročil hranice Uhorska a obsadil Stupavu, Devín, Svätý Jur, Pezinok a Nitru. V tom istom roku v Bratislave podpísali mierovú zmluvu, ale v roku 1273 vypukla nová česko-uhorská vojna. Uhorsko prehralo a výsledkom bojov bolo spustošenie juhozápadného Slovenska až po Nitru a trojročná okupácia Bratislavy českým vojskom.

Zbrane, zbroj a taktika

Vláda Přemysla Otakara II. patrí do obdobia vrcholného feudalizmu, keď na európskych bojiskách dominovala ťažká rytierska jazda a pechota takmer stratila význam. V 13. storočí sa pešiáci regrutovali najmä z radov poddanského vidieckeho obyvateľstva, čomu zodpovedala aj ich výzbroj, pozostávajúca najmä z asi trojmetrových kopijí s masívnym listovým hrotom a rozličných tesákov, okovaných kyjov a sekier. Kryli sa obdĺžnikovými drevenými štítmami a telá si chránili koženými alebo súkennými kazajkami spevnenými kovom. Za veľa nestáli ani ich čiapky z málo odolného materiálu, len niektorí nosili ukoristené kovové prilbice. Táto pechota mala minimálnu bojovú hodnotu a v priamom boji s ťažkou jazdou väčšinou utrpela obrovské straty. Lepšie na tom boli oddiely peších strelcov, ktoré tvorili mešťania s nevelmi výkonnými rovnými lukmi, ale aj účinnejšími kušami, schopnými preraziť krúžkovú zbroj. Tí mali proti rytierom väčšiu šancu, hoci často radšej zabíjali ich kone, pretože rytiera na zemi presila pešiakov dokázala premôcť.

Rytieri koncom 13. storočia už takmer výlučne nosili krúžkovú zbroj zloženú z košeľe s dlhými rukávami a nohavíc. Na

ňu si obliekali tzv. gambeson – po členky dlhú tuniku bez rukávov, rozstrihnutú vpredu i vzadu až po pás, aby im neprekážala v sedle. V prvej fáze útoku používali kopije s menším hrotom ako pešiáci, ale dlhé až 3,5 m, potom najčastejšie široké jednoručné meče s čepeľou dlhou i vyše metra, určené primárne na sekanie. Ojedinele sa už medzi nimi začal objavovať tzv. bastard, jeden a pol ručný

udelené od roku 1245 podliehajú jeho opätovnému potvrdeniu. Přemysl Otakar II., ktorý voľbu cisára neuznal, sa právom obával straty veľkých území a sťažoval sa pápežovi Gregorovi X. Ten však na neho uvalil kľatbu, pretože cisár mu prisľúbil účasť na novej krížovej výprave. Rudolf začal na českého kráľa tlačiť a v roku 1276 ho tzv. Viedenským mierom donútil vzdať sa Rakúska, Štajerska i Chebu a zložiť vazalskú prísahu vernosti. Sľuboval síce kompenzáciu v podobe iných území po sobášoch svojich detí s Otakarovými, ale český kráľ mu už neveril a pripravoval sa na vojnu.

Miesto rozhodujúcej bitky na Moravskom poli vybral sám Přemysl Otakar II. a zvolil ho zrejme i preto, že sa nachádzalo neďaleko Kressenbrunnu, kde kedysi zvíťazil nad Belom IV. Český kráľ mal 26. augusta 1278 za sebou vojsko v sile 25-tisíc bojovníkov, z čoho asi jednu tretinu tvorila jazda, jeho súper i cisár Rudolf I. Habsburský a uhorský kráľ Ladislav IV. Kumánsky velili až 30-tisícovej armáde. Ako zaujímavosť uvedieme, že uhorskú ľahkú jazdu viedol mladý Matúš Čák Trenčiansky.

Bitka sa mala začať podľa zaužívaných pravidiel rytierskeho boja čelnou zrážkou ťažkej rytierskej jazdy oboch strán. Cisár však tieto pravidlá porušil a dovolil Ulrichovi von Kapellen so zálohou zákerne vraziť do boku rozbehnutej českej zostavy, pričom jeho jazdci navyše kričali: „Utekajú! Utekajú!“, čo Čechov demoralizovalo. Zmätok prehĺbil i pokus pána Milotu z Dědic obísť Kapellenov oddiel a zničiť ho. Pohyb Milotových vojakov totiž niektorí vyhodnotili ako zradu a útek z bojiska. České línie sa rozpadli a mnohí z 12-tisíc padlých Čechov sa na úteku utopili v rozvodnenej rieke Morave. Přemysla Otakara II., ktorý sa tvrdohlavo držal na bojisku a nechcel ustúpiť, zrejme zabili a olúpili vyčíňajúci pešiáci, ktorí možno ani nevedeli, koho majú pred sebou. Jeho telo sa našlo na bojisku pokryté ranami a takmer nahé...

Epilóg

Bitka na Moravskom poli trvala sotva tri hodiny, ale mala vážne dôsledky. České kráľovstvo sa na dlhší čas ocitlo v kríze a jediným hegmonom strednej Európy sa stal Rudolf I. Habsburský. Nad slávnou českou panovníckou dynastiou sa zmrákal a posledným Přemyslovcom na českom tróne bol vnuk Přemysla Otakara II. Václav III., ktorého v roku 1306 zavraždili v Olomouci.

Text: PhDr. Ján Dolinay

Přemysl Otakar II. na miniatúre s Gelhausenovho kódexu

dlhší meč, efektívny najmä v pešom boji. Údery odrážali kovovými alebo kovom potiahnutými drevenými štítmami tvaru vyupklého trojuholníka.

Rytieri v období vrcholného feudalizmu vo vojnách postupovali vždy na čele vojsk v hustej jednoduchej alebo dvojitej línii, najskôr klusom a potom cvalom, nasledovaní svojimi jazdeckými družinami. Ak bol protivník silnejší, preskupili sa pred zrážkou do tzv. formátu svine či kanca, čo bol trojuholníkový klin, ktorým ľahšie rozrazili línie nepriateľa. Potom sa už bitka rozpadla do množstva individuálnych jazdeckých i peších súbojov, pretože medzitým na bojisko dorazila aj pechota. Straty šľachticov, ak ich v boji nezabili rozzúrení pešiáci, boli v týchto bitkách minimálne, veď za zajatého nepriateľa sa ponúkalo bohaté výkupné. Na straty neurodzených sa nehľadalo.

Bitka na Moravskom poli

V roku 1273 nemeckí kúrfirsti bez účasti českého kráľa zvolili za rímsko-nemeckého cisára vojvodu Rudolfa Habsburského mysliac si, že našli slabého panovníka. Zmylili sa však a Rudolf I. Habsburský začal vládnuť veľmi tvrdo. Krátko po nástupe na trón vyhlásil, že všetky léna

F-35 bude mať európsku premiéru

Americké ministerstvo obrany schválilo prvý transatlantický let nového viacúčelového bojového lietadla F-35. Prelet Atlantického oceánu sa uskutoční v júli, lietadlo sa zúčastní na dvoch leteckých show neďaleko Londýna. F-35 bude mať európsku premiéru na leteckých dňoch Royal International Air Tattoo, ktoré sa každoročne konajú na leteckej základni Fairford neďaleko Londýna. Odtiaľ sa presunie na letecké bienále do Farborough. Vystúpenie F-35 na leteckých dňoch budú sledovať aj potenciálni záujemcovia o nákup – Dánsko a Kanada. Obe krajiny sa síce zúčastnili na financovaní jeho vývoja, ale nákup stále odkladajú. Rozhodnutie vyslať lietadlo na letecké dni do Európy odráža rastúcu dôveru Pentagonu vo svoj najdrahší zbrojný program, ktorého hodnota bola vyčíslená na 392 miliárd dolárov. Ďalšími aktívnymi účastníkmi projektu F-35 sú Británia, Taliansko, Austrália, Nórsko a Turecko.

Foto: LOCKHEED MARTIN

Neviditeľná a tichá motorka

Americká vojenská agentúra DARPA koordinuje vývoj motorky stealth pre špeciálne jednotky amerických ozbrojených síl, ktorú by mala poháňať hybridná jednotka firmy Logos Technologies, kombinujúca spaľovací a tichý elektrický motor. Motorku stavia kalifornská spoločnosť BRD Motorcycles. Americká armáda už používa niekoľko elektrických motorkiek Zero MMX (na obrázku), lenže batérie im umožňujú jazdiť v náročnom teréne iba 35 minút. Preto sa rozhodla pre hybridný pohon, ktorý by umožnil používať spaľovací motor všade tam, kde nie je potrebná bezhlučná jazda – a dokázal by tiež zásobiť energiou batérie. Elektrické motory by sa mali nachádzať v nábojoch oboch kolies, čo by v tichom režime umožnilo v teréne voliť predný, zadný alebo kombinovaný pohon.

Foto: ZERO MOTORCYCLES

Slovenský letecký simulátor pre Poľsko

Trenčianska spoločnosť Virtual Reality Media, a. s. (VRM), ktorá pôsobí v oblasti vývoja a výroby simulačných technológií, dodá do konca roka 2015 Ministerstvu obrany Poľskej republiky letecký simulátor pre zabezpečenie výcviku pilotov. „Kontrakt s Ministerstvom obrany Poľskej republiky na dodávku simulátora v celkovej hodnote viac ako 7 miliónov eur podpísala 18. apríla vo Varšave spoločnosť KenBIT, poľský priemyselný partner VRM v tomto projekte,“ priblížil generálny riaditeľ spoločnosti Vladimír Šimanský. Ako dodal, spoločnosť VRM zvíťazila v konkurencii spoločností ako Elbit Systems (Izrael), CAE (Kanada) a RSK MIG (Ruská federácia). Poľské vzdušné sily prevádzkujú 32 bojových lietadiel Mig-29, pričom do konca roka 2014 bude ukončená modernizácia 16 z nich. Poľsko plánuje tieto stíhačky prevádzkovať až do roku 2028.

Pakistan skúšal rakety krátkeho doletu

Pakistanská armáda uskutočnila 22. apríla skúšobný odpal rakety krátkeho doletu, schopnej niesť jadrové hlavice. Vo vyhlásení pakistanských ozbrojených síl sa uvádza, že raketu Hatf-III s doletom 290 kilometrov odpálili z bližšie neurčeného miesta. Skúšku vykonali v rámci vojenského cvičenia za prítomnosti náčelníka generálneho štábu pakistanských ozbrojených síl generála Rašáda Mahmúda a ďalších predstaviteľov vedenia armády. Po skúške rakety zablagožel Mahmúd vedcom a konštruktérom k jej úspešnému odpáleniu. Pakistan, ktorý sa stal jadrovou mocnosťou v roku 1998, pravidelne vykonáva skúšky rakiet, o ktorých tvrdí, že sú domácej výroby. Medzinárodné spoločenstvo pakistanský nukleárny program pozorne sleduje, pretože od získania samostatnosti v roku 1947 viedol Pakistan tri vojny so svojim úhlavným nepriateľom Indiou, ktorá taktiež vlastní atómové zbrane.

Remington sťahuje chybné zbrane

Spoločnosť Remington Arms Company, LLC ohlásila 15. apríla dobrovoľné stiahnutie pušiek model 700 a model Seven so spúšťami X-Mark Pro, vyrobených od 1. mája 2006 do 9. apríla 2014. V procese montáže niektorých spúští XMP pravdepodobne došlo k použitiu nadbytku spojiva, čo môže mať za následok neúmyselný výstrel. Spoločnosť Remington preto sťahuje všetky podozrivé výrobky, aby vykonala úplnú kontrolu a spúšte XMP vyčistila špeciálnym postupom. Remington odporučil zákazníkom, aby okamžite prestali pušky spomínaných modelov a sérií používať a zabezpečili ich bezplatné vrátenie spoločnosti. Remington pušky skontroluje, špeciálne ich vyčistí, preskúša a čo najskôr ich majiteľom vráti. Vytvoril aj špeciálnu webovú stránku, ktorá spotrebiteľom pomôže zistiť, či sa sťahovanie pušiek model 700 alebo model Seven týka aj ich pušiek <http://xmprecall.remington.com>.

Aero predá Iraku L-159

Český výrobca lietadiel Aero Vodochody predá Iraku 12 konzervovaných podzvukových strojov typu L-159 Alca, ktoré Armáda ČR roky nevyužíva a o predaj ktorých sa pokúšala už dlhšie. Príslušná kúpnopredajná zmluva bola podpísaná a čaká sa na jej notifikáciu. Český rezort obrany predáva 14 nepoužívaných strojov aj americkej firme Draken za pol miliardy Kč. Hodnota obchodu s Irakom, ktorý spečatili podpismi predstavitelia oboch strán v 6. apríla, je 200 miliónov dolárov, teda asi štyri miliardy Kč (145,75 mil. eur).

TAKÍ SME BOLI

Vyvrcholením roka a nosnou témou ročníka Obrany bolo neformálne stretnutie ministrov obrany členských krajín NATO 22. a 23. októbra v Bratislave.

V ROKU 2009

V prvom čísle roka 2009 sme sa oboznámili s Odbornou výcvikovou školou letectva, protivzdušnej obrany, komunikačných informačných systémov a elektronického prieskumu v Mokradi, ale aj s novootvoreným výcvikovým priestorom Jakub Village na Lešti. Čatár Michal Ščepko pútavo opísal výcvik Basic Underwater Demolition/SEAL, ktorý úspešne absolvoval ako prvý a dodnes jediný Slovák. Miroslav Minár pripomenul pôsobenie brigádneho generála Pavla Macka na veliteľstve medzinárodných síl ISAF v Afganistane. Zástupca náčelníka štábu spoločnej finančno-ekonomickej sekcie česko-slovenskej bojovej skupiny Európskej únie vo viacerých článkoch pútavo opísal financovanie vojenských operácií EÚ. Pripravenosť spoločnej bojovej skupiny v roku 2009 preverilo cvičenie Collective Shield. O primeranosti vkladu Slovenska do medzinárodných vojenských operácií sa Pavol Vitko v májovom vydaní porozprával s ministrom zahraničných vecí Miroslavom Lajčákom. Sledovali sme veľtrh obrannej a bezpečnostnej techniky IDET v Brne i konferenciu Globsec v Bratislave. Pápež Benedikt XVI. vymenoval 1. júna ordinára OS a OZ SR Mons. Františka Rábeka na päťročné obdobie za člena Centrálného úradu pre riadenie vojenských ordinariátov Kongregácie pre biskupov pri Svätej stolici. Rozlúčkovú návštevu Slovenska absolvoval v júli 2009 odchádzajúci generálny tajomník NATO Jaap de Hoop Scheffer, ktorého vo vedení Severoatlantickej aliancie vystriedal A. F. Rasmussen. Od 15. do 22. augusta sa v Bolkovciach pri Lučenci konali 34. vojenské majstrovstvá sveta v parašutizme. Zvíťazilo suverénne Rusko, Slovákovi sa ušli dve šieste miesta. V septembri sa v Kráľovej nad Váhom konalo cvičenie mnohonárodného ženijného práporu Tisa s názvom Plavá lavína 2009. O zopár dní neskôr cvičil mnohonárodný prápor vojenskej polície NATO v Českej republike. Rok sme zakončili spomienkami veteránov na frontové Vianoce i na sviatky v misiách, ale i pozdravmi vojakom od slovenských detí.

(aš)

Obrana pozorne sledovala pôsobenie slovenských vojakov na misiách v Afganistane, Kosove, na Cypre i v Bosne a Hercegovine. Pokračovali sme v sérii portrétov významných slovenských dôstojníkov, pripomenuli si 60. rokov Severoatlantickej aliancie, 90 rokov od tragickej smrti generála M. R. Štefánika a uverejňovali rozsiahly seriál Petra Bučka Armádný šport na Slovensku.

Úspešné rokovanie ministrov obrany v Bratislave

Rok 2009 priniesol aj rubriku z exponátov Vojenského historického múzea v Piešťanoch, ktorá vychádza dodnes.

Mesačník Ministerstva obrany SR vychádzal pred piatimi rokmi v rozsahu 44 plnofarebných strán

Jakub Village otvoril brány

Armádný šport na Slovensku (4) (1949 - 1956)

rovnakého formátu ako dnes. Pavol Vitko viedol redakčný kolektív, zložený z redaktorov Michaely Farkašovej, npor. Vladislava Vavrinca a plk. v. z. Jozefa Žiaka. Vedúcou vydania a korektorkou bola Eleonóra Bujačková, fotografom Peter Dovina, tajomníčkou redakcie Milena Slezáková. Grafickú úpravu zabezpečoval kpt. Otakar Hrabák z 5. kartoreprodukčnej základne v Nemšovej, spolu s grafičkami Ivanou Miškolciovou a Lýdiou Ševčíkovou.

Mons. Františka Rábeka na päťročné obdobie za člena Centrálného úradu pre riadenie vojenských ordinariátov Kongregácie pre biskupov pri Svätej stolici. Rozlúčkovú návštevu Slovenska absolvoval v júli 2009 odchádzajúci generálny tajomník NATO Jaap de Hoop Scheffer, ktorého vo vedení Severoatlantickej aliancie vystriedal A. F. Rasmussen. Od 15. do 22. augusta sa v Bolkovciach pri Lučenci konali 34. vojenské majstrovstvá sveta v parašutizme. Zvíťazilo suverénne Rusko, Slovákovi sa ušli dve šieste miesta. V septembri sa v Kráľovej nad Váhom konalo cvičenie mnohonárodného ženijného práporu Tisa s názvom Plavá lavína 2009. O zopár dní neskôr cvičil mnohonárodný prápor vojenskej polície NATO v Českej republike. Rok sme zakončili spomienkami veteránov na frontové Vianoce i na sviatky v misiách, ale i pozdravmi vojakom od slovenských detí.

Trojstovka na Kolíňanskom vrchu

Príslušníci protiletadlovej raketovej skupiny S-300 nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády koncom apríla cvičili na Kolíňanskom vrchu neďaleko Nitry.

Veliteľ skupiny podplukovník Peter Janota objasňuje, že zamestnanie s časťou kompletu je súčasťou príprav na tohtoročné vyvrcholenie výcviku celej skupiny S-300, ktorým bude septembrové medzinárodné cvičenie vzdušných síl

MACE XVI., ktoré sa uskutoční na území Slovenska.

„Budeme plniť úlohy v podmienkach reálneho rušenia z priestoru Lešte. Preto aj teraz precvičujeme zaujatie bojovej a pochovej polohy s dôrazom na preverenie časo-

vých noriem. Základom úspechu je výcvik obslúh pri zachytávaní reálnych cieľov. S pripravenosťou ľudí a techniky som spokojný. Najsilnejšou stránkou našej skupiny je kolektívny duch. Ďalšou výhodou je dobrá technická zdatnosť našich ľudí. Pri plnení úloh nám trochu komplikuje situáciu nedostatok personálu na niektorých pozíciách. Preto aj teraz musia mnohí vojaci plniť viac úloh naraz, aby boli bojové zmeny a obsluhy dokonale zladené. Najviac nám chýbajú vodiči a nižší technický personál. Naša technika je nadrozmerná, niektoré vozidlá vážia až 76 ton. Vyžaduje si oprávnenie skupiny E. A s tým sú problémy,“ hovorí podplukovník Janota.

Najväčšou devízou sú ľudia

Oceňuje prácu, ktorú aj pri tomto vyvedení odviezol starší inžinier skupiny kapitán Stanislav Šintaj, veliteľ palebných kompletov rotmajstri Rastislav Jozek, Rastislav

Ďobek, Miloš Chmelko a František Galko, či nadporučík Rudolf Nováček. Je spokojný, že do kolektívu sa dobre zapracovali aj noví príslušníci a skupiny. Po spresnení činnosti si vojaci preskúšali zájazd do postavenia, rozvinuli energetiku a uviedli do činnosti rádiolokátor. Úlohy plnili aj topografi a spojári. Časová norma do 5 minút zaujať postavenie a byť pripravení postreľovať vzdušný cieľ bola splnená.

Tento čas je podľa podplukovníka Janotu ovplyvnený najmä vycvičenosťou obslúh. Základnú informáciu o parametroch pohy-

bu cieľa dostávajú od prieskumného prostriedku, teda od rádiolokátora ST 68.

Veľmi dôležitú úlohu zohrávajú hneď po príchode do výcvikového priestoru príslušníci topografického družstva. Jeho veliteľ

rotný Peter Ďurík vysvetľuje, že ich úlohou je zabezpečiť orientáciu celého kompletu S-300. V rámci súradníc musia zorientovať všetky hlavné prvky kompletu. Majú na to 15 minút. Informácie, ktoré získajú, posúvajú ďalej príslušným veliteľom jednotlivých bojových prvkov. Súčasťou topopripojovača je záznamový prvok KOP 4, do ktorého zakladajú príslušnú mapu. „Zariadenie slúži na zaznamenávanie polohy. Vieme vyčítať

súradnice, presné miesto, kde sa momentálne nachádzame. Bez správnej orientácie by nebolo možné úspešne splniť úlohy skupiny. Mám v družstve skúsených ľudí, predtým som robil na odpaľovacom zariadení a tam som čakal na informácie od topografického družstva, teda viem, čo sa odo mňa čaká,“ hovorí rotný Ďurík.

Spokojný vodič

Veliteľ palebnej skupiny rotmajster Rastislav Jozek je s prácou svojich podriadených

po presune na Koliňanský vrch spokojný. Až na pár výnimiek sú to skúsení vojenski profesionáli. Pochvaľuje si aj prácu vodiča desiatnika Mária Savaru. Ten priznáva, že keď po prvý raz videl vozidlo, pociťoval veľký rešpekt. „Ale jazdí sa s ním veľmi dobre. Aj keď je 13,5 metra dlhé, 3,5 metra vysoké a 3,15 metra široké. Pri šoférovaní treba dávať pozor. Výhľad z kabíny je celkom dobrý na ľavú stranu, na pravú je to trochu horšie. Predtým som jazdil s Tatro 815. Prechod z tatrovky bol ľahký. Obe vozidlá sú osemkolky, ale MAZ sa dobre ovláda. Človek doslova pri jazde cíti tú silu,“ vraví desiatnik Savara.

Previerka na Koliňanskom vrchu ukázala, že príslušníci protiletadlovej raketovej skupiny S-300 sú na septembrové medzinárodné cvičenie dobre pripravení.

Text a foto: Jozef Žiak

SNP: John a Jamie

„Huni už útočia v blízkosti Banskej Bystrice. Ak nedostaneme zásoby, čoskoro budeme v horách,“ predpovedal v hlásení 4. októbra 1944 vysielackou z Banskej Bystrice do Londýna britský major John Sehmer.

Potom spolu so svojimi tromi mužmi zo spravodajskej misie Windproof začali pred pokračujúcim nemeckým útokom na Povstanie ústup do hôr. O sedem desaťročí neskôr, 6. mája tohto roku, do tých istých hôr stúpajú jeho syn Jamie.

Večierok u Goliana

„Keď otec odišiel do vojny, mal som len rok. Bol som primálny na to, aby mi naňho ostala nejaká spomienka,“ povedal nám Jamie Sehmer o mužovi, ktorý na Vianoce 1944 padol do nemeckého zajatia nad Polomkou.

Keď veľvyslanec USA na Slovensku Theodore Sedgwick, predstaviteľ britského veľvyslanectva Martin Kay, zástupcovia rezortu obrany aj obce Polomka položili 6. mája vence k zrubovej chate, v ktorej ešte v decembri 1944 major Sehmer veril, že prežije, jeho syn Jamie si po chvíli nalial pohár žinčice. Pripil si so starostom Polomky Jánom Lihanom a povedal: „Bol som jeho jediný syn. Mama sa už nikdy nevydala a zomrela v roku 1996. O otcovi mi prvý raz rozprávala ako desaťročnému.“

John Sehmer vstúpil do britskej armády v roku 1938. Vyškoliili ho pre spravodajskú službu SOE. V roku 1943 pôsobil v Juhoslávii. V júni 1944 ho stiahli do Káhiry, aby ho v septembri s tromi spolubojovníkmi vysadili nad slovenským povstaleckým územím. V hlásení centrálne SOE bol prekvapený, že v Banskej Bystrici sú už americkí spravodajcovia: „Predbehli nás, hrom do nich!“ odvysielal so zjavným britským humorom poznámku na adresu americkej spravodajskej misie OSS (písali sme o nej v OBRANE č. 9/2013). Už 21. septembra sa na večierku u povstaleckého veliteľa generála Jána Goliana skamarátil s jej veliteľom, poručikom námorníctva Jamesom Holtom Greenom. Spolu šli aj na povstalecký front. Vtedy 31-ročný Sehmer vo svojich správach hodnotil bojovú morálku vojakov o poznanie vyššie ako partizánov.

Omrznutí v horách

„V časoch železnej opony som sa o krajinu, kde mi zajali otca, veľmi nezaujímal,“ poznamenal Jamie Sehmer. Až keď tento účtovník, ktorý žije neďaleko Londýna, dostal v roku 1990 pozvanie na návštevu Banskej Bystrice a keď v roku 1994 prvý raz navštívil aj Polomku, začal sa dozvedať viac. Vie, že Povstaniu najviac pomáhali Sovieti a pochopil aj vtedajšiu medzinárodnú situáciu, v rámci ktorej západní spojenci nezaslali Povstaniu výraznejšiu pomoc najmä preto, lebo sa báli dráždiť sovietskeho spojencu, rešpektovali jeho sféru vplyvu. Dozvedel

sa aj o strastiplnom ústupe otca do hôr. Ten 16. decembra 1944 vyslal na základňu v Bari spojenský Polomky poslednú správu. Anglo-americkú skupinu, skrytú v drevorubačskom zrubu, opísal ako „vyčerpanú, hladnú a trpiacu omrzlinami nôh“. Ešte pred zlyhaním rádiovkej stanice udal ich presnú polohu a žiadal zhoďť na vrchole horského pásma „extra hrubé šatstvo“, všeobecné zásoby a muníciu. Pritom Polomčania sa Spojencom snažili pomáhať a po zásoby do doliny schádzal aj Sehmer. Le-tecká 15. armáda v Bari však postupne rušila všetky lety pre zlé počasie na Slovensku alebo v Taliansku. Lietadlo so zásobami vzlietlo až po tom, ako 26. decembra 1944 Britov a Američanov zajala nacistická presila. Špeciálne gestapácke komando v Mauthausene majorovi Sehmerovi drvilo prsty, vyvesili ho nad podlahu a sadisticky sa vyžívalo v mučení. Dňa 23. januára 1945 sa začalo druhé kolo vy-počúvaní. Vyšetrovatelia však ďalší deň dostali telegram z Berlína, že trinástich Američanov a troch Britov musia okamžite popraviť.

Dávajme pozor

Jamie Sehmer nerieši to, že gestapácky sadista Bachmayer, ktorý mučil jeho otca, zastrelil v deň kapitulácie Nemecka svoju manželku, deti aj seba. Alebo že jeho ďalší tyran Wamter Habecker spáchal vo väznici Paderbon v britskej okupačnej zóne v januári 1949 samovraždu. Jamie prišiel do Polomky aj so synmi Alexandrom a Lukeom s pocitom vďačnosti voči Slovákom, ktorí na jeho otca neza-búdajú. A ako zdôrazňuje, vždy nenávidel nacizmus, nie Nemcov. Veď v Nemecku má veľkú časť rodiny. Jeho deda, teda otec majora Sehmera, bol tiež Nemec, ktorý sa prisťahoval do Británie za anglickou manželkou.

Keď si napokon Jamie Sehmer k žinčici s chuťou prihrzol ovčieho syra, zdánlivo formálne, no v skutočnosti od srdca dodal: „Dávajme pozor na našu spoločnú demokratickú Európu a na naše priateľstvo aj dobré vzťahy, aby sa už nikdy nič podobné nestalo.“

Text: Pavol Vitko
Foto: autor a archív

Staník a smrť

Dvakrát ako vojak hľadel smrti do očí. Musel sa vyrovnávať so stratou štyroch kamarátov. Keď v marci preberal z rúk prezidenta Ivana Gašparoviča vyznamenanie za statočnosť, myslel aj na nich.

„Bohužiaľ, zvyčajne až po tragédiách našich vojakov v misiách a operáciách si verejnosť uvedomí náročnosť našej služby,“ mieni rotný Miroslav Staník, ktorý slúži v Martine a v ozbrojených silách pôsobí od roku 1996.

Explozia v Iraku

Jeho prastarý otec zomrel v prvej svetovej vojne na území Poľska. Staníkovho deda postrelili v druhej svetovej na východnom fronte. On sa s vojnou prvý raz stretol v roku 1993. S vojakmi ešte skôr. Počas štúdiá na stavebnej priemyslovke trénoval stredné trate v Dukle Banská Bystrica. Bol aj majstrom Slovenska, no prišli zranenia. „Po maturite som sa zamestnal v kamarátovej firme ako vodič medzinárodnej kamiónej prepravy. Počas vojny na Balkáne sme do boju-

júcich oblastí bývalej Juhoslávie privážali zo Švédska humanitárnu pomoc. Vtedy som pochopil, čo je to vojna a z nej vyplývajúca bezmocnosť, strach či chudoba. Trpiacim sme privážali trochu nádeje...“ Vtedy rodák z Ružomberka unikol smrti prvý raz. Lodný trajekt, na ktorom sa mal s kamiónom presunúť z Poľska do Švédska, pričom sa len na poslednú chvíľu „prebukoval“, stroskotal v búrke. Prežili iba štyria členovia posádky, utopilo sa všetkých asi tridsať kamionistov.

Keď vstúpil do armády jeho švagor, rozhodol sa pre uniformu aj on. V Martine dostal na starosť odminovací komplet Božena. V roku 2002 ho vyslali do Kosova. Od roku 2004 bol nasadený s pyrotechnickou skupinou v koalícnej operácii Iracká sloboda. „Ak by niekto aj teraz chcel spochybňujúco špekulovať, či naši vojaci 8. júna 2004 dodržali pri osudnom výbuchu všetky bezpečnostné predpisy, som mu schopný vylepiť tri facky,“ povie bez okolkov. Poddôstojníci Peter Dinga, Vladimír Simonides a Miroslav Frkňák vtedy zahynuli pri explózii munície určenej na zničenie, spolu s dvoma Poliakmi a jedným Lotyšom. „Stál som asi 70 metrov od epicentra. Hneď som si uvedomil, že nehlásili riadený odpal, že nás to všetkých môže zabiť.“ Teraz už vie, že explóziu spôsobil nepriateľom odpálený mínometný granát, ktorý dopadol do jamy, kde boli asi 4 tony výbušnín určených na zničenie. „Kamarát Peter Mesiaček na mňa kričal, aby som sa schoval, že na nás pália mínometmi – a ja som sa na tom otvorenom priestore mohol skrýť iba za Boženu, ktorá mala v lyžici naložené protitankové granáty určené na likvidáciu.“ Po niekoľkých sekundách zbadal, že 15 metrov od jamy, kde stále vybuchovala munícia, stojí nahý chlap. „Ostala na ňom iba šnúрка z treniek. Rozbehol som sa k nemu, a keď som sa ho snažil za predlaktie strhnúť k zemi, ostala mi v dlani koža z jeho predlaktia.“ Absolútne dezorientovaný Poliak kričal, že sa musí do jamy vrátiť po svoju zbraň. Rotnému Staníkovi sa ho predsa len podarilo stiahnuť k zemi. V horúčave pokračujúcich výbuchov ho dokázal odtiahnuť do bezpečia. Nedbajúc na pokračujúce detonácie sa spolu s Martinom Brodnianskym, prikrčený za Boženou, priblížili k horiacej jame. Hľadali ďalších zranených. Kamarátov však už našli mŕtvych. Okrem tela jedného z nich, ktorý musel byť v epicentre výbuchu.

Strel'ba v Afganistane

Priznáva, stal sa opatrnejším. Vrávi, že keď bol druhý raz v Iraku ako pyrotechnik – špecialista, niektorí kamaráti považovali jeho bezpečnostné postupy za prehnané. On však videl smrť zblízka, chcel chrániť seba aj ostatných. V roku 2009 nasledovalo Kosovo a o dva roky neskôr prvý raz Afganistan. Keď ho v roku 2013 oslovili kamaráti, či by s nimi ešte raz nevycestoval do ISAF ako veliteľ družstva, nemohol odmietnuť. „V Afganistane som od začiatku upozorňoval svojich vojakov, aby dávali veľký pozor na domáчих. Viem, niekedy si o mne mysleli, že som

vyplašený viac ako treba.“ On však vyplašený nebol. Aj v ten tragický deň, 9. júla 2013, keď zabili Daniela Kavuliaka, vedel vyhodnotiť situáciu správne: „Chalanom som povedal, že budeme prechádzať priestorom, kde sú domáci vojaci, takže si treba dávať pozor a čím skôr vypadneme.“

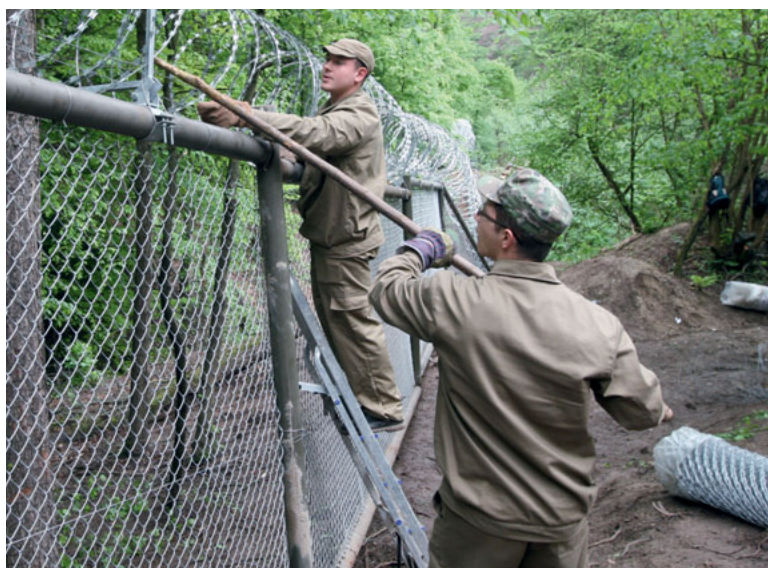
O tom, ako na slovenských vojakov zo strážnej veže zaútočil strelbou príslušník Afganskej národnej armády, sme už písali. Aj o tom, ako jeho strelba ďalších dvoch našich vojakov zranila ťažko a štyroch ľahšie. „V momente útoku som stál vedľa Dana a začul som len akoby puknutie z detskej pištoľky. Dano padol a mňa odrazená črepina škrabla cez hlavu, čo som ani nezaregistroval. V sekunde som však pocítil, akoby ma niekto silno kopol do slabín. Prevalilo ma na chrbát. Vedľa ležal Dano a všade bola krv.“ Ten „kopanec“, to bola strela, ktorú zachytil jeho nôž. „Mám ho ešte z Iraku a nosím ho vždy pod chrbtom. Vtedy mi však vypadol z opaska, a tak som si ho zasunul o pútko vedľa, takže mi visel nad slabínami. Keby tam nebol, podľa amerických doktorov do pár minút vykrvácam.“ Keď rotný Staník opisuje situáciu, priznáva, že v prvom momente chcel zaveliť na prenasledovanie útočníka. „V tej chvíli by mu nepomohlo nič.“ Situáciu však vyhodnotil správne. Pod krycou paľbou zavelil odsunúť spoľubojovníkov do bezpečia. „Jeden z ťažko zranených mal len otvorené oči a nereagoval, druhý kričal Tu som, tu som...“ spomenie a v očiach tvrdého chlapa sa prvý raz zalesknú slzy.

Život, rodina, uniforma

„Nám sa venovali lekári, psychológovia, vyznamenávali nás vojaci aj politici, ale či myslel niekto vtedy aj na naše ženy?“ citlivo povie manžel a otec, ktorý sa ani pri svojej poslednej rotácii nevzdal a doslúžil ju spolu s kamarátmi. Muž krorý, miluje život svoju rodinu a uniformu, na dôvazok pridá ešte jednu paradoxnú príhodu. Keď sa vrátil z Afganistanu a bol spolu s ostatnými na lekárskom a psychologickom pozorovaní v Tatranskej Polianke, navštívila ho prestrašená manželka. Pred budovou ju upokojoval, pričom medzitým neočakávane vyhlásili nástup, na ktorý 15 minút meškal, za čo ho neminul disciplinárny trest. Už je to však za ním. Keď sa ho pýtame, či by do misie išiel ešte raz, odpovie stručne: „Som vojak...“

Text: Pavol Vitko

Foto: autor a archív M. S.

Červená pre diviaky

Príslušníci seredského ženijného práporu už tretí mesiac budujú oploštenie okolo vojenských objektov v Zemianskych Kostolnoch. Podľa veliteľa práporu podplukovníka Dalibora Jelínka takto šetria prostriedky rezortu (nemusí to robiť žiadna civilná firma) a navyše si ženisti precvičia svoje zručnosti v mnohých odbornostiach. „Všetky práce robia v rámci odborného výcviku,“ konštatuje veliteľ práporu. V súčasnosti plní úlohy na Hornej Nitre skupina štyroch desiatok vojakov pod velením poručíka Štefana Kopáča. Obnovujú plot na úseku 1 600 metrov v náročnom horskom teréne. Darí sa im aj vďaka úsiliu veliaceho poddôstojníka opevňovacej čaty rotmajstra Mariána Kostru, rotného Petra Hencela, desiatnikov Petra Palšu, Mareka Laca, Tomáša Šveca a Róberta Šúňa či slobodníka Jozefa Geralského.

Text a foto: Jozef Žiak

• Zástupcovia organizácií vojnových veteránov, príslušníci OS SR aj predstavitelia akademickej obce analyzovali na konferencii Fórum vojnových veteránov možnosti zlepšenia starostlivosti o vojnových veteránov na Slovensku. Konferencia sa uskutočnila 30. apríla v Trnave a jej hlavným organizátorom bola Únia vojnových veteránov Slovenskej republiky. Predseda Únie vojnových veteránov Slovenskej republiky plukovník v. v. Pavel Marko a ďalší hostia zdôraznili nevyhnutnosť zintenzívnenia starostlivosti o vojnových veteránov v SR.

• Taktickým cvičením OLYMP ukončila odborný výcvik jednotka deklarovaná ako príspevok SR na možné nasadenie v operácii EUFOR ALTHEA (Bosna a Hercegovina). Zoskupenie vytvorené z jednotiek 2. mechanizovanej brigády pôsobilo 29. a 30. apríla na území okresov Michalovce, Trebišov a Sobrance. Okrem toho, že operácia prebiehala v reálnom prostredí, mal riadiaci štáb k dispozícii aj odborníkov a prostriedky živej simulácie MILES 2000 z Centra výcviku Lešť. Kontrolná skupina veliteľa Pozemných síl OS SR potvrdila pripravenosť jednotky ALTHEA na nasadenie v prípade vyžiadania veliteľom EUFOR. Fáza pohotovosti trvá od 1. mája do konca roka 2014.

• Príslušníci Sektoru 4 na Cypre si 5. mája pripomenuli 95. výročie úmrtia slovenského pilota, astronóma, politika, diplomata, generála francúzskej armády a prvého česko-slovenského ministra vojny generála Milana Rastislava Štefánika. Pietny akt pri vojenskom pamätníku viedol vojenský duchovný nadporučík Jozef Michňák.

• Veľký výcvik psovodov Vojenskej polície SR a Vojenskej polície ČR sa 16. mája skončil v okolí Brezna. Okrem vojenských policajtov sa na ňom zúčastnili 30 psovodov s rovnakým počtom služobných psov z Ozbrojených síl SR, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Policajného zboru SR aj Finančného riaditeľstva SR. Výcvik je súčasťou dlhoročnej spolupráce ozbrojených zložiek Slovenskej a Českej republiky. Slúži na vzájomnú výmenu praktických skúseností, nových poznatkov z oblasti služobnej kynológie podľa potreby ozbrojených zborov.

• Od 13. do 15. mája sa v priestoroch Oprávarenského práporu formou odborného taktického cvičenia uskutočnil výcvik príslušníkov zaradených do NSE pre NRF 2015 pod názvom SPRING BREEZE 2014. Cieľom bola príprava prípravy štábného prvku NSE na činnosť pri plnení plánovaných a neplánovaných úloh v rámci operácie, zvýšenie úrovne spôsobilostí plánovania a riadenia logistickej podpory v prospech nasadených síl a preverenie schopnosti vykonávať opravárenské činnosti 2. a 3. úrovne v prospech podporovanej jednotky. Na zamestnaní sa zúčastnili príslušníci z Oprávarenského práporu Martin, Dopravného a Multifunkčného práporu Hlohovec a Veliteľstva brigády bojového zabezpečenia.

• 7. mája sa v MLFZZ Východ Poprad uskutočnil odber krvi v spolupráci s mobilnou jednotkou NTS v Poprade. Najvzácnejšiu tekutinu darovalo 21 vojakov, zamestnancov MLFZZ Východ, ich rodinných príslušníkov, príslušníkov VÚ 5728 Martin pracujúcich v Poprade a zamestnancov okolitých podnikov. Od roku 2011 krv poskytlo 122 darcov, z ktorých mnohí sú držiteľmi Janského plakiet.

Prápor štyroch národov

V priestoroch Centra výcviku Lešť sa v apríli uskutočnil veliteľsko-štábny nácvik príslušníkov velenia mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO (MNMPBn). Mnohonárodný prápor pod poľským velením, ktorého súčasťou sú aj vojenský policajti z Českej republiky, Chorvátska a Slovenska, vznikol ako odozva na požiadavku z pražského summitu NATO v roku 2002.

Mnohonárodný štáb práporu plnil úlohy v priestoroch odboru simulačných technológií, kde našli vhodné podmienky pre svoju prácu. Velenie práporu sa mení každý rok na základe rotačného systému. V tomto roku práporu velí poľský podplukovník Mateusz Dadal, jeho zástupcom je slovenský major Jaroslav Slančík a náčelníkom štábu major Marián Turanský. Je to po prvý raz, čo slovenská strana zastáva oba dôležité posty v rámci velenia práporu.

Slováci vo velení

Podľa jedného z autorov scenára cvičenia majora Jozefa Šoltýsa jeho cieľom bolo zladíť činnosť štábu mnohonárodného práporu v plánovacom a rozhodovacom procese. Aby na základe úspešného zvládnutia tejto etapy prípravy splnil úlohy operačného plánovania a potom naplánované úlohy aj reálne uskutočnil. „Pri celom procese sa snažíme využiť spôsobilosti jednotlivých krajín,

ktoré v uplynulom období získali aj pri plnení úloh medzinárodného krízového manažmentu v rôznych operáciách a misiách. V poslednom období najmä v operácii ISAF v Afganistane,“ pripomína major Šoltýs, ktorý ma taktiež bohaté skúsenosti z pôsobenia v ISAF.

Veliteľ práporu podplukovník Dadal vyzdvihol, že práca mnohonárodného štábu práporu napreduje veľmi dobre. „Aj preto, že poľskí, slovenskí, českí a chorvátski vojenský policajti majú bohaté medzinárodné skúsenosti. To najlepšie z nich chceme vhodne využiť pri našej práci. Aby sme aj

vďaka spomínaným skúsenostiam spracovali kvalitný a najmä reálny operačný rozkaz pre náš mnohonárodný prápor.

Zástupca veliteľa mnohonárodného práporu major Jaroslav Slančík pôsobí ako náčelník oddelenia policajného výkonu banskobystričského útvaru Vojenskej polície. Podľa neho cvičenie na Lešti pomohlo ešte viac zosúladiť činnosť celého štábu. V prápore pracuje už piaty rok. Najskôr bol na cvičeniach rozhodca, potom plnil úlohy v jednotlivých skupinách. Práca v medzinárodnom prostredí mu dala veľa. „Keď spolupracujete s ľuďmi, ktorí plnili reálne úlohy v medzinárodných operáciách a misiách, majú z tejto činnosti mnohé neoceniteľné skúsenosti, je to pre vás podnetné a poučné,“ konštatuje major Slančík, ktorý bol dva razy v KFOR v Kosove náčelníkom skupiny VP. Pôsobenie v štábe mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO je pre neho dôležité aj preto, lebo na budúci rok by mal zastávať pozíciu zástupcu veliteľa Vojenskej polície v rámci misie OSN UNFICYP na Cypre.

Iný pohľad

Náčelník štábu mnohonárodného práporu major Marián Turanský pôsobí ako veliteľ CVaK Vlkanová – Hronsek. V prápore plní úlohy od roku 2009. Najskôr bol rozhodca, neskôr plnil úlohy v skupine CREVAL.

Teda predtým skôr hodnotil prácu iných, vždy kontroloval jednu oblasť práce, teraz má na starosti prípravu štábu práporu. Aby bol veliteľovi nápomocný pri plnení úloh, pri rozhodovacom procese. Ako náčelník štábu musí plniť celé spektrum úloh pri riadení mnohonárodného štábu.

Na Lešti okrem cvičiacich vojenských policajtov štyroch krajín boli aj dvaja vojenský policajti z Nemecka v úlohe pozorovateľov. V máji čaká príslušníkov štábu mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO simulačné cvičenie v Akadémii obrany v Brne a na prelome septembra a októbra cvičenie práporu vo vojenskom priestore Březina neďaleko Vyškova v Českej republike.

Text a foto: Jozef Žiak

Cvičenia

2008

prvé spoločné cvičenie práporu v Poľsku – Black Bear 08, precvičili sa možnosti reálnej spolupráce jednotiek práporu, činnosť štábu práporu.

2009

druhé spoločné cvičenie práporu v Česku – Black Bear 09, úspešne boli zvládnuté úlohy vrátane využitia leteckej a delostreleckej podpory, vytvorenie reálnych podmienok bolo podporené použitím prvkov MILES na technike a cvičiacich. Prostriedky s obsluhou boli zlúčené zo simulačných centier v ČR a zo Slovenska.

2010

tretie spoločné cvičenie práporu v Chorvátsku – Black Bear 10 ďalej rozvíjalo spôsobilosti príslušníkov práporu a jeho štábu.

2011

štvrté spoločné cvičenie práporu na Slovensku – Black Bear 11, cvičenie využilo možnosti Centra výcviku na Lešti vrátane simulačných technológií i reálny zásah v školskom zariadení po prechádzajúcom zlanení medzinárodných síl z vrtuľníkov.

2012

certifikačné cvičenie práporu v Poľsku – Sharp Lynx 2012, cvičenie bolo tematicky zosúladené s aktuálnou cvičiacou tematikou mnohonárodného zboru severovýchod v Štetine (MNC NE) z dôvodu zladenosti výcvikového prostredia práporu s MNC NE v súvislosti s jeho afiliáciou k zboru. NATO MNMPBn bol hodnotený výsledkom Excelent a bol mu udelený status Combat Ready. Platnosť certifikátu je 3 roky. Po uskutočnenej certifikácii sa poľská strana zaviazala urobiť príslušné kroky na oslovenie predstaviteľov rezortov obrán participujúcich krajín s ponukou nasadenia NATO MNMPBn do operácií NATO, EU, OSN, príp. multilaterálneho krízového manažmentu.

2013

nasadenie účelového zoskupenia NATO MNMPBn v rámci medzinárodného cvičenia Capable Logistician 2013 na Slovensku (najmä v Centre výcviku Lešť).

2013

účasť príslušníkov štábu práporu na cvičení MNC NE CPX Crystal Eagle 13 na udržanie dosiahnutých spôsobilostí v Nemecku.

Štruktúra a úlohy

NATO MNMPBn sa skladá s veliteľstva práporu, štábu práporu, jednotiek práporu, skupiny vyšetrovateľov a logistickej podpory. Veliteľstvo práporu obsadzujú krajiny na princípe rotácie pozícií. Poľsko ako vedúca krajina prispieva do práporu rotou vojenskej polície a ostatné krajiny jednotkami v sile čaty. Štruktúra NATO MNMPBn môže byť prispôbená konkrétnej operácii. Veľkosť a zloženie bude presne definované v procese výstavby síl.

Význam vytvorenia spoločného mnohonárodného práporu Vojenskej polície je veľký, pretože ide historicky o prvú takúto jednotku Vojenskej polície v rámci NATO. Použitie jednotiek Vojenskej polície v súčasných operáciách a misiách neustále narastá. Nespochybniteľnou výhodou takej jednotky je, že ju tvoria vojenský policajti, v ktorých sú zladené schopnosti a spôsobilosti vojakov a policajtov. Dôležitá je aj spolupráca s miestnym obyvateľstvom a úradmi. Napríklad pri výcviku miestnej polície je možné získať dôveru oveľa ľahšie ako pri bojových akciách. Podľa skúseností z operácií medzinárodného krízového manažmentu sú vojenský policajti prijímaní omnoho pozitívnejšie ako po zuby ozbrojení bojovníci.

Národné príspevky predurčené pre NATO MNMPBn ostávajú v miestach stálych posádok a stretávajú sa na účely prí-

pravy a výstavby zodpovedajúcich síl pre cvičenia/výcvik v súlade s pripravenými programami. Výcvik, zahrnutý v ročnom Pláne činností NATO MNMPBn obsahuje pracovné stretnutia na úrovni najvyšších predstaviteľov vojenských polícií, štábne návky, veliteľsko-štábne cvičenia, veliteľsko-štábne návky s využitím simulačných technológií (CAX) a cvičenia (LIVEX).

NATO MNMPBn je schopný poskytnúť základnú operačnú podporu bojovým jednotkám a veliteľom prostredníctvom vykonávania policajných činností.

V súlade s Implementačnou dohodou môže prápor plniť tieto základné typy úloh:

Operácie podľa čl. 5 Washingtonskej zmluvy (kolektívna obrana)

Operácie nepodliehajúce čl. 5 Washingtonskej zmluvy – Operácie krízového manažmentu zahŕňajúce: operácie na podporu mieru; humanitárnu pomoc; pomoc pri prírodných pohromách a kalamitách; evakuáciu civilného obyvateľstva; vojenskú pomoc a podporu civilných štruktúr.

Slovenská republika prispieva do mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO čatou v počte do 34 príslušníkov a ďalšími príslušníkmi do štábu práporu a na pozície vyšetrovateľov a kriminalistických technikov.

Najčastejšie sa sústreďujú na zničenie dobrej povesti daného jednotlivca, sabotovanie jeho práce či znepríjemnenie pracovných podmienok do takej miery, aby nedokázal odvieť dobrú robotu. Špecifickou kategóriou mobbingu je bossing, ktorý sa od mobbingu líši tým, že útoky smerujú od nadriadeného voči podriadenému alebo viacerým podriadeným, s úmyslom ublížiť im a porušiť ich ľudskú dôstojnosť. Nadriadený týmito útokmi zdôrazňuje svoje vyššie hierarchické postavenie, prípadne sa usiluje donútiť podriadeného na dobrovoľný odchod zo zamestnania. Ide o také správanie, ktoré poškodzuje podriadeného pred jeho kolegami, sťažuje alebo mu znemožňuje prácu.

Opísať vyčerpávajúco konkrétne spôsoby, ktorými si ľudia navzájom dokážu znepríjemniť život, je nemožné. Všetko závisí od konkrétnych podmienok na pracovisku a predovšetkým fantázie samotného útočníka, najčastejšie však ide o ignorovanie, zadržovanie informácií, vylúčenie zo spoločenských častí pracovného dňa, poškodzovanie alebo odcudzovanie osobného majetku zasiahnutého, odmietanie spolupráce, miznutie pracovných podkladov a prostriedkov, slovné urážky, arogantné správanie, narážky na výzor a názory zasiahnutého, vyhrážky, rozširovanie klebiet, zveličovanie nedostatkov, očierňovanie u nadriadených, znevažovanie pracovných výkonov a schopností, narážky na psychický stav a pod. Zo strany nadriadeného môžu byť ešte doplnené zámerným komplikovaním pracovných úloh či vytváraním rôznych prekážok pri ich plnení, zadávaním nesplniteľných úloh, okliešťovaním kompetencií, zadržiavaním informácií a pod.

Jednotlivé konflikty, nepríjemná komunikácia či vzájomné antipatie medzi pracovníkmi nie sú mobbingom. Ten sa od prirodzených konfliktov odlišuje práve jeho dlhým trvaním, častou frekvenciou a systematickým úsilím o degradáciu osobnosti obete. Na druhej strane práve nevyriešený, hoci aj banálny konflikt môže byť spúšťačom mobbingu.

Prečo sa mobbing rozmáha?

Odpoveď na túto otázku nie je jednoznačná. K výskytu patologických vzťahov na pracovisku prispieva fakt, že samotné násilie ako také sa stáva čoraz bežnejšou súčasťou nášho života. Ľudia si na agresívne prejavy zvykajú, postupne dochádza k zníženiu citlivosti na prejavy násillia a napokon sa stávajú čoraz ochotnejšími prejavu násillia schvaľovať a sami sú pripravení správať sa násilne. Takisto súčasná ekonomická situácia vyvoláva u ľudí pocit ohrozenia, čo môže vyústiť do boja s cieľom udržať sa v práci. Ak je na pracovisku tolerovaná politika ostrých lakťov, je prítomnosť mobbingu častejšia ako v prostredí s otvorenou atmosférou, kde nevládne strach.

Teror na pracovisku

Ľuďom niekedy nie je celkom jasné, čo to vlastne mobbing je, čím sa líši od šikanovania. Aj medzi odborníkmi sa môžeme stretnúť s rozdielnymi názormi. Rôzne výskumné tímy vo svete totiž používajú odlišnú terminológiu, keď opisujú vzájomné deštruktívne správanie zamestnancov na pracoviskách, žiakov škôl alebo mladých ľudí odvedených do armády.

V Austrálii a Británii sa používa termín šikanovanie bez ohľadu na konkrétnu sociálnu skupinu, v rámci ktorej k takému deštruktívnemu správaniu dochádza. V Spojených štátoch amerických a európskych krajinách je termín šikanovanie rezervovaný pre deštruktívne správanie detí v školách a termín mobbing

sa spája so správaním zamestnancov na pracovisku.

Čo je mobbing a ako prebieha?

Za mobbing teda budeme považovať časté, dlhodobé, systematické útoky a psychický nátlak spolupracovníkov, zameraný proti jednotlivcovi alebo skupine jednotlivcov.

Atmosféra a kompetencie

Riadiaci pracovníci môžu predchádzať mobbingu tým, že cielene budujú takú pracovnú atmosféru, ktorá nepodporuje príležitosti pre mobbing. Že úlohy a kompetencie sú jednotlivcom jasne vymedzené, informácie sú v rámci možností dostupné všetkým, vybraní jednotlivci nie sú preferovaní pred ostatnými, pracovné aj osobné konflikty sa nenechávajú nevyriešené a otvorené. V prípade ak vzťahy medzi spolupracovníkmi už narušené sú, mali by vedúci dať jednoznačne najavo, že správanie mobujúcich nie je vítané. Treba zasiahnuť včas, jasne opísať neželané správanie a dbať, aby sa neopakovalo. Pravdepodobnosť úspechu je tým vyššia, čím skôr sa intervencuje.

Obete mobbingu by sa po prvých útokoch mali pokúsiť útočníka osloviť, pokúsiť sa zistiť, čo konkrétne mu prekáža. Takýto otvorený rozhovor v prítomnosti kolegov má potenciál zaraziť ďalšie útoky. Dôležitou súčasťou obrany je mobbingový denník. Zapisujte si, čo sa konkrétne stalo, ako a kedy k jednotlivým útokom došlo. Jednotlivé útoky totiž vyzerajú ako drobnosti, ale v komplexnom pohľade dostávajú iný rozmer a poukazujú na závažnosť situácie.

Ak si nie ste istí, či útoky zo strany kolegu vnímate správne, porozprávajte sa o nich s niekým zo svojich známych mimo pracoviska. Okrem sociálnej podpory získate aj názor nezainteresovanej strany. Na obnovenie duševnej rovnováhy sa pokúste čo najkvalitnejšie relaxovať a aktívne oddychovať.

Zamestnancom rezortu obrany je k dispozícii e-mailová psychologická poradňa, ktorú prevádzkuje Personálny úrad OS SR. V prípade, že potrebujete pomoc alebo dobrú radu, ktorá súvisí s problémami na pracovisku, môžete napísať na adresu: psychoporadna@mil.sk.

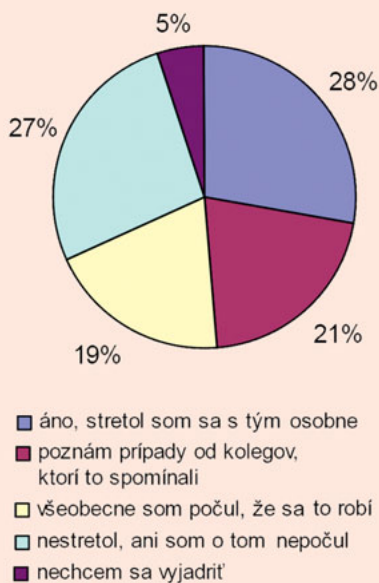
Hoci sa mobbing vyskytuje vo všetkých pracovných sférach, predsa len je jeho výskyt častejší vo veľkých firmách, štátnych a verejných inštitúciách, inštitúciách charakteristických prísnu hierarchiou. Aká je situácia v rámci OS SR? V roku 2007 realizoval Personálny úrad v Bratislave na vzorke 597 respondentov, príslušníkov ozbrojených síl, sociologický výskum, v rámci ktorého sa zistilo, že takmer 16,5 % odpovedajúcich pracuje v prostredí s vysokým rizikom mobbingu a približne 37 % respondentov v prostredí so stredným rizikom mobbingu (podľa metodiky B. Huberovej). Ako sa situácia odvtedy zmenila, sa dozvieme na nasledujúcich riadkoch.

Text: kpt. Michaela Štammová,
vojenská psychologička, Sekcia ľudských zdrojov MO SR

Sociológovia Oddelenia psychologických a sociologických činností Personálneho úradu OS SR v januári spracovali záverečnú správu zo sociologického výskumného projektu Identita profesionálnych vojakov, mobbing. Hlavným cieľom jednej zo skúmaných oblastí bolo zistiť, do akej miery profesionálni vojaci pripúšťajú existenciu mobbingu vo svojom vojenskom pracovnom prostredí.

Pri skúmaní problematiky mobbingu sme najskôr zisťovali, či sa respondenti niekedy stretli s tým, že by ich nadriadený konal neprimerane na vzniknutú situáciu z dôvodu svojej pozície, t.j. či využil svoje postavenie. Je zarážajúce, že s uvedenou situáciou má skúsenosť až 28 % respondentov. 21 % respondentov uviedlo, že pozná prípady mobbingu od kolegov, ktorí to spomínali, 19 % respondentov počulo, že sa to robí, 27 % respondentov sa s mobbingom nestretlo ani o tom nepočulo a 8 % sa k tomuto problému nechcelo vyjadriť.

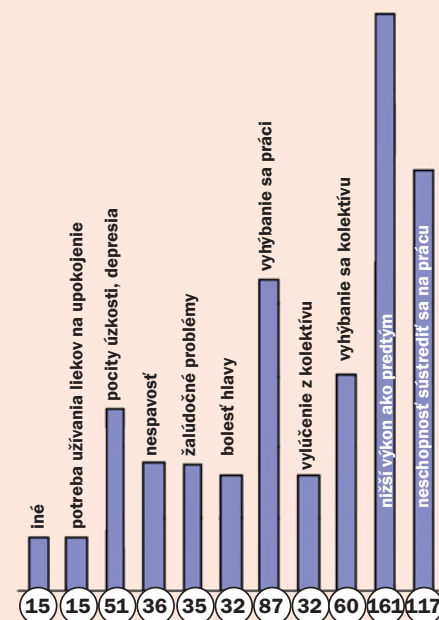
Graf č. 1 – Stretli ste sa s tým, že váš nadriadený konal neprimerane na vzniknutú situáciu z dôvodu svojej nadriadenej pozície? (v % odpovedí)

Výsledky prieskumu ukázali, že 25 % opýtaných sa počas výkonu vojenského povolania osobne stretlo s prípadmi, ktorých by sa dalo povedať, že išlo o mobbing, 19 % prostredníctvom kolegov, ktorí to spomínali a 16 % respondentov počulo, že sa to robí. 34 % opýtaných sa s mobbingom nestretlo ani o tom nepočulo a 6 % opýtaných sa k uvedenej otázke nechcelo vyjadriť.

Respondentov, ktorí odpovedali kladne na otázku: „Stretli ste sa počas výkonu vojenského povolania s prípadmi, v ktorých by sa dalo povedať, že išlo o mobbing?“, sme sa opýtali, ako vplýval mobbing na danú osobu pri vykonávaní práce. V tejto oblasti odpovedajúci najčastejšie uvádzali nižší pracovný výkon ako predtým, neschopnosť sústrediť sa na prácu a vyhýbanie sa práci (dovolenka, PN...).

Graf č. 3: Ako vplýval mobbing na danú osobu pri vykonávaní práce (respondenti mohli vybrať viac možností)

Realizovaný sociologický prieskum nám poskytol cenné informácie o mobbingu v Ozbrojených silách SR. Výskumu uvedenej problematiky sa Oddelenie psychologických a sociologických činností PÚ OS SR plánuje v budúcnosti venovať podrobnejšie.

Text: npor. Ivona Cinkaničová

Víťazka z Viedne

V apríli tohto roka vyhrala v kategórii žien nad 40 rokov maratónsky beh na prestížnom Viedenskom maratóne, pritom pred deviatimi rokmi ešte vôbec nebehala. Jitka Hudáková (1971) zo Základne stacionárnych komunikačných a informačných systémov Trenčín však vtedy zareagovala na návrh svojho manžela, aby si s ním išla zabehať. Odvtedy už maratónky nevyzula. Vytrvalostný beh napriek jeho namáhavosti považuje za najlepší relax.

Vo Viedni zabehla maratón najlepšie zo 193 súperiek v kategórii. „Teším sa, že časom 3:06:25 sa mi podaril zabehnúť

„osobák“ a dúfam, že sa dostanem aj pod tri hodiny,“ avizuje referentka pracoviska administratívnej bezpečnosti. Pri výške

158 cm a hmotnosti 47 kíl má ideálnu vytrvaleckú postavu. V rámci zimnej prípravy nabehala priemerne až 800 kilometrov za mesiac. Spravidla aj so svojím manželom, majorom Jurajom Hudákom (oba na fotografii), ktorý pracuje tiež na ZaSKIS v Trenčíne a je aj jej trénerom. Metodicky obom pomáha bývalý výborný bežec a riaditeľ Dukly Banská Bystrica plukovník vo výslužbe Andrej Zeleňanský. „Manžel mal vo Viedni čas 2 hodiny 54 minút, takže ho pomaly dobieham,“ zasmeje sa pani Jitka, matka dvoch detí. Vlni bola tretia na Majstrovstvách SR v polmaratóne a v roku 2008 v Košiciach získala bronz na majstrovstvách Slovenska v maratóne. Minulý rok si o. i. doviezla spomedzi pol tisícky žien maratónsky bronz z Krakova. Vzhľadom na to, že je čistá amatérka, klobúk dole! A ešte niečo. Manželia Hudákovci sa pred piatimi rokmi podujali organizovať bežecké podujatie zamerané predovšetkým pre deti s názvom „Beh o pohár festivalu HoryZonty“. Koná sa v Trenčíne každoročne v novembri. „Postupne sa naše preteky rozrástli a naposledy sme mali na štarte už vyše 300 malých aj dospelých bežcov. Ďakujeme preto viacerým našim kolegom najmä z trenčianskej základne KIS, ktorí nám pomáhajú pri ich organizácii.“

Samozrejme, treba dodať, že bežecký pár Hudákovcov sa chystá aj na premiérové jesenné majstrovstvá rezortu obrany v polmaratóne, ktoré sa pobežia 7. septembra v rámci Banskobystrického maratónu.

Text: Pavol Vitko

Foto: archív J.H.

Kickbox s armádou súvisí

V kickboxe patrí k slovenskej špičke a medzi elitnými borcami vyhráva už aj na európskej úrovni. Vojak Lukáš Debnár (1992, na fotografii vľavo) zo Sabinova pritom vstúpil do ozbrojených síl hneď po maturite najmä preto, lebo podľa neho bojové športy súvisia s výcvikom vojakov.

Lákal ho hlavne individuálny chlapecký šport. Preto po desaťročí hokejových tréningov vstúpil ako 16-ročný do arény bojovníkov. Dnes v prešovskej posádke pôsobí ako vodič spojovacieho družstva a zároveň súťaží za Kickboxing Club Panther Prešov. No a ako sa mu darí? „V roku 2012 som bol vo váhovej kategórii do 75 kilogramov druhý vicemajster SR v ľahkom štýle (kicklight) a vicemajster Slovenska v tvrdom štýle (K1). Predvlani som bol aj absolútny víťaz Slovenského pohára v K1. Vlni som bol už dvojnásobný majster Slovenskej republiky v oboch kategóriách,“ vytratáva svoje úspechy na domácej pôde. Je aj slovenský reprezentant. Na Európskom pohári v Chorvátsku bol tento rok vo februári druhý. Marcový medzinárodný turnaj v Lotyšsku a májový v Poľsku dokonca vyhral.

Pravdaže, zaujíma nás, čím sa odlišuje boj v ľahkom a tvrdom štýle. Vysvetľuje: „V tom ľahkom sa súťaž na tatami, sila úderov by mala byť kontrolovaná a ide skôr o body. V tvrdom štýle športovci proti sebe nastupujú v ringu, dovolených je viac druhov kontaktných úderov bez obmedzenia sily a bojuje sa častejšie na KO. V oboch kategóriách máte pritom chránenú hlavu plus priehlavok a holene nôh. Na rukách máte boxerské rukavice. Pravdaže, na každej úrovni je vždy povinný chránič na zuby a suspensor.“ Lukáš začínal pri ľahkom štýle. Už však prešiel len na tvrdé kontakty. A to je určite aj väčšia hrozba zranení:

„Áno, nebývajú zriedkavé. Bežné sú najmä zlomeniny. No mne sa nateraz vážnejšie zranenia vyhli.“ Keď sa ho pýtame, či je to preto, že je dobrý, dodáva, že treba mať aj šťastie. Borec, ktorý meria 180 cm a pred pretekmi vždy zhadzuje na predpísanú váhu zo svojich bežných 79 kilogramov, si pritom vie predstaviť, že ho ozbrojené sily vyšlú aj do vojenskej operácie: „To bola druhá vec, pre ktorú som do armády vstupoval.“

Text: Pavol Vitko • Foto: archív L.D.

ŠTYL

KULTÚRA • ZÁBAVA • VOĽNÝ ČAS

22. ročník Art Film Festu, ktorý sa uskutoční od 21. do 27. júna 2014 v Trenčianskych Tepliciach a Trenčíne, predstaví najnovšie a najpozoruhodnejšie filmy svetovej a slovenskej kinematografie. Divákovi ponúkne v exkluzívnych slovenských premiérach diela uznávaných a slávnych režisérskych osobností, ale aj nových talentov. Partnerom festivalu je aj Ministerstvo obrany Slovenskej republiky.

21. – 27. jún 2014
www.artfilmfest.sk | www.predpredaj.sk

artfilmfest
22. MEDZINÁRODNÝ FILMOVÝ FESTIVAL
TRENČIANSKE TEPLICE
TRENČÍN

FORZA
MESTO
TRENČÍN
TRENČÍN
KÚPELE
TRENČÍN

Festival finančne podporili: AUDIOVIZUÁLNY FOND MINISTERSTVO OBRANY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Festival sa koná pod záštitou predsedu vlády Slovenskej republiky Roberta Fica

Jadro Art Film Festu by mali tvoriť Trenčianske Teplice. V kúpeľnom parku sa už tradične udejú verejné ceremónie laureátov Hercovej misie. Najväčším festivalovým kinom však bude rovnako ako po minulé roky Posádkový klub OS SR (Dom armády) v Trenčíne.

V ostro sledovanej MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽI HRANÝCH FILMOV sa stretnú diela autorov z celého sveta, ktoré sa pred medzinárodnou porotou budú uchádzať o Modrých anjelov. Medzinárodná súťaž krátkych filmov prinesie do festivalových kín plejádu hraných, dokumentárnych, animovaných i experimentálnych snímok z rôznych kútov planéty.

Účastníci festivalu sa budú môcť nielen opäť osobne stretnúť s pozvanými významnými osobnosťami filmového sveta – novými laureátmi ocenení Hercova misia a Zlatá kamera, ale aj pozrieť si ich špičkové diela.

Tohtoročný program sa skladá z dvanástich sekcií. V sekcii OKOLO SVETA uvidia

diváci dramatický príbeh Joe režiséra Davida Gordona Greena, s Nicolasom Cageom v titulnej úlohe. EURÓPSKE ZÁKUTIA sa orientujú na najzaujímavejšie kinematografické diela starého kontinentu. SLOVENSKÁ SEZÓNA ponúkne novinky domácich tvorcov, ktoré v tomto roku rezonovali v slovenských kinách, ale aj čerstvé premiérové tituly. LÁSKA A ANARCHIA opäť predstaví najhorúcejšie trendy nezávislého filmu z ázijského, európskeho aj amerického priestoru. PRÍSĽUBY Z VÝCHODU naservirujú vybrané lahôdky z ázijskej filmovej kuchyne a NOČNÁ PREHLIADKA s extravagantnými filmami zaklinčuje každý festivalový deň.

Novým bodom programu bude profilová prehliadka diel významného, ale dnes viac-menej zabudnutého britského tvorcu Alana Clarka, ktorý bol v 70. rokoch súputníkom takých legend ako Ken Loach, Mike Leigh alebo Stephen Frears. Ďalšou, pre nás najvýznamnejšou novinkou je sekcia nazvaná VOJNA A FILM, v ktorej si diváci pozerú kla-

sické filmové diela nazerajúce na vojenské dejiny. V roku 2014 si totiž aj Art Film Fest pripomína 100 rokov od začiatku prvej svetovej vojny, 75 rokov od vypuknutia druhej svetovej vojny aj 70. výročie Slovenského národného povstania. Nie náhodou sa jedným z partnerov festivalu v tomto roku stalo aj Ministerstvo obrany SR.

Vstupenka na celý festival vyjde na 15 eur, na mieste bude stať 20 eur. Držitelia preukazov EURO<26, ITIC, ZTP alebo ZTPs, členovia filmových klubov si môžu v predpredaji do 20. júna 2014 kúpiť permanentky za 10 eur. Študenti, ktorí neprekročili 26 rokov, môžu získať vstup na celý festival len za 5 eur. Za rovnakú sumu si zlacnený cinepass budú môcť kúpiť dôchodcovia. Seniorov, ktorí majú trvalý pobyt v Trenčianskom kraji, dokonca vyjde len na dve eurá.

Podrobné informácie hľadajte na stránke
www.artfilmfest.sk.

Foto: ART FILM FEST

Kamera pre extrémistov

Spoločnosť Panasonic predstavila prvú prenosnú kameru na svete s ultravysokým rozlíšením 4K pri 25 obrázkoch za sekundu, odolnú vode i prachu HX-A500. Časť s objektívom má hmotnosť 31 g, telo 119 g. Keďže najrizikovejším momentom videozáznamu sú rýchle akcie, výškové zmeny a prudké pohyby, Panasonic vybavil AX500 funkciou Level Shot, ktorá vyrovnáva prudké zmeny sklonu snímania. V kombinácii s kvalitným optickým stabilizátorom je rozostrenie obrazu minimálne. Kamera umožňuje spomalený záznam 200 snímok za sekundu (848 × 480), 100 snímok za sekundu (1 280 × 720) alebo 50 snímok za sekundu (1 920 × 1 080). Displej je integrovaný v tele kamery, záznam možno distribuovať prostredníctvom technológie NFC aj bez pripojenia Wi-Fi.

FILM

Svetlá strana Mesiaca

Slovenská distribučná spoločnosť Europe Film v júni prináša do našich kín snímku talianskeho scenáristu a režiséra Massima Guglielmiho *La prima notte della luna*, ktorá vznikla v taliansko-švajčiarsko-poľsko-ruskej koprodukcii v roku 2010. Rozpráva vymyslený príbeh Tone – netere jedného z prvých ruských kozmonautov Vladimira Komarova. Mladá žena sníva o kariére kozmonautky a v 60. rokoch minulého storočia sa jej skutočne podarí dostať do tímu, pripravujúceho sa na ruské pristátie na Mesiaci. Lenže dievča sa najskôr zaľúbi do nádejného profesionálneho boxera Michaila, ktorý nemá správny pôvod ani politický profil. Potom sa postaví proti sexuálnemu obťažovaniu zo strany nadriadeného dôstojníka – a napokon podľahne čaru amerického agenta. Toňa si musí vybrať medzi kariérou, skutočnou láskou a materiálne zabezpečeným životom na Západe.

VIDEO

Memphiská kráska

Americko-britsko-japonský realistický vojnový film škótskeho režiséra Michaela Caton-Jonesa z roku 1990 rozpráva o amerických letcoch, slúžiacich počas druhej svetovej vojny vo Veľkej Británii ako posádka lietajúcej pevnosti B-17, prezývanej podľa kresby na trupe *Memphiská kráska*. Pod vedením kapitána Dearborna absolvovali dvadsaťštyri náletov na Nemecko. Pred skončením služby ich čaká posledná úloha: útok na Brémy 17. mája 1944. Účinkujú Matthew Modine, Eric Stoltz, Tate Donovan, David Strathairn, Billy Zane, Sean Astin, John Lithgow a ďalší. Zrekonštruovaný obraz vo vysokom rozlíšení a so šesťkanálovým zvukom DTS-HD Master Audio sú zárukou silného zážitku. Medzi bonusmi nechýba pôvodný filmový dokument Williama Wylera *Príbeh lietajúcej pevnosti* z roku 1944.

Hodinky švajčiarskych vojakov

V roku 1884 si Karl Elsener v centrálnej časti Švajčiarska v mestečku Ibach-Schwyz otvoril nožiarstvo. Za 130 rokov sa podnik Victorinox stal legendou. Okrem univerzálnych vreckových nožíkov vyrába s príslovečnou švajčiarskou solídnosťou aj náramkové hodinky. Na nedávnom veľtrhu Baselword spoločnosť predstavila novú kolekciu hodínok z nehrdzavejúcej ocele, nazvanú Inox. Viac ako 130 testov dokázalo, že vydržia pád na betón z výšky 10 m, zaťaženie 65 ton (!), vlhko – dokonca dvojhodinové pranie v automatickej práčke. Odolávajú vode do hĺbky 200 m, neublíži im piesočná búrka, mráz -51°C ani horúčava $+71^{\circ}\text{C}$. Zvládnú preťaženie až do 12 G, vzdorujú benzínom, rozpúšťadlám, olejom a ďalším chemikáliám. Zafírové sklíčko s reflexnou vrstvou odolá škrabancom, ochrániť ho však možno odnímateľným krytom z nylonu a silikónu. Do predaja by sa mali dostať na jeseň za dosiaľ nezverejnené ceny.

KNIHA

Pevnosť s deviatimi vežami

Bravúrne napísaný autobiografický román Qaisa Akbara Omara je dojímavým záznamom o tom, ako človek prežíva v zajatí strachu a brutality. Je svedectvom o dôležitosti rodiny vo chvíľach, keď sa sused obracia proti susedovi, ale aj drastickým pohľadom na desaťročie Afganistanu pred zásahom NATO. Pre mladého Kvajsa bol Kábul mestom záhrad, kde zo strechy domu starého otca púšťal s inými chlapcami šarkanov, kým jeho rodičia, strýkovia, ujcovia a tety popíjali čaj. Bol to čas, keď sa rozprávali príbehy, recitovali básne, obchodovalo sa s kobercami a dohadovali sa manželstvá. Potom vypukla občianska vojna. Štvrt', v ktorej Kvajsova rodina žila, sa ocitla na frontovej čiare konfliktu. Strhujúci príbeh z vojny, videný detským očami, získal nadšené recenzie i viaceré ocenenia.

VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDÁR

1. jún

1944 V meste Sadagura na juhozápade Ukrajiny sa tvorila 3. čs. samostatná brigáda v ZSSR

3. jún

1809 Francúzske vojsko po generálnom útoku obsadilo bratislavskú Petržalku

4. jún

1944 Spojenecké vojská obsadili Rím

5. jún

1624 Na západné Slovensko vpadli z Moravy kozáci v službách cisára Ferdinanda II. a vyplnili Nové Mesto nad Váhom ako odplatu za účasť na ťažení Gabriela Betlena na Morave

6. jún

1919 Začiatok rusko-fínskej vojny o Karelsko.

1944 Spojenecké vojská začali inváziu v Normandii v severnom Francúzsku; operácia Overlord sa zapísala do dejín ako deň D

13. jún

1944 Nemecko uskutočnilo prvý útok raketami V-1 proti Veľkej Británii

15. jún

1389 V bitke na Kosovom poli Osmanská ríša porazila Srbov a začala susediť s Uhorskom

1944 Americké sily obsadili ostrov Saipan v Tichom oceáne

16. jún

1919 Vyhlásili Slovenskú republiku rád v Prešove

1944 Americké letecké zväzy bombardovali Bratislavu

18. jún

1979 Prezident USA J. Carter a generálny tajomník ÚV KSSZ L. I. Brežnev podpísali vo Viedni zmluvu SALT II, obmedzujúcu jadrové zbrojenie

24. jún

1859 V bitke pri talianskom Solferine utrpela rakúska armáda definitívnu porážku od sardínsko-francúzskeho bloku

28. jún

1914 V Sarajeve spáchali atentát na rakúsko-uhorského následníka trónu Františka Ferdinanda d'Este

1919 V Paríži podpísali Versailleskú mierovú zmluvu

30. jún

1919 Maďarské bolševické vojská sa začali sťahovať zo Slovenska, Slovenská republika rád zanikla

Zostavila: Mária Stanová, VHÚ

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

Existujú nejaké predpisy či odporúčania, čo môžem alebo nemôžem jesť a piť počas nasadenia v operáciách alebo doma pri služobnej činnosti, pravdaže, okrem zákazu alkoholu a drog?

Partnerské krajiny NATO nasadzujú do spoločných operácií odborníkov, ktorí majú túto oblasť pod drobnohľadom a sú vypracované štandardy, ktoré dodávatelia vody a potravín musia dodržiavať. Zodpovednosť každého voči sebe a svojmu zdraviu je najdôležitejším faktorom. Nebezpečenstvo ochorenia z potravín a vody je možné eliminovať dodržiavaním **10 pravidiel:**

1. Výber zdravotne neškodných potravín: Mnohé potraviny ako ovocie a zelenina sú z hľadiska biologickej hodnoty najlepšie v prirodzenom stave, iné sa musia spracovať, aby sa stali zdravotne neškodnými a trvanlivejšími. Potraviny, ktoré sú vhodné na konzumovanie v surovom stave, si vyžadujú dôkladné umytie v prevarenej vode.

2. Zabezpečenie dokonalého prevarenia a prepečenia potravín: Surové potraviny, najmä živočíšneho pôvodu, môžu byť kontaminované patogénnymi mikroorganizmami. Elimináciu dosiahneme dôkladným tepelným ošetrením. Vo všetkých častiach potraviny musí teplota dosiahnuť minimálne 70 °C.

3. Bezodkladná konzumácia stravy po uvarení: Hotové pokrmy sa musia podávať bezprostredne po tepelnom dohotovení, najneskôr 3 hodiny od technologického spracovania. Teplota hutných pokrmov nesmie klesnúť pod 60 °C a tekutých pokrmov pod 65 °C.

4. Zásady uchovávania uvarených potravín: Ak musíme stravu pripraviť v časovom predstihu, treba zabezpečiť, aby boli uchované buď v teplom stave (najmenej 65 °C), alebo v studenom (od 0° do 4 °C). Ochladenie pokrmov musí byť dosiahnuté do 90 minút od ich prípravy, pred podávaním musia byť ohriate tak, aby teplota v strede pokrmu dosiahla aspoň 70 °C. Do chladiarne sa nesmú dávať nevychladnuté pokrmy. Chladiareň nesmie byť preplnená.

5. Dôkladný ohrev už raz uvarenej potraviny pred jej konzumáciou: Najúčinnější ochrana pred mikroorganizmami, ktoré sa mohli namnožiť v priebehu uchovávania potraviny po uvarení, znamená dosiahnuť teplotu aspoň 70 °C vo všetkých častiach potraviny.

6. Zabránenie kontaktu medzi surovými a uvarenými potravinami: Bezpečne uvarené potraviny môžu byť sekundárne kontaminované i ľahkým dotykom so surovými potravinami. Prenesené mikroorganizmy sa začnú rýchlo množiť a môžu spôsobiť ochorenie.

7. Opakované umývanie rúk: Ruky treba dôkladne umývať pred začiatkom prípravy potravín a pri akomkoľvek prerušení kuchynskej práce. To isté platí aj po použití WC.

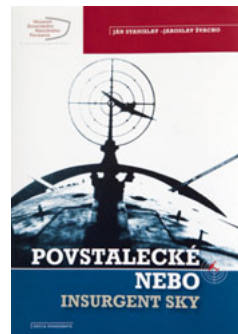
8. Udržiavanie kuchynského zariadenia v čistote: Pracovné plochy a pracovné pomôcky určené na prípravu pokrmov treba neustále udržiavané v dôkladnej čistote.

9. Ochrana potravín pred hmyzom, hlodavcami a inými zvieratami: Hmyz, hlodavce a zvieratá sú potenciálnymi nosičmi patogénnej mikroflóry, ktorá môže spôsobiť ochorenia z potravín.

10. Používanie iba pitnej vody: Na prípravu pokrmov a nápojov sa smie používať len pitná voda z overeného a schváleného vodného zdroja.

Povstalecké nebo

Historik Ján Stanislav a plukovník leteckta v zálohe Jaroslav Švacho v reprezentatívnej publikácii Povstalecké nebo nepíšu len o letcoch v SNP, ale začínajú vznikom a formovaním 2. čs. samostatnej paradesantnej brigády v ZSSR. Prezентujú aj sovietskú a spojeneckú leteckú pomoc Povstaniu. Predstavujú tiež nemeckú Luftwafe dislokovanú na území súčasnej Slovenskej republiky. Na vyše 300 stranách formátu A4 prinášajú jedinečný pohľad na obdobie, keď sa slovenskí letci s pomocou partnerov na východnom aj západnom fronte postavili proti nacizmu. Historické svedectvo stojí na dobových fotografiách. Kniha v ostatnom období patrí k najlepšiemu, čo v tejto oblasti o SNP vyšlo. Vydal ju Klub priateľov Múzea Slovenského národného povstania a prispelo aj Veľvyslanectvo USA na Slovensku. Texty sú v slovenčine aj v angličtine. Predslov napísal americký letec L. G. Baumgarten, ktorého lietadlo 20. novembra 1944 havarovalo nad územím Slovenska.

Vojnová kronika

Odborný časopis Múzea Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici Vojnová kronika má podľa generálneho riaditeľa múzea Stanislava Mičeva za cieľ najmä popularizovať výsledky vedeckej práce historikov, ktorí sa zaoberajú obdobím druhej svetovej vojny na Slovensku a v zahraničí. Začal vychádzať predviani ako polročník na 74 stranách vo formáte A4. K dispozícii je vo vybranej sieti kníhkupectiev. V najnovšom vydaní sa Martina Vaganečková venuje židovskej otázke v nacistickom Nemecku do roku 1939, Pavol Šteiner analyzuje boje medzi Ipľom a Hronom v decembri 1944 a nájdeme tu i spomienky vlastenca a šéfredaktora povstaleckého časopisu ČAS Ivana Thurza (1882 – 1964) na jeho činnosť v Povstaní. Redakcia približuje aj výstavu Vlaky vo vojne, ktorá sa konala v holandskom Utrechte a kde Múzeum SNP úspešne prezentovalo pancierový vlak Štefánik. Aj ako inšpirácia pre našich múzejníkov môže slúžiť článok Múzeum II. svetovej vojny v Gdansku – koncepcia a činnosť.

Silové prostriedky medzinárodne

Nie veľa slovenských publikácií s tematikou medzinárodnej bezpečnosti sa dočká aj anglického vydania tak, ako v prípade knihy Použitie silových prostriedkov v medzinárodných vzťahoch. Aktuálnu verziu rovnako ako slovenský originál vydalo vydavateľstvo SAV Veda. Jej autor Daniel Šmihula v súčasnosti pôsobí na Stálej delegácii SR pri NATO v Bruseli. V knihe analyzuje právnu a morálnu klasifikáciu vojen, nedovolené použitie násilia, inštitút humanitárnej intervencie v medzinárodnom práve či totálnu vojnu v jadrovom veku. Šmihula, ktorý má doktorát z medicíny, teórie politiky práva aj z medzinárodného práva, sa dlhodobo zaoberá základnými princípmi fungovania medzinárodného systému, vzájomnou podmienenosťou vnútornej a zahraničnej politiky a taktiež fenoménom násilia v medzinárodných vzťahoch. V slovenskom politickom myslení vo vzťahu k vojne a mieru do značnej miery narušuje tradičný pacifistický princíp. K jeho najnovším publikáciám patria diela Evolúcia práva a O práve a štáte.

Pavol Vitko

MVDr. Peter Filip, pplk. MVDr. Jozef Németh

MILITARY ENGLISH

PSYOP – THE WAR OF THE MIND

Pripravila Nadežda Kochmanová • Foto: U.S. Air Force

P psychological Operations or PSYOP are operations planned to convey selected information and indicators to audiences to influence their emotions, motives, objective reasoning, and ultimately the behavior of organizations, groups, and individuals.

During World War II the United States defined psychological warfare as one that “employs any weapon to influence the mind of the enemy. The weapons are psychological only in the effect they produce and not because of the weapons themselves.”

This definition withstood the test of time: modern PSYOP missions use propaganda and counterpropaganda to induce or reinforce opinions, emotions, attitudes, and behavior of hostile foreign groups in such a way as to support the achievement of national objectives. Typical tools employed in PSYOP include the distribution of pamphlets that encourage desertion or provide instructions on how troops should surrender; radio programming, such as Lord Haw-Haw in World War II or the German Voice of Freedom radio station targeting Afghans today; deceptive “false flag” operations designed to frame entities, groups or nations other than those who actually planned and executed them; fabricating false evidence; shocking the enemy into awe by tactically employing a barrage fire or a massive campaign to discourage opposition (e.g. Operation Desert Shield), and a number of other techniques, most of which were developed during World War II or earlier, and have been used to some degree in every conflict since.

The roots of modern psychological operations are linked to the First World War, where both sides employed airplanes to drop aerial leaflets over the front designed to provoke dissent, rebellion and defection. Radio propaganda and diplomatic service were used to deliver tailored pieces of information to targeted audience behind the enemy lines. A little known fact is that in WWI the United Kingdom enlisted well-known British writers to help on the propaganda front: Arthur Conan Doyle, Thomas Hardy, Rudyard Kipling and H. G. Wells helped write and design pamphlets, documenting both actual and fictitious atrocities committed by the German army in Belgium.

Psychological operations reached their height in World War II, when the Nazi mass propaganda succeeded in influencing the minds of the German population for decades to come. The name of Hitler’s Propaganda

Minister Joseph Goebbels became the synonym for fervent, unscrupulous machinery focused solely on strengthening the morale of German citizens while weakening that of their opponents.

During WWII, the British made extensive use of military deception – combining fictional orders of battle, visual deception and double agents. During the lead up to the Allied invasion of Normandy a general strategy was set up to mislead German high command as to the exact date and location of the invasion. Operation Titanic involved the RAF dropping fake paratroopers to the east and west of the Normandy landings.

Today (as shown in Ukraine as of late) the latest technology and vast resources have redesigned the shape of PSYOP. State controlled TV, radio and newspaper companies, various intelligence agencies and social network operators joined forces to achieve the sole objective: disinformation, manipulation of the public opinion at home and abroad, using fake photos and doctored videos, disseminating false information, twisting the truth to present a different picture of what is actually going on, taping and publishing phone-calls on YouTube, scattering specific messages throughout the Internet in various languages, etc. In short: in the 21st century the war of the mind is raging around us more than ever.

GLOSSARY

- **atrocities** [ə'trɒsɪtɪz] – ukrutnosti, zverstvá; • **awe** [ɔ:] – úžas; • **barrage fire** ['bærɑ:ʒ 'faɪə] – sústredená (krycia) paľba; • **convey** [kən'veɪ] – tlmočiť, vyjadriť;
- **deceptive** [dɪ'septɪv] – klamný, falošný; • **defection** [dɪ'fekʃən] – dezercia; • **dissent** [dɪ'sent] – dissent, rebélie; • **fervent** ['fɜ:vənt] – zapálený, vášnivý;
- **frame** [freɪm] – zinscenovať, hodiť na niekoho;
- **machinery** [mə'ʃɪnəri] – mašinéria; • **reinforce** [rɪ'm'fɔ:s] – posilniť, podporiť; • **scattering** ['skætɪŋ] – roztrúsiť, rozptýliť; • **tailored** ['teɪləd] – ušitý na mieru.

Major PaedDr.
Jozef Michalov, št.
kaplán prešovskej
mechanizovanej brigády

DUCHOVNÉ SLOVO

Na pol ceste

Ako tie dni, ba celé roky letia. Len pred nedávnom sme otvárali šampanské a vítali rok 2014. Keď som bol žiakom strednej školy, tak si pamätám, ako sme s kamarátmi počítali, koľko rokov budeme mať, keď príde ten magický dátum, rok 2000. A či sa ho vôbec dožijeme. Hektika v osobnom alebo v profesnom živote nám neponúka čas na pozastavenie, bilancovanie prežitého. Nemáme čas na radosť, čas tešiť sa z prežívaných dní a prítomnosti. V začiatkoch novej éry, sme si naivne mysleli, že výdobytky techniky, teda počítače, mobily nám uľahčia a zjednodusia život. No opak je pravdou. Máme málo času na prácu, na seba, žiaľ, i na svojich najbližších. So zrýchľovaním operačných možností svojich počítačov a mobilov zrýchľujeme aj svoje pracovné i životné tempo. Ale ako dlho sme schopní takto zrýchľovať? A kde je hranica, či bod, v ktorom dosiahneme maximum?

Žiaľ, nároky na človeka sa budú stále zvyšovať. Dynamika vojenského života nás nenecháva spokojne si hovieť vo svojich funkciách. Nové úlohy a výzvy spojené s výcvikom, či reorganizačné zmeny našich útvarov, vychádzajúce z požiadaviek reálneho udržania spôsobilostí našich ozbrojených síl a schopností plnenia medzinárodných záväzkov, a to ešte s prihliadnutím na ekonomické možnosti a obmedzenia, našim veliteľom a v konečnom dôsledku každému vojakovi nedovoľia pokojne spať. Núti nás často siahnuť až na dno fyzických, či psychických síl.

Aj nároky človeka sa zvyšujú. Možno rozrastajúca sa rodina či zmena miesta výkonu služby nás núti zmeniť bývanie. Treba zabezpečiť iný byt, dom. Bez hypotéky to však väčšinou nejde. Strach, neistota z budúcnosti nás nenechávajú pokojnými. A znova, strach zo straty istôt nám nepridáva na pohode.

Dostali sme svoj život ako vzácny dar. A darca života nechce, aby sme ho prežili v neustálom strachu, v strese. Možno až neľudskom boji o neisté istoty, ktoré nás zdanlivo robia šťastnými, ale ktoré nás môžu obrať o veľa. O rodinu, priateľov, o ten ozajstný pokoj. Keďže táto rubrika nesie názov duchovné slovo, tak s bážňou chcem poznamenať, že nás to môže obrať aj o život, ten večný.

A preto, keď vstupujeme do obdobia prázdnin a dovolení, želám nám všetkým, aby sme sa na polceste roka 2014 dokázali pozastaviť, oddýchnuť si v kruhu svojich najbližších a priateľov. Kiežby polčas roka 2014 bol pre nás časom objavenia toho, že nič nie je také zlé a ťažké, ako sa na prvý pohľad zdá.

V OBRANE č. 5/2014 v rubrike Duchovné slovo, kde publikoval článok generálny duchovný Ekumenickej služby v OS SR a OZ SR pplk. Mgr. Marian Bodolló, došlo k zámene titulku. Ten mal správne znieť Dedičstvo otcov zachovaj nám, Pane!

Ospravedlňujeme sa.

Ošetrenie v poľných podmienkach

Improvizované podmienky predstavujú v Centre výcviku Lešť simuláciu poranení v terénnych podmienkach, ktoré sa čo možno najviac približujú realite. Vo vyhradených priestoroch sa simulujú poranenia, s ktorými sa môžu vojaci najčastejšie stretnúť v zahraničných misiách a operáciách. Medzi najviac simulované poranenia patria: zavalenie, poranenie spôsobené výbuchom munície, strelné poranenia, pád z výšky, vrtuľníka...

Na simuláciu týchto poranení využívame priestory, ktoré slúžia pre nácvik hromadných nešťastí, medicíny katastrof a pre potreby záchranných zložiek. Svoje zručnosti, či už pri vyslobodzovaní z ruín zhoreniska alebo pri ošetrovaní zranených, si môžu precvičiť nielen príslušníci ozbrojených síl, ale aj hasiči, záchranári, študenti fakulty zdravotníctva, policajti, kynológovia.

Užitočný komplex na Lešti

Zdravotnícke a záchrannárske činnosti sa dokonale precvičia v priestoroch komplexu hasičsko-záchrannárskych trenažérov Jakub Village: Umožňujú výcvik prieskumu a vyhodnotenia kritických situácií v osade a v priľahlom okolí pri požiari, ekologických a živelných katastrofách. Ale aj pri dopravných nehodách na cestách, železničiach a v leteckej doprave. Umožňujú vyhľadávanie ohrozených osôb, ich vyťahnutie, prvú pomoc a potom transport; likvidáciu následkov požiarov, ekologických katastrof a dopravných nehôd. Komplex zabezpečuje podmienky na činnosti so záchrannými psami, budovanie poľných zdravotníckych zariadení a miest provizórneho uloženia, výcvik zodolňovania budov a overovanie zdravotníckych a záchrannárskych techník. V neposlednom rade je ideálnym miestom aj na výcvik súčinnosti zložiek Integrovaného záchranného systému.

V rámci komplexu sa nachádza horiaci budova, vlaková stanica slúžiaca na simuláciu hromadných nehôd vlaku, autobusu, osobných a nákladných áut. Ďalšou z možností nácviku je aj trenažér vrtuľníka (Jakub Koloseum) pohybujúci sa nad vodnou

hladinou nádrže, lezecká stena (Jakub Building), skalné bralá a mnohé iné. Každý účastník výcviku, či už ozbrojených síl alebo iných zložiek, má možnosť výberu variantu, ktorý je pre jeho prácu najaktuálnejší. Pri všetkých kurzoch sa kladie veľký dôraz na poskytnutie adekvátnej zdravotníckej pomoci.

Vojaci, ktorí v našom zariadení absolvujú kurzy, ako napríklad strelecký, lezecký, potápačský, kurz sebaobrany, boj zblízka alebo výcvik v rámci predprípravy na zahraničnú misiu a operáciu, majú zároveň možnosť využiť spoluprácu sestier, rehabilitačných pracovníkov a lekára. Absolvujú hodiny teoretickej aj praktickej zdravotnej prípravy. Učia sa, ako správne pomôcť svojmu zranenému kolegovi, ale v prípade potreby aj sebe samému.

Simulácia reálnej činnosti

Prostredníctvom výučby sprostredkovanej sestrami a lekárom si potom osvojujú teoretické vedomosti, ktoré si vzápätí v praktickej časti výučby precvičia. Sestry pripravujú simuláciu jednotlivých poranení v terénnych podmienkach alebo priamo v budove – v priestoroch telocvične. V nej sa uskutočňujú aj niektoré z kurzov. Tieto cvičenia im umožnia včas, ešte pred odchodom na zahraničnú misiu a operáciu, odhaliť prípadné nedostatky vo vedomostiach a zručnostiach. Aby odchádzali do operácií medzinárodného krízového manažmentu náležite pripravení a vedeli včas a správne reagovať na vzniknutú situáciu. Práve to im môže zachrániť život a zdravie.

Časť vojakov, ktorí majú za sebou už zahraničné pôsobenie, podobné nácviky prvej pomoci absolvovali v minulosti. Takže táto problematika im nie je až natoľko cudzia. Lenže nájdu sa medzi nimi aj takí, pre ktorých je cvičenie takéhoto druhu úplnou novinkou. Práve rozmanitosť využitia možností, či už ide o priestory, v ktorých cvičenia prebiehajú, alebo imitačné pomôcky, figuríny, dymovnice, delobuchy a iné, prispieva k vytvoreniu reálneho obrazu živelných katastrof, nehôd, poranení. Také cvičenia sú pre účastníkov veľmi zaujímavé a radi absorbujú nové poznatky, informácie z danej oblasti. Na základe skúseností z misií a operácií sa snažíme do spomínanej zdravotníckej prípravy aktuálne zapracovať všetky najnovšie poznatky. Napríklad aj z operácie ISAF v Afganistane.

Text: rtn. Mgr. Mariana Švantnerová, Centrum výcviku Lešť

Foto: Jozef Žiak

PSYCHOLÓG RADÍ

kpt. Martin Bittner

Mobbing teror bez konca?

O mobbingu (z angl. to mob = vulgárne vynadať, vrhnúť sa na...) hovoríme, ak sa akékoľvek znevažovanie a intrigy stávajú rutinou a ak na niektorú osobu útočí systematicky aspoň raz za týždeň počas aspoň pol roka jedna alebo viac osôb. Platí, že jednotlivé prípady nemusia byť nápadné či závažné a často sa to odbije len ako nedorozumenie. Práve to postihnutým tak často sťažuje reakciu a len ťažko sa odlišuje, či je to dielo náhody alebo či už prebieha cielavedomé sprisahanie. Z mobbingu ľudia chorejú. Psychicky aj fyzicky. Mobbing totiž doslova znamená vylúčenie a vystavuje postihnutých extrémnemu sociálnemu stresu, ktorého dôsledkom sú depresie, poruchy koncentrácie, pochybnosti o sebe, stavy úzkosti až psychiatrické syndrómy a myšlienky na samovraždu. Okrem toho sú časté poruchy srdca a krvného obehu, zvieravé dýchanie, bolesti hlavy, šije a chrbta, kožné choroby, poruchy spánku a ochorenia žalúdka. Psychický teror je ničivý, mnoho expertov dokonca nepovažuje slovo mobbing za vhodné zvolený výraz, nakoľko znie ako druh športu a vlastne znežňuje proces, ktorý človeka nivočí, psychicky ho znásilňuje, znásilňuje jeho dušu. Ak sa tomuto problému, ktorý sa v spoločnosti vyskytuje v prevažne skrytej forme, nebude venovať náležitá pozornosť, tak vyčíslené straty mnohých prekvapia. Psychická vojna je totiž veľmi drahá. Obete mobbingu sú často celé mesiace vypísané ako práceneschopné, napr. v Nemecku sa tieto straty vyšplhali v roku 2003 na 30 miliárd eur ročne. Okrem priamych výpadkov vznikajú aj ďalšie straty. Šikanovaní trvalo podávajú štvrtinový výkon, a aj moberi spotrebujú časť svojej pracovnej energie na vymýšľanie nových zlomyseľností. Rovnako závažné sú nepriame dôsledky. Zlá pracovná klíma dusí motiváciu a vedie k „vnútornej výpovedi“. Práca sa stáva nevyhnutným zlom, služba sa vykonáva už iba z povinnosti. Chýba tvorivosť, elán a nasadenie.

Rudolf Gábriš

(1. december 1889 Nové Mesto nad Váhom – 5. september 1969 Piešťany)
major, príslušník československých légii v Taliansku.

Od roku 1907 bol bankovým úradníkom. V roku 1914 narukoval do rakúsko-uhorskej armády a bol odvelený na srbský front, kde bol na jeseň 1915 zajatý. Absolvoval Albánsky pochod, potom ho deportovali do zajateckého tábora v Taliansku. V decembri 1916 patril k prvým dobrovoľníkom československých jednotiek. Bol organizátorom náboru slovenských zajatcov do československých légii a od jesene 1917 spolupracovníkom Odbočky Československej národnej rady v Ríme. V apríli 1918 sa zúčastnil na Kongrese utláčaných národností Rakúsko-Uhorska v Ríme a od mája 1918 bol vedúcim kancelárie zajateckého odboru Odbočky ČSNR. Od novembra 1918 pôsobil ako organizátor Domobraneckých práporov v Taliansku, pričom dosiahol hodnosť major. Zapísaný bol do zoznamu 31. československého streleckého pluku československých légii v Taliansku. Po návrate do ČSR sa stal poradcom Ministerstva s plnou mocou pre správu Slovenska vo vojenských otázkach, pomáhal budovať základy československej brannej moci na Slovensku. V roku 1919 bol organizátor najväčšej slovenskej dobrovoľníckej jednotky Jánošíkovskej družiny, vytvorenej pôvodne na boj s Maďarskou republikou rád. Po demobilizácii sa stal riaditeľom Tatru banky v Bratislave. Zaslúžil sa o budovanie slovenských peňažných ústavov na východnom Slovensku. Bol zakladateľom a prvý predsedom Združenia slovenských legionárov.

Prielom pri Kobaride

Po tom, čo počas prvej svetovej vojny po 11. bitke na rieke Soča (18. augusta – 13. septembra 1917) rakúsko-uhorské velenie konštatovalo, že už nie je možné naďalej sa brániť talianskym útokom, začalo pripravovať vlastnú ofenzívu.

Nemecko na posilnenie rakúsko-uhorských vojsk v pokuse o prielom vyčlenilo 6 divízií. Tie spolu s piatimi rakúsko-uhorskými divíziami sformovali novú 14. armádu pod velením nemeckého generála Otta von Below. K útoku sa pripojili aj ostatné vojská fronty – najmä 1. a 2. sočská armáda Svetozára Borojeviča de Bojna (na obrázku). Pôvodným cieľom ofenzívy bolo dosiahnuť riekou Tagliamento za talianskymi hranicami a preniknúť 70 km na juhozápad. Pôvodný termín na začatie operácie bol 22. októbra 1917, ale pre nepriaznivé počasie sa odložil o dva dni. Ofenzíva sa začala 24. októbra a hlavný úder smeroval na Kobarid (tal. Caporetto, nem. Karfrei). Predchádzal mu útok plynovými granátmi a delostreleckou paľbou na talianske postavenia v oblastiach Bovec (tal. Plezzo, nem. Flitsch), Kobarid a Tolmin (tal. Tolmino, nem. Tolmein). Útočné vlny mierili na vrcholy Matajur a Kolovrat a odtiaľ do údolia hraničnej rieky Nadiže. Pod týmto náporom sa obranná línia talianskej armády zrútila. Za dva dni tak rakúsko-uhorské a nemecké jednotky získali talianske postavenia na Kolovrate a 27. októbra začali schádzať z hôr. Talianska 2. a 3. armáda rýchlo ustupovali k rieke Tagliamento. Rakúsko-uhorské a nemecké vojská dosiahli očakávaný prielom frontu, počas ktorého do zajatia padlo asi 200 000 Talianov.

Dňa 29. októbra 1917 sa začali boje o prístupy k rieke Tagliamento, kde Taliani na obranu postavili tzv. Špeciálny zbor generála Airoidiho. V dňoch 1. a 2. novembra sa rakúsko-uhorským a nemeckým vojskám podarilo prekročiť riekou. Taliansko stratilo mesto Monfalcone a 1. a 3. novembra sa vylodili rakúsko-uhorské jednotky v mestách Grado a Lignano. V tejto nepriaznivej situácii pokračovali talianske vojská v ústupe smerom k rieke Piava, na západnom brehu ktorej boli vybudované obranné postavenia. Počas ústupu sa rozprchlo do okolia 300-tisíc talianskych vojakov, ku ktorým sa pridali tisíce utekajúcich civilistov.

Taliansky ústup za riekou Piavu sa skončil 9. novembra 1917. Výsledkom rakúsko-uhorsko-nemeckej ofenzívy pri Kobaride bol úspešný prielom a posunutie frontu o 96 km smerom do talianskeho vnútrozemia.

Text: Jana Zaťková, VHÚ

Foto: Vojenský historický archív Bratislava, Špeciálna zbierka fotografií, IV E - 55

Osvedčil sa na Dukle i Liptove

37 mm automatický protiletadlový kanón (61-K) vzor 1939, evidovaný pod číslom 201 tvorí súčasť zbierky Vojenského historického múzea – Múzejného oddelenia Svidník. V súčasnosti sa nachádza v Delovom areáli v katastri obce Vyšný Komárnik. Do vlastníctva múzea bol priradený z Východného vojenského okruhu Trenčín v roku 1964.

V roku 1939 bol do výzbroje Červenej armády zavedený moderný 45 mm automatický protiletadlový kanón vz. 39, vytvorený na základe 40 mm automatického kanóna „Bofors“ švédskej výroby. Sovietske velenie však považovalo kaliber 45 mm za priveľký pre poľné protiletadlové zbrane.

Švédska inšpirácia

Preto ešte v januári 1938 bola konštrukčná kancelária závodu Kalinin poverená vytvoriť na jeho základe nový malokalibrový 37 mm automatický protiletadlový kanón. Už v októbri bol prvý prototyp pripravený na testovanie. O rok neskôr kanón prijala do výzbroje Červená armáda ako 37 mm automatický protiletadlový kanón vzor 1939 s továrenským označením 61-K. Zároveň bola zastavená výroba 45 mm protiletadlových kanónov vz. 39.

Konštrukčne kanón pozostáva zo spodnej lafety v tvare kríža a štvorkolesového podvozka, ktorý sa používa len pri preprave. Pri zaujatí palebného postavenia sa demontuje. Horná lafeta je riešená ako otočná plošina v ložiskovej dráhe spodnej lafety s hydraulicko-mechanickým pohonom. Na hornej lafete je umiestnená celá delostrelecká zbraň. Na plošine hornej lafety sú aj sedačky mieričov. Jeden z nich zameriaval cieľ v námere, druhý v odmere. Zbrane sa od roka 1943 vyrábali s ochranným štítom, chrá-

niciam obsluhu od striel a úlomkov črepín. Kanón bol určený na boj so stíhacími a bombardovacími lietadlami vo výške do 2 500 metrov. Okrem toho sa úspešne využíval vďaka mimoriadne vysokej kadencii a účinnosti aj na ničenie nepriateľských tankov a ostatných motomechanizovaných prostriedkov priamou streľbou ako podpora pechoty.

Technicko-taktické údaje:

Kaliber: 37 mm

Obsluha: 7 ľudí

Rýchlosť streľby: 160 – 180 výstrelův/min

Ústňová rýchlosť: 880 m/s (podľa výrobcu)

Maximálna prepravná rýchlosť: do 60 km/h

Výška palebnej línie: 1 100 mm

Dĺžka hlavne: 2 315 mm

Dĺžka vývrtu hlavne: 2 054 mm

Dĺžka v prepravnej polohe: 5 500 mm

Šírka v prepravnej polohe: 1 765 mm

Výška v prepravnej polohe: 2 100 mm

Hmotnosť: 2 100 kg

Rozsah námeru: od -5° do +85°

Rozsah odmeru: 360°

Maximálny dostrel: diaľkový až 8 500 m, výškový 6 700 m

Účinný dostrel: 3 000 m

V čs. armádnom zbere

Osobitné postavenie mali tieto kanóny v delostreleckej výzbroji čs. jednotiek v ZSSR. Spolu s 12,7-mm guľometmi vz. 38 sústavy DŠK tvorili ich protivzdušnú obranu. Obsluhu tvorili prevažne ženy. Najskôr bola týmito kanónmi vyzbrojená batéria protiletadlového delostrelectva pri 1. čs. brigáde. Okrem nej bola pri brigáde aj rota veľkalibrových protiletadlových guľometov vyzbrojená guľometmi 12,7 mm vz. 38 DŠK. V tejto organizačnej podobe sa obe jednotky zúčastnili bojov o Kyjev. V januári 1944 boli spojené do samostatného protiletadlového oddielu a táto zmiešaná organizačná forma sa zachovala aj neskôr. Začiatkom septembra 1944 bola 1. a 3. čs. brigáda nasadená do bojov v Karpatsko-duklianskej operácii za nepriaznivých podmienok. Protiletadlové oddiely museli odrážať silné nepriateľské útoky so „zenitkami“ v prvej línii a bez ochrany pechoty. Aj 11. marca 1945 pri Liptovskom Mikuláši zabránili oba protiletadlové oddiely kritickej situácii, keď zmarili pokus nepriateľa obkľúčiť 1. čs. brigádu v meste. Na konci vojny plnili protiletadlové oddiely 1. čs. armádneho zboru úlohy spojené s podporou pechoty. Kanón sa na základe licencie vyrábala aj v Československu a s kanónmi dodanými zo Sovietskeho zväzu tvoril pevnú súčasť PVO štátu.

Text a foto: PhDr. Peter Nastišin
VHÚ-VHM Piešťany – Múzejné oddelenie Svidník

37 mm automatický protiletadlový kanón (61-K) vzor 1939 zo zbierok Vojenského historického múzea – Múzejného oddelenia Svidník